A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDTANI INTÉZET KÖNYVTÁRA
BIBLIOTHÈQUE DE L'INSTITUT GÉOLOGIQUE ROYAL DE LA HONGRIE
BUDAPEST VII, STEFÁNIA-ÚT 14. SZÁM

4.5

1926. apr. 21.

Tekintetes Főtitkárság!

A Mathematikai és Természettudományi Értesítő XL (1924), XLI (1925) köteteit nem kaptuk meg. Van szerencsénk felkérni a Tekintetes Főtitkárságot hogy e két kötetet nekünk utólag megküldeni méltóztassék.

Kiváló tisztelettel

Havas Gyula
kir. főbányatanácsos

600 K.

600 KORONA 600
MAGYAR KIR. POSTA

A Magyar Tudományos Akadémia
Tekintetes Főtitkárságának

Budapest V

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

976/1908

Méltóságos Főtitkár Ur !

Egy előttem ismeretlen Máté László nevü úr ma reggel telefonon azt közölte, hogy Steinbach József, a Kisfaludy Társaság tagja Franzensbadban elhúnyt.

Bátor vagyok ezt Méltóságodnak sajnálattal tudomására hozni.

Fogadja kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1926. április 24.

Dr. Balogh

főtitkár.

Mélt. Voinovich és Lampérth uraknak

977
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

A PETŐFI TÁRSASÁG
FŐTITKÁRA

19/926.

ad 977/926!

Kegyelmes Uram!

Szives értesítését Steinbach József kültagunk gyászos elhunytáról hálás köszönettel tudomásul vettük.

Vagyméltóságodnak mélyt tisztelettel

Bp 926 IV/29.

alázatos szolgája.

Lampérth Géza
főtitkár.

Pro memoria bátor vagyok egyben jelezni, hogy május havi felolv. ülésünket (melyen Vargha Gyula tiszt. tagunk Dinga tart székfoglalót) máj. 16-án tartjuk a küsterembe.

LG.

A 77
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Szattárba.

Balogh

A budapesti kir. büntető törvényszéktől.

B.XIV. 4949/34. szám.
1924

A Magyar Állam Nevében!

A budapesti kir. büntető törvényszék lopás büntette miatt vádolt Dr. Holik Flóris és tsai bünügyében az alulirott napon meghozta a következő

VEGZEST.

A kir. törvényszék Meszlényi Mihály, 31 éves, r.kat budapesti születésű és lakós, hirlapiró, Lantos Adolf 51 éves [illegible] pétfilehotai születésű, budapesti lakós, részvény tárasági igazgató és ~~Steuner~~ Flemmer dön 42 éves izr. vallásu, budapesti születésű és lakós antiquarius terheltek ellen a Btk. 370 [illegible] és a Btk. 370 § első bekezdése szerint minősü 16 orgazdaság büntette miatt inditott bünvádi, eljárást a Bp. 42 §-a alapján megszünteti.

A felmerült 320.000 K bünügyi költség az Államkincs tárt terheli.

A kir. ~~törvényszék~~ ügyészség a terheltekkel szemben a 39302/1926 k.ü. szám inditványában a vádat elejtette s a ~~//~~ Bp. 42 §-a értelmében felhivott M. kir. Tudományos Akadémia, báró Eötvös József collegium Nemzeti Muzeum igazgatója és a m. kir. Tudomány egyetem könyvtár igazgatója sértettek a szabályszerü kézbesitettet felhivás dacára törvényes időben a vád képviseletét nem vették át.

Budapest, 1926. junius hó 1[illegible].

Dr. Publik s.k.ft.elnk

A [illegible] hitelé[illegible]

ad 977
1926

Az Igazgató Tanácsnak 1926 jún. 15-én hozott határozata (Jegyzőkönyv pr.) alapján irattárba

1926 jun 25

Balogh
titkár

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

a

A budapesti kir. büntető törvényszéktől.

BXIV. 4949./1924/31.szám.

A magyar állam nevében!

A budapesti kir. büntető törvényszék lopás büntette miatt vádolt dr. Holik Flóris bünügyében az alulirt a napon meghozta a következő

Végzést.

Dr. Holik Flóris 25 éves, r.kath. vallása, nyiregyházai születésü, budapesti lakós tanár terhelt ellen a ptk. 333 §-ába ütköző az 5840/1924 M.E.sz. rendelethez képest a Bn. 48. §1. bekezdésének második tétele szerint minősülő lopás büntette miatt inditott bünvádi eljárást a ptk. 105/ § 2.pontja alapján a kir. ügyészségnek 26258/1926 k., szám inditványához képest megszünteti, egyben az iratokat az orgazdákra vonatkozó intézledés megtétele végett akir. ügyészséghez megküldi.

Indokok.

A kir. ügyészség 26258/k.ü. sz. inditványa szerint a kormányzó ur az 1920 évi I.tc.-be irt kegyelmezési jogánál fogva megengedte, hogy az ügyben az eljárás megszüntetessék,

Minthogy a Btk. 105 §.2 pontja a bünvádi eljárást a királyi kegyelem kizárja, s mert az 1920 évi I.tc. alapján a királyi kegyelmezési jogot a kormányzó gyakorolja, ez okból az eljárás megszüntetendő volt.

Budapest,, 1926 április hó 15.

Dr. Szemák s.k.ft.elnök.

A budapesti kir. büntető törvényszék hitelétül

949
1926

Az Ig. Tanács ülésén felemlí-
tettem. Tudomásul van.

Irattárba.

1926 máj. 5

Balogh

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

a

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCA 7. SZÁM

CHEQUE- ÉS CLEARINGSZÁMLA A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRNÁL: 18117. SZÁM
GIRÓSZAMLA A MAGYAR NEMZETI BANKNÁL
SÜRGÖNYCÍM (TELEGRAMMADRESSE) „HUMUS"

Budapest, 1926.IV.24.

Loro II/Ku. 7784.

A

Magyar Tudományos Akadémiának

Budapest.

Van szerencsénk értesiteni, hogy korábbi előjegyzésünk alapján átutaltunk ma az Első Magyar Általános Biztositó Társaság budapesti főügynökségének, Budapest, 939 számu póstatakarékpénztári csekkszámlája javára az Akadémia palotájára és bérházára vonatkozó 4 1/2 milliárd koronás tüzkárbiztositási dijösszegnek 1 évi dija fejében

K. 734.000.--t,

mely összeggel a t.Akadémia folyószámláját f.hó 24.-i értékkel megterheltük.

Teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

Vass Zoltán

6.IV.24.

Loro II/Ku.7784

A

Magyar Tudományos Akadémiának

Budapest.

Van szerencsénk értesiteni, hogy korábbi elöjegyzésünk alapján átutaltunk ma az Eleő Magyar Általános Biztositó Társaság budapesti föügynökségének, Budapest, 939 számu póstatakarékpénztári csekkszámlája javára az Akadémia palotájára és bérházára vonatkozó 4 1/2 milliárd koronás tüzkárbiztositási dijösszegnek 1 évi dija fejében

K. 734.000.--t.

mely összeggel a t.Akadémia folyószámláját f.hó 24.-i értékkel megterheltük.

Teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCA 7. SZÁM

CHEQUE- ÉS CLEARINGSZÁMLA A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRNÁL: 16117. SZÁM
GIRÓSZÁMLA A MAGYAR NEMZETI BANKNÁL
SÜRGÖNYCÍM (TELEGRAMMADRESSE) „KUMUS"

B

Budapest, 1926. IV. 24.

Loro II/Ku.7786.

A

Magyar Tudományos Akadémiának

Budapest.

Van szerencsénk értesiteni, hogy f.hó 23.-án kelt 1926.Utalvány 8.szám. Rovat I.osztály jelzésü becses utalványuk alapján, a beküldött befizetési lap felhasználásával lefizettünk ma a Franklin Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda, Budapest, 130 számu póstatakarékpénztári csekkszámlája javára, Császár Elemér: "Bayer József r.t.emlékezete" cimü müvének nyomdai előállitásáért K 2,933.000.--t, mely összeggel a t.Akadémia folyószámláját f.hó 24.-i értékkel megterheltük.

Teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

Kovács Zoltán

Trattárba

Balogh

a

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

MAGYAR EGYETEMKÖZI IRODA
BUREAU INTERUNIVERSITAIRE DE HONGRIE
BUDAPEST—PARLEMENT, VII.

72/1926.

Kegyelmes Uram !

Mellékelve van szerencsém az olasz egyetemközi nyári tanfolyamok most érkezett prospektusát mély tisztelettel megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapest, 1926. április hó 22.-én.

Melléklettel.

MAGYAR EGYETEMKÖZI IRODA BUREAU INTERUNIVERSITAIRE DE HONGRIE Budapest-Parlement

Dr Horváth Jenő
egyetemi rdkiv.tanár,
igazgató.

Nagyméltóságu

Dr. Balogh Jenő urnak,

v.b.t.t., nyug. minister, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára

Budapest

982
1906

Az érdeklődő urakkal
közöltem.
ad acta.

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

e. l.

a. a.

DUNA-TISZAKÖZI
MEZŐGAZDASÁGI KAMARA

3421/1926.sz.

Kecskemét, 1926. április 17.
Rákóczi-út 5. — Telefonszám: 104

A Magyar Tudományos Akadémia Főtitkárának,

Budapest.

A közeljövőben megirni szándékozom egy tanulmány keretében azoknak az intézeteknek, szerveknek ,egyesületeknek munkáját, amelyek a multban valamilyen vonatkozásban az Alföld érdekében dolgoztak.

Tudomásom szerint a Magyar Tudományos Akadémia is több kiadványában foglalkozott különböző vonatkozásokban az Alföld problémájával.

Épen ezért méltóztassék megengedni, hogy tisztelettel kérjem támogatásukat és azt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia eddigi kiadványainak összesitett jegyzékét részemre megküldeni méltóztassék, hogy azokból összeszedhessem magamnak azokat a müveket, amelyek tervem szempontjából

az Akadémia eziránnyu munkásságának kidomboritása végett szükségesek.

Szándékom bővebben kidomboritani a Magyar Tudományos Akadémia az Alföld érdekében kifejtett munkásságát.

Kérve eziránnyu szives intézkedésüket, vagyok

kiváló tisztelettel

igazgató.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

983/1926

983/1926.sz.

Nagyságos Igazgató Ur !

F.évi 3421.számu becses levelére szerencsém van közölni,hogy a M.Tud.Akadémia munkásságának megkezdése óta oly nagy számu tudo - mányos müvet adott ki,hogy azoknak összesitett jegyzékét a jelenlegi pénzügyi helyzetben teljesen lehetetlen évről-évre ujabban kinyomatni,mert számos kiadvány az évek alatt elfogyott,mások pedig hónapról-hónapra ujabban adatnak ki.

Ennek folytán az Akadémia a 2 utóbbi évektől kezdve nem is jelenttette meg kiadványainak összesitett jegyzékét.

Abból a célból tehát,ha Nagyságod a magyar Alföldre vonatkozó akadémiai kiadványok jegyzékét összeállithassa, két módozat lehetséges:

1.Megbiz Nagyságod valakit,hogy az Akadémia könyvtárában az Évkönyveket ,az Akadémiai Értesitőket,mezőgazdasági vagy földrajzi vagy egyéb vonatkozásu archaeologiai kiadványokat átnézzen abból a célból,hogy megállapithassa melyek vonatkoznak azok közül a Magyar Alföldre.

2.Megbiz Nagyságod valakit azzal,hogy az Akadémia némely oly kiadványát,amelyek erre vonatkozólag adatokat tartalmaznak,az Akadémia könyvtárából kölcsönvegye és a saját költségén elszállittassa. Ez minden esetre csak rövidebb időre történhetik,mert az illető kiadványokra,amelyekből az adatokat összegyüjtheti,,az Akadémia könyvtárának,illetőleg Könyvkiadó Hivatalának is szüksége van.

A továbbiakat Nagyságod szives válasza után fogom megtehetni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 28.

k. Balogh

főtitkár

D. Gerteis Nagy László

~~Komar~~ Kecskemét, Rákóczi-út 5

983
2026

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

M.Tud.Akadémia

984/1926.

Kottaun főtiszt urnak

Némethy Géza ő méltóságának elküldendő az Almanach bekötött példányával együtt az Irodalomtörténeti Értekezések 1926.I-III.füzete és Szinnyei Ferenc :Novella-és regényirodalmunk II.kötete.

Budapest,1926.április 26.

k. Balogh
főtitkár

Csatolandó az Almanach bekötött példánya

987/1926

a

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Gratz Gusztáv
Örökgh.

Igen tisztelt Barátom !

Amint reméltem, sikerült tárgyalnom Teleszky János barátunkkal és tőle megtudnom, hogy a Carnegie Endowment -adományából irandó müvének elkészitésében már jelentékenyen előrehaladt és azt reméli, hogy a kéziratot a folyó év őszén át fogja adhatni.

Ennek folytán természetesen megtörténhetik az is, hogyha Gróf Apponyi Albert ő excellenciája még nem haladt annyira kéziratával, a magyar kiadásnak II. kötete nem Gróf Apponyi ő excellenciája, hanem Teleszky barátunk müve lesz, amely kükönben csak az Akadémia költségvetésében fog annyi változást előidézni, hogy Teleszky barátunk müvére jelentékenyen nagyobb összeget kell majd előirányozni.

A továbbiakat e szerint nagybecsü óhajod értelmében május végéig fogjuk tisztázhatni és engedelmeddel, ha Budapestre érkezel, legcélszerübb a részleteket telefonon megbeszélni.

Őszinte nagyrabecsüléssel

Budapest, 1926. április 26.

tisztelő hived

k. Balogh

985
1866

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

985/1926.

Kegyelmes Uram, Igen tisztelt Barátom !

I. Popovics Sándor ig. tag ur sajnálatos gyengélkedése és rendkivüli elfoglaltsága következtében csak az utolsó két hétben küldte vissza " A pénz sorsa a háboruban " cimü müve nyomdai korrekturáját, amely most tördelés alatt van és remélhetőleg néhány napon belül imprimálható lesz.

A szerző urnál vannak azonban a táblázatok és ugyanő gondoskodni óhajt Shottwell ur előszavának leforditásáról is. Ennek folytán ma még nem tudom megmondani, hogy a munka megjelenését mikor remélhetjük.

Mindenesetre intézkedni fogok az iránt, hogy a becses mü egy példánya megjelenés után azonnal Hozzád küldessék.

II. Gaal Jenő rendes tag ur, mint a Nemzetgazdasági Bizottság elnöke, felkérésem után tudakozódott boldogult Matlekovits Sándor unokáinál, azonban tőlük ugy értesült, hogy Matlekovits urnak nem maradt olyan kézirata, amelyet a Carnegie -kiadványok sorozatába felvehetünk.

III. Ennek folytán a Nemzetgazdasági Bizottság és Akadémiánk társadalomtudományi /II./osztályának tegnapi ülése ugy határozott, hogy a f. év második felében Gróf Apponyi Albert ig. és t. t. ur munkájának kiadása volna kivánatos és e végből a megfelelő összeget Akadémiánk költségvetésében előirányozta.

Senki sem tudja azonban Akadémiánk tagjai közül, hogy gróf Apponyi ő excellenciája megkezdte-e már ennek a b. művének irását.

Azt hiszem, nagyon kivánatos volna, ha Te, mint a Carnegie Endowment végrehajtóbizottságának hivatott képviselője, volnál kegyes e tárgyban kérdést intézni, amennyiben azonban bármely okból mást tartanál

Nagyméltóságu

Gratz Gusztáv v.b.t.t.

ny. miniszter urnak

Budapest

szükségesnek,akár az elnök ur aláirásával,akár az én levelemmel félhivatalosan vagy hivatalosan az Akadémia is fordulhatna a gróf urhoz.

Amennyiben Neked volna alkalmad Apponyi ő excellenciájával érintkezésbe lépni,bizalmasan kérdést lehetne intézni hozzáa tiszteletdij felől is.

Az Akadémia rendes körülmények között tudományos munkák után is nyomtatott ivenként /16 oldal/ csak 1.000.000 /Egy millió/ korona tiszteletdijat szokott megállapitani.Az adott esetben azonban ennél jelentékenyen magasabb összegre kellene gondolni és az összeg felől épen ő excellenciáját kellene megkérdezni.

Fogadd régi,igaz nagyrabecsülésem kifejezését és előre is meleg köszönetemet.

Budapest,1926.április 20.

k. Balogh

főtitkár

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt Barátom !'

Horváth János tisztelt társunk irányitása mellett Dr. Bisztray Gyula ur kiválogatta boldogult Gyulai Pálnak 1854-1904 közt irt azokat a kritikai dolgozatait.amelyek a M.Tud.Akadémia könyvkiadó vállalatában 1908 illetőleg 1914-ben megjelent munkák közé nem vétettek fel.

Ezt a Bisztray ur által gépirással lemásolt gyüjteményt Horváth János és Császár Elemér társaink már át is nézétk;a nyomdai kiállitásra nézve árajánlatokat kivántam és a kéziratot mielőbb óhajtanám nyomdába küldeni,minthogy a f.félévi költségvetésben /Akadémiai Értesitő 432.füzet 1925.dec. 374.lap/ a nyomdai költségekre a megfelelő összeg előirányoztatott.

Tisztelettel kérlek azonban,légy szives a gyüjteményt szintén átnézni és nagybecsü megjegyzéseidet megtenni arramézve,hogy esetleg még más, Bisztray ur által szintén összegyüjtött dolgozatok nem volnának-e felveendők,illetőleg azok,amelyeket

említett tisztelt társaink kigahytak és amelyeket Bisztray ur ennélfogva keresztülhuzott, nem veendők-e fel a gyüjteménybe.

A bevezetés irására talán Horváth János tisztelt társunkat kellene felkérni, mert ő épen évek óta foglalkozott ezzel a tárggyal és irányitotta a gyüjtést.

Nagyon hálás volnék, ha szives lennél alkalmilag, esetleg élőszóval arranázve is nagybecsü irányadó nézetedet közölni, hogy Bisztray urnak a gyüjtés fejében tiszteletdijul, a másolásért pedig munkadij gyanánt minő összeget kellene előirányozni.

Igaz nagyrabecsüléssel

Budapest, 1926. április 24.

L. Balogh

tisztelő tagtársa

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

N é g y e s y L á s z l ó
~~xxxxxxxxx~~ főtitkár

Melléklet kézirat-kötet

986/1926

a

M.Tud.Akadémia

Kottaun főtiszt urnak

Küldje meg Gróf Klebelsberg Miniszter ur ő exc. lakására ,Petri Pál államtitkár ur ő mga,továbbá Mészáros Károly és Magyary Zoltán min.tan.urak részére a kultusz-miniszteriumba ujabb centenaris kiadványainkat,amennyiben még meg nem küldettek;továbbá Szinnyei Ferenc:Novella-és regényirodalmunk c.m.II.kötetét és az Irodalomtörténeti Közlemények I-III.számait.

1926.évf.

Budapest,1926.április 26.

kr. Balogh

főtitkár

987
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

d

M.Tud.Akadémia

288/1926

Kottaun főtiszt urnak

Állapitsa meg a könyvraktárban vezetett feljegyzésekből ,hogy a Régi Magyar Költők Tára VI.VII.köttte, Szilády Áron kiadása annak idején hány példányban szállittatott be Akadémiánk raktárába .

Budapest,1926.április 26.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Balogh
főtitkár

475 db volt-raktáron 1919-ben. VII. k. lvl
12 " — — 1918 " II

988
1928

a, d

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Különkiadoj 30
Szerzo 25
Bizottsany 30
Szerkesztőség 20-30
105.—

Szerzo

M.Tud.Akadémia

989/1926.sz.

Méltóságos Osztálytitkár Ur !

Cöndör Károly nyomdász/VII.Nagydiófa-utca 3./ nyomdásztechnikai találmányait,illetőleg javaslatait óhajtja a mellékelt levél szerint a M.Tud. Akadémia utján értékesiteni.

Habár a beadványból a nevezettnek igazi céljait és találmányának értékét nem tudom felismerni, mégis mivel technikai,részben pedig az orvostudományok körébe eső kérdésekről vanszó,a beadványt esetleges további kegyes intézkedés végett szerencsém van Méltóságodnak tisztelettel ./. alatt megküldeni.

Kiváló nagyrabecsüléssel

Budapest,1926.május 5.

dr Balogh

főtitkár.

Méltóságos

F r ő h l i c h I z i d o r osztály-

titkár urnak

989
1926

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

a

M.Tud.Akadémia

991/1926

Nagyságos Ügyész Ur !

Mellékelten sajnálattal küldök egy Dr.Nagy Zoltán elleni árverési hirdetmény.

Egyuttal kérem,sziveskedjék egyes megbeszélések céljából a következő napok valamelyikének reggelén a Főtitkári Hivatalban ~~engem~~ felkeresni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 27.

k. Balogh
főtitkár.

991
1886

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

Nagyságos

G a l a m b S á n d o r

főreáliskolai tanár urnak

B u d a p e s t

Voinovich Géza ő méltóságától, a Budapesti Szemle szerkesztőjétől köszönettel értesültem arról, hogy Nagyságod szives lesz a f.év junius elejétől kezdve segédkezni a Budapesti Szemle szerkesztésének munkájában.

Szerencsém van ennek folytán a f.év junius-december havára a segédszerkesztői tiszteletdijról, Hétmillió azaz Hét millió koronáról kiállitott utalványt Nagyságodnak tisztelett megküldetni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1926. április 26.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

k. Balogh

főtitkár

990
1926

d

Igen tisztelt Bizottság !

A Nobel-alapitvány szabályzatának /Reglement spécial, relatif a l'attribution du prix Nobel par l'Académia Suédoise,etc./ 1. §-a értelmében ez egyetemek irodalomtörténeti tanárai, valamint az akadémiák nyelv-és széptudományi osztályainak tagjai jelöltet állithatnak az irodalmi Nobel-dijra.

Hivatkozással e tárgyban 1925.január havában beküldött jelölésünkre,szerencsénk van Herczeg Ferencnek a M.Tud.Akadémia ig. és t.tagjának ujabb irodalmi munkásságára vonatkozó a mult évi jelölésünket megujitani és egyuttal kiterjeszkedni Herczeg Ferencnek két ujabb irodalmi dolgozatára.

I.

Herczeg Ferencnek " A Fogyó Hold " c,kis regénye /1922 / a világháboru befejezése után iratott és a nemzetnek multjából igyekszik vigaszt és reményt meriteni.

Az iró az 1580-as évekbe vezet ,amikor Magyarország jelentékeny része már török uralom alá került és amikor A Pogányok c.regényben emlitett problema már megfordult a magyarság számára,mert a magyarság a nyugati ,keresztény müveltségnek lett már védelmezője a Kelettel szemben.

A török hóditás ereje Szolimán halálával már enyhülni kezdett és a szabadulás reménye nem látszott örökre elveszettnek.

A megszálló törökség maga is rokonszenvezni kezdett a hódoló magyarsággal és már-már magyarosodott maga is.Nagyobb harcok nem folytak ,de kalandos portyázások napirenden voltak.

A jelzett korkeretek között egy török rabságba jutott s kiszabadult magyar vitéz sorsát és szerelmi történetét látjuk gyorsan és kevesen leperegni /folytatás a II.lapon/

24 fol.

A fennebbiek alapján szerencsénk van 1925-ben előterjesztett javaslatunkat az előbbi kiegészitéssel tisztelettel megujitani.

Fogadja a tisztelt Bizottság kiváló nagyrabecsülésünk nyilvánitását.

Budapest, 1926. április 19.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a Bizottság tagjai

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

27/28

992
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

892/1926.sz.

Nagyságos Tanár Ur !

A M.Tud.Akadémia nevében engedje meg meleg köszönetem kifejezését azért a szives fáradozásért,amelyet a Nóbel-dij tárgyában javaslattételre kiküldött bizottság ujabb javaslatának német nyelvre forditása körül kifejteni mélztóztatott.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 29.

K. Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára

Nagyságos

Riesz Henrik

tanár urnak

Budapest

992
Tare

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

992/1926.sz.

Leffler Béla

Nagyságos Uram !

I.Hivatkozással e tárgyban folytatott levelezésemre ,szerencsém van közölni,hogy azok az irodalomtörténész urak,akik tavaly Herczeg Ferenc tiszteleti tag urat a Nóbel-dijra javaslatba hozták, ezt a javaslatukat megujitották és egyuttal ujabb véleményükben Herczeg Ferenc tisztelt társunknak " Fogyó Hold " és„A Hid " c.becses müveire kiterjeszkedtek.

Ez a javaslat németre forditattván április 27-én elküldetett Stockholmba az Akadémia bizottsága cimére.

II.Ennek kapcsán szerencsém van Nagyságodat tisztelettel felkérni,hogy korábbi levelem értelmében méltóztassék " Az Élet Kapuja " c.regény német forditásának ujabb letisztázott példányát Böök tanár urnak elküldeni.

Természetesen köszönettel venném a szives éftesitést a felmerült költségekről.hogy megtéritésük iránt intézkedhessem.

Kiváló tisztelettel

Dr Balogh

992
1906

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

d

Igen tisztelt Bizottság !

A Nobel-alapitvány szabályzatának /Reglement spécial, relatif a l'attribution du prix Nobel par l'Académia Suédoise,etc./ 1. §-a értelmében ez egyetemek irodalomtörténeti tanárai,valamint valamint az akadémiák nyelv-és széptudományi osztályainak tagjai jelöltet állithatnak az irodalmi Nobel-dijra.

Hivatkozással e tárgyban 1925.január havában beküldött jelölésünkre,szerencsénk van Herczeg Ferencnek a M.Tud.Akadémia ig. és t.tagjának ujabb irodalmi munkásságára,a mult évi jelölésünket megujitani és egyuttal kiterjeszkedni Herczeg Ferencnek két ujabb irodalmi dolgozatára.

Herczeg Ferencnek " A Fogyó Hold " c,kis regénye /1922 / a világháboru befejezése után iratott és a nemzetnek multjából igyekszik vigaszt és reményt meriteni.

Az iró az 1580-as évekbe vezet ,amikor Magyarország jelentékeny része már török uralom alá került és amikor A Pogányok c.regényben emlitett problema már kiforrott a magyarság számára,mert a magyarság a nyugati ,keresztény müveltségnek lett már védelmezője a Kelettel szemben.

A tötök hóditás ereje Szolimán halálával már enyhülni kezdett és a szabadulás reménye nem látszott örökre elveszettnek.

A megszálló~~s~~ törökség maga is rokonszenvezni kezdett a hódoló magyarsággal és már-már magyarosodott maga is.Nagyobb harcok nem folytak ,de kalandos portyázások napirenden voltak.

A jelzett korkeretek között egy török rabságba jutott s kiszabadult magyar vitéz sorsát és szerelmi történetét láttuk gyorsan és kevesen leperegni /folytatás a II.lapon/

A fennebbiek alapján szerencsénk van 1925-ben előterjesztett javaslatunkat az előbbi kiegészitéssel tiszteletteł megujitani.

Fogadja a tisztelt Bizottság kiváló nagyrabecsülésünk nyilvánitását.

Budapest, 1926. április 19.

Ov. Babogh

a Bizottság tagjai

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

992

1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Hochgeehrtes Komitee !

Laut § 1.der Statuten der Nobel-Stiftung /Reglement spécial,relatif a l'attribution du prix Nobel par l'Académie Suedoise, etc./ können die Universitätsprofessoren für Literaturgeschichte, wie auch die Akademiker der Sektion für Sprache und Schöne-Wissenschaft einen Kandidaten stellen für den literarischen Novel-Preis.

Mit Bezugnahme auf unsere in dieser Angelegenheit im Jänner 1925.eingeschickten Kandidation haben wir die Ehre die auf die neuere literarische Tätigkeit des Dir.und Ehrenmitgliedes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften,Franz Herczeg bezügliche,im vergangenen Jahre vorgeschlagene Kandidation zu erneuern und gleichzeitig auch auf zwei neuere lit.Werke Franz Herczegs einzugehen:

I.

Der kleine Roman Franz Herczegs,"Die Neige des Mondes" /Fogyó Hold/ wurde nach Beendigung des Weltkrieges /1922/ geschrieben und trachtet aus der Vergangenheit der Nation Trost und Hoffnung zu schöpfen.Der Schriftsteller führt uns in die Jahre um 1580,als der grösste Teil Ungarns bereits unter türkische Herrschaft geraten war und als das in dem Roman "Die Heiden" /Pogányok/ erwähnte Problem sich bereits umwendete,da das Ungartum schon die westlich-christliche Kultur gegen den Osten verteidigte.

Die Eroberungskraft der Türken wurde nach Solimans Tod schwächer und die Hoffnung auf deine Befreiung schien nicht für immer verloren zu sein.

Die (e)obernden Türken fingen an zu sympathisieren mit dem

huldigenden Ungartum, ja sogar selbst schon ungarischen zu werden. Grössere Kämpfe fanden keine mehr statt, aber abenteuerliche Streifzüge waren alltäglich.

Inmitten des angeführten Zeitabschnittes sehen wir das Schicksal und die Liebesgeschichte eines in türkische Gefangenschaft geratenen und wieder entkommenen ungarischen Helden schnell und lieblich herabrollen, aber diese gewannte interessante und kunstvoll erzählte Geschichte widerspiegelt eine grosse Idee, wodurch der Leser aus dem Gebiet der Wirklichkeit in eine Welt der Ideale gehoben wird. Der Roman spricht von der Vergangenheit zur Gegenwart oder noch mehr zur Zukunft: er lässt dem vom Schicksal schwer heimgesuchten, aus tausend Wunden blutenden Ungartum die Zustände von vor 350 Jahren aufleben, als die Nation unter dem Türkenjoche in ähnlichen Verhältnissen schmachtete. Allein die Macht des zerstörenden, despotischen Erorberers ist schon gebrochen und der über dem Lande sich wölbende Himmel fängt an zu dämmern! Die aus dem Roman herausklingende ermutigende Stimme ist dazu berufen, dass sie in dem Herzen der jetzt lebenden Ungarn auch die Hoffnung einer besseren Zukunft erwecke, ihnen aus der tiefen seelischen Depression heraushelfe, ihre Willenskraft stähle, damit in dem Glauben die schaffende Arbeit gedeihe. Es ist kein Grund zur Verzweiflung vorhanden, die zum Untergang der Nation führte: wir müssen dulden, aber in festem Glauben, vertrauensvoll. Also ist "Die Neige des Mondes" /Fogyó Hold/ keine kühle, objektive Geschichte aus längst vergangenen Zeit, sondern ein tiefempfundener, ermunternder Aufruf, das Trösten einer Nation. Er entspringt nicht nur aus künstlerischer, sondern auch patriotischer Inspiration, seine Wirkung bleibt nicht bloss auf das Gebiet des ästhetischen beschränkt, sondern reicht auch in das Moralische. Er erhebt die Seelen der Leser, indem er sie von den Schlacken des Erdendaseins befreit, in die Regionen der edlen, erhabenen Gefühle und schenkt somit den grössten Schatz des Menschen - den Glauben, der selig macht.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Das letzte dramatische Werk Franz Herczegs, "Die Brücke" /A Híd, 1925/, ist eine Nationaltragödie im reinsten und edelsten Sinne. Stoff und Aufbau des Dramas sind eigenartig: die Ereignisse, die es herabrollt, spielen sich in der Seele ab, aber in der Seele Stephan Széchenyis, des "grössten Ungarn". Alles, was auf der Bühne geschieht, dient nur zur Entwicklung der seelischen Bewegungen des Helden, damit in der anfangs vertrauenden und alles wagenden, nachher kämpfenden und ringenden Seele das rein Tragische Wurzel fasse: der aus dem Charakter und der Lage eines grossen, gewaltigen Menschen unvermeidlich hereinbrechende Sturz.

Der erste Aufzug spielt sich in dem Arbeitszimmer des Palatins, des Stellvertreters des Königs ab. Eine ausgezeichnete Exposition. In der Seele des jungen Széchenyi gären schon Ideen: er will seine Nation aus dem Verfall und der Armut emporheben und das zurückgebliebene ungarische Volk des Westens würdig machen. Vor seinen seelischen Augen entfaltet sich der Plan einer gewaltigen Brücke, die Pest mit Ofen /Buda/ verbinde, die privilegierte Lage des Adels breche und ihn zum Steuerzahlen zwinge, zugleich aber auch der westlichen Kultur den Weg nach Osten ebne. Der Palatin mahnt ihn, dass "die Feuerbrunst dem Fackelträger auf dem Fusse folgt" - und man meldet Széchenyi, dass ihn ein junger Mann suche: Ludwig Kossuth. Niemand ahnte es, selbst Széchenyi nicht, dass dieser damals noch unbekannte Name sein Verhängnis wird.

Der zweite Aufzug ist das Zusammentreffen der zwei grossen Männer, der zwei grossen Grundsätze. Sie sind die Führer, die Abgötter der Nation. Das Schicksal der Nation hängt davon ab, ob sie sich zur grossen Aufgabe die Hand reichen. Ihr Ziel ist dasselbe, aber während Széchenyi es wohl wusste, dass er das verlockende Bild, das in beider Seele lebte, das Bild eines schöneren und grossen Ungarns seinem Volke erst in ferner Zukunft als Lohn einer schweren, schweisstriefenden Arbeit zusagen kann, wollte Kossuth dies - ohne den wirklichen Verhältnissen viel Rechnung tragend - auf einmal und sofort verwirklichen. Die zwei Führer trennten sich, ohne dass sie sich die Hand gereicht hätten, als Gegner und vor Széchenyis Augen taucht schon das Gespenst der unvermeidlichen Revolution und des Bürgerkrieges auf.

Der dritte Aufzug führt uns in die bewegte Welt eines aristokratischen Schlosses. Die oberen Zehntausend, die Herren der Nation unterhalten sich mit Liebes-Intrigen und zerbrechen sich den Kopf über frivole Witze, mittlerweile die Nation entschied, sich um Kossuth scharte und das Volk der Strassen, das die allgemeine Stimmung ausdrückt, seinen einstigen Abgott, Széchenyi, auspfiff. Dieser fasste die Bedeutung von Kossuths Sieg in seiner ganzen Furchtbarkeit auf: das Gespenst der Revolution hebt sein Haupt empor und ihm folgen "Feuer und Blut, Zerstörung und Tod". Unter dem Drucke der schrecklichen Vision wird seine Seele bis in das Innerste erschüttert und in seinem Herzen entsteht die zerfleischende Selbstanklage, dass er in seinem verwegenen Wahnsinn in Sachen der Vorsehung pfuschte: er rüttelte seine Nation aus dem Schlafe auf und die rennt nun unaufhaltbar dem Abgrund zu, wo sie zu Grunde geht; und für den ganzen Sturz ist er verantwortlich, der sie unwillkürlich an dem Abhange in Bewegung setzte; ihn werden der Zerstörung und des Todes wegen die Mütter verfluchen. Von diesem wahnsinnig machenden Gedanken kann er sich nicht mehr frei machen.

Es ist vollbracht. Der letzte Aufzug ist nur die Versinnlichung von Széchenyis tragischem Sturze. Von seinem Fenster aus sieht man die bereits fertige, aber noch nicht eingeweihte Brücke - Széchenyi's grosser Gedanke verwirklicht. Aber er ist unter den Aufregungen und allzuheftigen Selbstanklagen zusammengebrochen. Und als er es noch erleben musste, dass seine Visionen bis zum letzten Punkt in Erfüllung gingen, dass die heuchlerische Politik der Wiener Regierung - Aufwiegelung der Nationalitäten gegen die Ungarn, bald Angriffe bewaffneter Banden und militärisch organisierter Truppen - das Ungartum in die Revolution jagten und dies unter den Klängen des Kossuth-Liedes gegen die Truppen des Herrscherhauses zog: brach er seelisch zusammen. Der erste Gedanke des ihn befallenden Wahnsinnes ist die Brücke sprengen. Die, der ihr Gleichgewicht verlorenen Seele entsprungene Logik verwechselt den Zusammenhang zwischen Ursache und Wirkung: "An allem ist die Brücke schuld... Dort beginnt das Übel... Wenn wir die Brücke zerstörten, dann haben die metaphysischen Verbindungen der Gedanken ein Ende, und mit der Ursache hörten auch die Folgen auf...".

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Das Tragische Széchenyis ist in Erfüllung gegangen, der nächste Schritt führt schon nach Döbling - in die Irrenanstalt.

Dieses Tragische zu versinnlichen ist die Bestimmung der Brücke. Herczeg wollte uns in der Form dieses Dramas eine Seelen-Schilderung bieten: die seelischen Bewegungen des "grössten Ungarns" verständig machen jenen Verlauf, infolge dessen Széchenyi von der Gründung der Akademie angefangen über unvergleichliche Triumphe und tiefe Enttäuschungen hindurch nach Döbling gekommen war. Ein grosser, übermenschlicher Kampf geht in der Seele vor sich, ein Kampf mit den Fehlern der ungarischen Psyche, anderseits mit den Versäumnissen der vergangenen Jahrhunderte. Széchenyis wahrhaftiger Gegner in dem Drama ist die Nation selbst. Széchenyi rüttelte das Ungartum aus seiner jahrhunderte langen Lethargie auf, er erweckte in ihm den Lebenswunsch und steigerte sein Selbstgefühl. Er hielt ihm ein verlockendes Bild vor die Augen, das Bild einer schöneren Zukunft, aber die leicht erhitzbare, sich begeisternde, ungeduldige ungarische Nation wollte und konnte nicht warten und arbeiten, sie verlangte sofort die vorausgesagte Glückseligkeit und da sie die von Széchenyi nicht bekam, wendete sie sich zu dem, der sie auf der Hand bot, zu Kossuth.

Also ist die Brücke im jeder Beziehung Széchenyis und nur Széchenyis Tragödie. Die Tragödie eines Einzelnen, der gegen sich selbst kämpft und fällt. Eine wahrhaftige Tragödie in ein Herz gepresst, aber in das Herz des "grössten Ungars". Es ist furchtbar, da der beste Sohn der Nation fällt und sein Sturz umso ergreifender, weil er die ganze Nation mit sich reisst. Die unerbittlichen Gesetze des Schicksals und der Psychologie reissen ihn vom ersten Augenblicke an unvermeidlich der Katastrophe entgegen. Sein Schicksal war bereits entschieden, als die Idee der Brücke in seiner Seele auftauchte, jener Brücke, die einst seine Nation der besseren Zukunft entgegen führe. Das ist der erste Schritt ins Verderben. Er unternimmt eine Aufgabe, wozu seine Kraft nicht ausreicht: er will sein Volk gross machen, aber das ist noch nicht reif genug dazu. Und als die Kettenbrücke fertig dasteht, rennt die von den Schwärmereien des Ungartums berauschte Nation, Széchenyi zertretend, in ihren vollständigen Untergang.

Die Brücke, dies mächtige Werk Széchenyis, ist der schönste ungarische Bau, das Symbol des neuen zukünftigen, grossen Ungarns, jenes leuchtenden Bildes, wie es in Széchenyis Seele lebte und wie es in seinem Werke "Stadium" verkörperte. Sie ist aber auch das Symbol Széchenyis, der gerade dann unter dem Gerölle der Zeit zusammenbrach, als die wunderbare Brücke fertig wurde und als die in dem Stadium verlangten 12 Punkte sich durchwegs verwirklichten.

Aber tiefer blickend müssen wir es unbedingt wahrnehmen, dass sich hier neben der Tragödie des Einzelnen die Umrisse einer anderen, grösseren, universalen Tragödie entfalten. Ausser der leichtverständlichen Symbolistik der Brücke ist im Drama noch ein andere Symbol fühlbar: in Széchenyis Tragödie spiegelt sich die Tragödie der Nation. Als Széchenyis Schicksal in Erfüllung geht, erfüllt sich auch das Los der Nation; und als sich über die gebrochene Seele Széchenyis das Döblinger Schweigen ausbreitet, legt sich auch auf die in der Világoser Katastrophe zusammengestürzte Nation die Todesstille des Absolutismus. Die Ursache des gemeinsamen Sturzes ist auch die gleiche: die Nation und ihr Repräsentant, Kossuth, verstanden Széchenyi nicht.

Dieses sich Nichtverstehen, das Entzweien der Nation und der unversöhnliche Gegensatz der beiden Parteien, ist nicht in den 40-er Jahren des vergangenen Jahrhunderts entstanden. Das ist ein alter, charakteristischer Zug des Ungartums, beinahe so alt, wie das Reich an den Ufern der Donau und Theiss. Er war zur Zeit Stephans des Heiligen ebenso vorhanden, wie in den Tagen Stephan Tiszas; im XIII.-XVI. Jahrhundert gradeso, wie im XVI.-XVIII. Jahrhundert. Das Ungartum entzweite sich immer, nur hiessen die Gegner zur Zeit Stephans des Heiligen Christen und Heiden, um das Ende des Mittelalters Anhänger des Königs und Rebellen, in Rákóczis Freiheitskampf Labanzen und Kuruzen, um die Wende des letzten Jahrhunderts Liberale und Anhänger der Unabhängigkeitspartei. Die eine Partei, die sanguinischere, die leidenschaftlichere, die ihre Begeisterung nicht beherrschen konnte, verlangte nach der Freiheit um jeden Preis und schreckte vor keinem Opfer zurück, das sie dafür bringen musste; die andere, die besonnene, vorsichtige Partei betrachtete die Sicherstellung des Staates, Existenz als ihre höchste Pflicht, wenn sie auch schwere Entsagungen forderte. Es ist das ewig Tragische des Ungartums und die Quelle der sich immer erneuernden Tragödie, dass beide Parteien recht hatten, die eine im Ziel, die andere in den Mitteln, und beide kämpften in gutem Glauben, mit aufrichtigem Gefühl, aber keine wollte dies von der anderen anerkennen und kämpfte unbarmherziger gegen sie, als gegen den gefährlichsten gemeinsamen Feind.

In die Folge dieser grossen nationalen Tragödien reiht sich die Katastrophe von 1848/49 und Herczeg hatte die Kraft dazu, diese grosse Katastrophe, das Zusammenbrechen eines Landes in dem Schicksale Széchenyis zu spiegeln, in der Tragödie seines Helden den drohenden Untergang der Nation im voraus fühlen zu lassen.

Als der Vorhang zum letztenmale fällt, schwimmt das Ungartum noch im Freudentaumel, in seinem hochauflodernden Selbstgefühl begrüsst es in dem Schmettern der Kriegstrompeten den baldigen Sieg, wir Zuschauer aber sehen schon in unserer Phantasie die von Széchenyi prophezeite traurige Zukunft, das Feuer und Blut, den Untergang und den Tod... Unser Herz ergreift der Schmerz und es fast das Zwillingspaar der tragischen Gefühle, Furcht und Mitleid darin Wurzel: wir bedauern den Helden, den seine Nation zum Falle brachte und fürchten die Nation, die in ihr Unglück rennt.

Die Brücke ist eine echte menschliche und nationale Tragödie zugleich, eine Variation der sich immer erneuernden Tragödie des Ungartums und seines ewig Tragischen, mit den einfachen, reinen Mitteln der Kunst in ergreifenden Bildern dargestellt. Die Brücke prunkt im dreifachen Glanze des Ungartums, der Gerechtigkeit und der Kunst und ist die edelste Frucht des ungarischen Dramas in den letzten Jahrzehnten. -

Auf Grund des Vorerwähnten haben wir die Ehre, unsen im Jahre 1925 unterbreiteten Antrag mit der vorherigen Ergänzung achtungsvoll zu erneuern.

Das hochgeehrte Komitee empfange unsere besondere Hochachtung.

Budapest, den 19. April 1926.

Dr. Kiesz Henrik tanár ur (Eötvös Kollégium)
Avastam Balogh

Aláírták: Negyesy László, Császár Elemér stb.
Horváth János; Rapp F.; Folnegi Kilmos stb. Az eredetit elküldtem 1926 ápr. 26. aj. Bg.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Hochgeehrtes Komitee!

Laut § 1. der Statuten der Nobel-Stiftung (Reglement spécial, relatif a l'attribution du prix Nobel par l'Académie Suedoise, etc.) können die Universitätsprofessoren für Literaturgeschichte, wie auch die Akademiker der Sektion für Sprache und Schöne-Wissenschaft einen Kandidaten stellen für den literarischen Nobel-Preis.

Mit Bezugnahme auf unsere in dieser Angelegenheit im Jänner 1925 eingeschickten Kandidation haben wir die Ehre die auf die neuere literarische Tätigkeit ~~Franz Herczeg's bezügliche~~ des Dir.- und Ehrenmitgliedes der Ungarischen Akademie der Wissenschaften, Franz Herczeg bezügliche, im vergangenen Jahre vorgeschlagene Kandidation zu erneuern und gleichzeitig auch auf zwei neuere lit. Werke Franz Herczegs einzugehen.

I.

Der kleine Roman Franz Herczegs „Die Neige des ~~Halbmondes~~ Mondes" / ~~Das Abend~~ Fogy's Hold / wurde nach Beendigung des Weltkrieges (1922) geschrieben und trachtet aus der Vergangenheit

der Nation Trost und Hoffnung zu schöpfen.

Der Schriftsteller führt uns in die 1580-er Jahre, als der größte Teil Ungarns bereits unter türkische Herrschaft geraten war und als das in dem Roman „Die Heiden" (Pogányok) erwähnte Problem sich bereits umwendete, da das Ungartum schon die westlich-christliche Kultur gegen den Osten verteidigte.

Die Eroberungskraft der Türken wurde nach ~~dem~~ Tod Solimans schwächer und die Hoffnung auf eine Befreiung schien nicht ~~mehr~~ für immer verloren zu sein.

Die ~~erobernden~~ Türken fingen an zu sympathisieren ~~an~~ mit dem huldigenden Ungartum, ja sogar selbst schon ungarisch zu werden. Größere Kämpfe fanden keine mehr statt, aber abenteuerliche Streifzüge waren alltäglich.

Im Mitten des angeführten Zitatabschnittes sehen wir das Schicksal und die Liebesgeschichte eines in türkische Gefangenschaft geratenen und wieder entkommenen ungarischen Helden schnell und lieblich herabrollen, aber diese

gewandte, interessante und kunstvoll erzählte Geschichte wiederspiegelt eine große Idee, wodurch der Leser aus dem Gebiet der Wirklichkeit in eine Welt der Ideale gehoben wird. Der Roman spricht von der Vergangenheit ~~bis~~ zur Gegenwart oder noch mehr der Zukunft: er läßt dem vom Schicksal schwer heimgesuchten, aus tausend Wunden blutenden Ungarntum die Zustände von vor 350 Jahren auf-leben, als die Nation unter dem Türkenjoche in ähnlichen Verhältnissen schmachtete. ~~Wir~~ Allein die Macht des zerstörenden, despotischen Krobesers ist schon gebrochen, und der über dem Lande sich wölbende Himmel fängt an zu dämmern! Die aus dem Roman herausklingende ermutigende Stimme ist dazu berufen, daß sie in den Herzen der jetzt lebenden Ungarn auch die Hoffnung einer besseren Zukunft erwecke, ihnen aus der tiefen seelischen Depression heraushelfe, ihre Willenskraft stähle, damit in dem Glauben die schaffende Arbeit gedeihe. Es ist kein Grund zur Verzweiflung vorhanden, ~~was~~ was zum Untergang der Nation führte: wir müssen ~~ertragen~~ dulden, aber ~~wir~~

in festem Glauben, vertrauensvoll. Also ist „Die Nähe des Halbmondes" /Fogjó Hold/ keine kühle, objektive Geschichte aus längst vergangener Zeit, sondern ein tiefempfundener, ermunternder Aufruf, das Trösten einer Nation. Er entspringt nicht nur künstlerischer, sondern auch patriotischer Inspiration, seine Wirkung bleibt nicht bloß auf das Gebiet der Ästhetik beschränkt, sondern reicht auch in das Moralische. Er erhebt die Seelen des Lesers, indem er sie von den Schlacken des Erdendaseins befreit, in die Regionen der edlen, erhabenen Gefühle und schenkt ihm somit den größten Schatz des Menschen – den Glauben, der selig macht.

II.

Das letzte dramatische Werk Franz Horczays „Die Brücke" /Híd, 1925/ ist eine Nationaltragödie im reinsten und edelsten Sinne. Stoff und Aufbau des Dramas sind eigenartig: die Ereignisse, die es herabrollt, spielen sich in der Seele ab, aber in der Seele Stephan Széchenyis, des „größten Ungarn".

Alles, was auf der Bühne geschieht, dient nur ~~dazu~~ zur Entwicklung der seelischen Bewegungen des Helden, ~~der~~ damit in der anfangs vertrauenden und alles wagenden, nachher kämpfenden und ringenden Seele das rein Tragische Wurzel fasse: der aus dem Charakter und der Lage eines großen, gewaltigen Menschen unvermeidlich hereinbrechende Sturz. —

Der erste ~~Akt~~ Aufzug spielt sich in dem Arbeitszimmer des Palatins, des Stellvertreters des Königs, ab. Eine ausgezeichnete Exposition. In der Seele des jungen Széchenyi gären schon Ideen: er will seine Nation aus dem Verfall ~~emporheben~~ und der Armut emporheben und das zurückgebliebene ungarische Volk des Westens würdig machen. Vor seinen seelischen Augen entfaltet sich der Plan einer gewaltigen Brücke, die Pest mit Ofen |Buda| verbinde — die privilegierte Lage des Adels breche und ihn zum Steuerzahlen zwinge ~~und~~ zugleich aber auch der westlichen Kultur den Weg nach Osten ebne. Der Palatin mahnt ihn, daß „die Feuersbrunst dem Fackelträger auf dem Fuße folgt" — und man meldet Széchenyi, daß

ihn ein junger Mann suche: Ludwig Kossuth.
Niemand ahnte es, selbst Széchenyi nicht, daß dieser dann noch unbekannte Name sein ~~[illegible]~~ Verhängnis wird. —

Der zweite Aufzug ist das Zusammentreffen der zwei großen Männer, der zwei großen Grundsätze. Sie sind die Führer, die Abgötter der Nation. Das Schicksal der Nation hängt davon ab, ob sie sich zur großen Aufgabe die Hand reichen. Ihr Ziel ist dasselbe, aber während Széchenyi es wohl wußte, daß er das verlockende Bild, das in beider Seele lebte, das Bild eines schöneren und großen Ungarns seinem Volke erst in ferner Zukunft als Lohn einer schweren, schweißtriefenden Arbeit zusagen kann, wollte Kossuth dies – ohne den wirklichen Verhältnissen viel Rechnung tragend – auf einmal und sofort verwirklichen. Die zwei Führer trennten sich, ohne daß sie sich die Hand gereicht hätten, als Gegner und vor Széchenyis Augen taucht schon das Gespenst der unvermeidlichen Revolution und des Bürgerkrieges auf. —

Der dritte Aufzug führt uns in die besagte Welt eines aristokratischen Schlosses. Die oberen

Zehntausend, die Herren der Nation unterhalten sich mit Liebes-Intrigen und zerbrechen sich den Kopf über frivole Witze, mittlerweile die Nation entschied, sich um Kossuth schare und das Volk der Straßen, das wohl die allgemeine Stimmung ausdrückt, ihren einstigen Abgott, Széchenyi, auspfiffen. Dieser faßte die ~~Tat~~ Bedeutung von Kossuths Sieg in seiner ganzen Furchtbarkeit auf: das Gespenst der Revolution hebt sein Haupt empor und ihm folgen „Feuer und Blut, Zerstörung und Tod." Unter dem Drucke der schrecklichen Vision wird ~~es~~ seine Seele bis in das Innerste erschüttert, und in seinem Herzen ~~erwacht~~ entsteht die zerfleischende Selbstanklage, daß er in seinem vermeinten Wahnsinn in Sachen der Vorsehung pfuschte: er rüttelte seine Nation aus dem Schlafe auf und sie rennt nun unaufhaltbar dem Abgrund zu, wo sie zu Grunde geht; und für den ganzen Sturz ist er verantwortlich, der sie unwillkürlich an dem ~~Abgrunde~~ Abhange in Bewegung setzte; ~~für~~ ihn werden der Zerstörung und des Todes wegen ~~werden~~ die Mütter ~~ihn~~ verfluchen. Von diesem wahnsinnig machenden Gedanken kann er sich nicht mehr frei machen. —

Es ist vollbracht. Der letzte Aufzug ist nur die Versinnlichung von Széchenyis tragischem Sturze. Von seinem Fenster aus sieht man die bereits fertige, aber noch nicht eingeweihte Brücke – Széchenyis großer Gedanken ist verwirklicht. Aber er ist unter den Aufregungen und allzuheftigen Selbstanklagen zusammengebrochen. Und als er es noch erleben mußte, daß seine Visionen ~~stets~~ bis zum letzten Punkt in Erfüllung gingen, daß die heuchlerische Politik der Wiener Regierung – Aufreizung der Nationalitäten gegen die Ungarn, bald Angriffe bewaffneter Banden und militärisch organisierter Truppen – das Ungartum in die Revolution jagten und dies unter den Klängen des Kossuth-Liedes gegen die Truppen des Herrscherhauses ~~zogen~~ zog: brach er seelisch zusammen. Der erste Gedanke des ihn befallenden Wahnsinnes ist die Brücke sprengen. Die, der ihr Gleichgewicht verlorenen Seele, entsprungene Logik verwechselt den Zusammenhang zwischen Ursache und Wirkung: „An allem ist die Brücke schuld... Dort beginnt das Übel ... Wenn wir die Brücke zerstörten, dann haben die metaphysischen Verbindungen der

Gedanken ein Ende, und mit der Ursache ~~zogen~~ hörten auch die Folgen auf ..." –

Das Tragische Széchenyis ist in Erfüllung gegangen, der nächste Schritt führt schon nach Döbling – in die Irrenanstalt. –

Dieses Tragische zu versinnlichen ist die Bestimmung der Brücke. Herczeg wollte uns in der Form dieses Dramas eine Seelen-Schilderung bieten: die seelischen Bewegungen des größten Ungarns verständig machen, jenen Verlauf infolge dessen Széchenyi von der Gründung der Akademie angefangen über unvergleichliche Triumphe und tiefe Enttäuschungen hindurch nach Döbling gekommen war. Ein großer, übermenschlicher Kampf geht in der Seele vor sich, ein Kampf mit den Fehlern der ungarischen Psyche, andersseits mit den Versäumnissen der vergangenen Jahrhunderte. Széchenyis wahrhaftiger Gegner in dem Drama ist die Nation selbst. Das Ungartum rüttelte Széchenyi aus seiner jahrhunderte langen Lethargie, er erweckte in ihm den Lebenswunsch und steigerte sein Selbstgefühl. Er hielt ihm ein verlockendes Bild vor die Augen, das Bild einer schöneren Zukunft, aber

!

die leicht erhitzbare, sich begeisternde, ungeduldige ungarische Nation wollte und konnte nicht warten und arbeiten, sie verlangte sofort die vorausgesagte Glückseligkeit und da sie die von Széchenyi nicht bekam, wendete sie sich zu dem, der sie ihnen auf der Hand bot, zu Kossuth. —

Also ist die Brücke in jeder Beziehung Széchenyis und nur Széchenyis Tragödie. Die Tragödie eines Einzelnen der gegen die Nation, aber in Wirklichkeit gegen sich selbst, kämpft und fällt. Eine wahrhaftige Tragödie in ein Herz gepreßt, aber in das Herz des größten Ungarn. Es ist furchtbar, da der beste Sohn der Nation fällt und sein Sturz umso ergreifender, weil er die ganze Nation mit sich reißt. Die unerbittlichen Gesetze des Schicksals und der Psychologie treiben ihn vom ersten Augenblicke an ~~unaufhaltsam~~ unvermeidlich der Katastrophe entgegen. Sein Schicksal war bereits entschieden, als die Idee der Brücke in seiner Seele auftauchte, jene Brücke, die uns seine Nation der besseren Zukunft entgegen führe. Das ist der erste Schritt ins Verderben. Er unternimmt eine Aufgabe, wozu seine Kraft nicht ausreicht: er will sein Volk groß machen,

aber das ist noch nicht reif genug dazu.

Und als die Kettenbrücke fertig dasteht, rennt die von den Schwärmereien des Ungartums berauschte Nation, Széchenyi zertretend, in ihren vollständigen Untergang. —

Die Brücke, dies mächtige Werk Széchenyis, ist der schönste ungarische Bau, das neuen, zukünftigen, großen Ungarns ~~Symbol~~, jenes leuchtenden Bildes, wie es in Széchenyis Seele lebte und wie er es in seinem Werke „Stadium" verkörperte. ~~Die~~ Sie ist aber auch das Symbol Széchenyis, der gerade dann unter dem Fallbeile der Zeit zusammenbrach, als die wunderbare Brücke fertig wurde und als die in dem Stadium verlangten 12 Punkte ~~wurde~~ sich durchwegs verwirklichten. —

das Symbol

Aber tiefer blickend müssen wir unbedingt wahrnehmen, daß sich hier neben der Tragödie des Einzelnen ~~sich~~ die Umrisse einer anderen, größeren, universalen Tragödie entfalten. Außer ~~dem~~ der leichtverständlichen Symbolistik der Brücke ist im Drama noch ein anderes Symbol fühlbar: in Széchenyis Tragödie ~~spiegelt~~ sich die Tragödie der Nation. Als Széchenyis Schicksal in Erfüllung geht, erfüllt sich auch das Los der Nation;

und als sich über die gebrochene Seele Széchenyis das Döblinger Schweigen ausbreitet, legt sich auch auf die in der Világoser Katastrophe zusammengestürzte Nation die Todesstille des Absolutismus. Die Ursache des gemeinsamen ~~Sturzes~~ Sturzes ist auch die gleiche: die Nation und ihr Repräsentant, Kossuth, verstanden Széchenyi nicht. —

Dieses sich Nichtverstehen, das Entzweien der Nation und der unversöhnliche Gegensatz der beiden Parteien, ist nicht in den 40-er Jahren des vergangenen Jahrhunderts entstanden. Das ist ein alter, charakteristischer Zug des Ungartums, beinahe so alt, wie das Reich ~~[illegible]~~ an den Ufern der Donau und Theiß. ~~[illegible]~~ Er war zur Zeit Stephans des Heiligen ebenso vorhanden, wie in den Tagen Stephan Tiszas; im XII.–XV. Jahrhundert gradeso, wie im XVI.–XVII. Jahrhundert. Das Ungartum entzweite sich immer, nur hießen die Gegner zur Zeit Stephans des ~~Hl.~~ Heiligen Christen und Heiden, um das Ende des Mittelalters Anhänger des Königs und ~~aufständische~~ Rebellen, in Rákóczis Freiheitskampf Labanzen und Kuruzen, um die Wende des letzten Jahrhunderts Liberale und Anhänger der Unabhängigkeitspartei. Die

eine Partei, die sanguinischere, die leidenschaftlichere, die ihre Begeisterung nicht beherrschen konnte, verlangte nach der Freiheit um jeden Preis und schreckte vor keinem Opfer zurück, das sie dafür bringen mußte; die andere, die besonnene, vorsichtige Partei betrachtete die Sicherstellung der Staats-Existenz als ihre höchste Pflicht, wenn die auch schwere Entsagungen forderte. Es ist das ewig Tragische des Unparteiischen und die Quelle der sich immer erneuernden Tragödie, daß beide Parteien ~~so~~ recht hatten, die eine im Ziel, die andere in den Mitteln und beide kämpften in gutem Glauben, mit aufrichtigem Empfinden – aber keine ~~[illegible]~~ wollte dies von ~~dem~~ der anderen anerkennen und kämpfte unbarmherziger gegen ~~die~~ sie, als gegen den gefährlichsten gemeinsamen Feind. —

In die Folge dieser großen nationalen Tragödien reiht sich die Katastrophe von 1848/49 und Horczey hatte die Kraft dazu, diese große Katastrophe, das Zusammenbrechen eines Landes in dem Schicksale Széchenyis zu spiegeln, in der Tragödie seines Helden den drohenden Untergang der Nation im voraus fühlen zu lassen.

Als der Vorhang zum letztenmale fällt, schwimmt das Ungartum noch im Freudentaumel, in seinem hoch auflodernden Selbstgefühl begrüßt es in dem Schmettern der Kriegstrompeten den baldigen Sieg, wir Zuschauer aber sehen schon (~~im Geiste~~) in unserer Phantasie die von Széchenyi prophezeite traurige Zukunft, das Feuer und Blut, ~~dieses~~ den Untergang und den Tod... Unser Herz ergreift der Schmerz und es faßt das Zwillingspaar der tragischen Gefühle, ~~die~~ Furcht und ~~das~~ Mitleid darin Wurzel: wir bedauern den Helden, den seine Nation zum Falle brachte und fürchten die Nation, die in ihr Unglück rennt. —

Die Brücke ist eine echte menschliche und nationale Tragödie zugleich, eine Variation der sich immer erneuernden Tragödie des Ungartums und seines ewig Tragischen, mit den einfachen, reinen Mitteln der Kunst in ergreifenden Bildern dargestellt. Die Brücke prunkt im dreifachen Glanze des Ungartums, der Gerechtigkeit und der Kunst — und ist die edelste Frucht des ungarischen Dramas in den letzten Jahrzehnten. —

Auf Grund des ~~obigen~~ Vorerwähnten haben wir die Ehre unsern im Jahre 1925 unterbreiteten Antrag mit der vorherigen Ergänzung achtungsvoll zu erneuern.

Das hochgeehrte Komitee empfange unsere besondere Hochachtung.

Budapest, den 19. April 1926.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A la Présidence de l'"Internacia Science Esperantista".

La Présidence de l'Académie Hongroise des Sciences vous exprime ses remerciements sincères pour les félicitations que vous avez eu la bonté de me faire parvenir a l'occasion du centenaire de la fondation de notre Académie.

L'Académie Hongroise des Sciences sera aussi doréna-vant toujours animée du désir de pouvoir coopérer en pleine harmonie avec les savants les plus compétents de l'étranger au développement des sciences et au progrès de l'humanité.

Budapest, le 11 mai 1926.

Ov. Balogh

Le Président:

994
1928

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Académie Hongroise des Sciences.

À la Présidence de l'„Internacia Scienca Esperantista".

La Présidence de l'Académie Hongroise des Sciences vous exprime ses remerciements ~~plus~~ sincères pour les félicitations que vous avez eu la bonté de me faire parvenir à l'occasion du centenaire de la fondation de notre Académie.

L'Académie Hongroise des Sciences sera aussi dorénavant toujours animée du désir de pouvoir coopérer en pleine harmonie avec les savants les plus compétents de l'étranger ~~dans~~ au ~~l'intérêt du~~ développement des sciences et au progrès ~~humaine~~ de l'humanité.

Budapest, le 11 mai 1926

Le Président:

. . . . . .

994
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

BULTENO

DE

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO ESPERANTISTA

(I. S. A. E.)

KAJ DE

SEKCIO DE TEKNIKAJ VORTAROJ

(T. V.)

N° 2. -- Aprilo 1926.

Tiu Bulteno estas sendata senpage al la membroj de I. S. A. E. kaj al la kunlaborantoj de la Sekcio de T. V.

Unu numero : *0,1 dolaro.* — **Jarabono :** *0,5 dolaro.*
(Vidu por **kotizo al I. S. A. E.** la trian paĝon de la kovrilo malsupre.)

REDAKTEJO :

S-ro ROLLET DE L'ISLE
Generala Sekretario de I. S. A. E.
35, Rue Du Sommerard
PARIS, France

ABONEJO :

S-ro C. ROUSSEAU
Kasisto de I. S. A. E.
4, Place de la République
LEVALLOIS-PERRET (Seine), France

Fol. 18.

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO ESPERANTISTA

(FONDITA EN 1906)

PATRONADA KOMITATO

(en formado)

APPELL, membro de la Franca Akademio de Sciencoj, honora rektoro de la Pariza Universitato.

DANIEL BERTHELOT, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

BIGOURDAN, membro de la Franca Akademio de Sciencoj, direktoro de la Internacia Oficejo de Horo.

DESLANDRES, membro de la Franca Akademio de Sciencoj, direktoro de la Astronomifizika Observatorio.

GUILLAUME, membro de la Franca Akademio de Sciencoj, direktoro de la Internacia Oficejo de Pezoj kaj Mezuriloj.

JANET, membro de la Franca Akademio de Sciencoj, direktoro de la Supera Lernejo de Elektro.

LALLEMAND, membro de la Franca Akademio de Sciencoj, prezidanto de la Internacia Uniono de Geodezio kaj Geofiziko.

LUMIÈRE (LOUIS), membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

MESNAGER, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

PAINLEVÉ, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

CHARLES RICHET, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

GENERALO SEBERT, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

EMIL SETÄLÄ, membro de la Finnlanda Scienca Akademio, ministro de la eksteraj aferoj.

ANTAŬAJ PREZIDANTOJ

GENERALO SEBERT, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

PROFESORO SCHMIDT, direktoro de la Magneta Observatorio de Potsdam.

BENOIT, direktoro de la Internacia Oficejo de Pezoj kaj Mezuriloj.

PROFESORO HUNTINGTON, de la Universitato de Harvard (U. S. A.).

J. J. THOMSON, profesoro de Fiziko de la Cambridge'a Universitato.

FORSTER, prezidanto de la Internacia Komitato de Pezoj kaj Mezuriloj.

COTTON, membro de la Franca Akademio de Sciencoj.

BULTENO
DE
Internacia Scienca Asocio Esperantista

N° 2. — APRILO 1926

VIVO DE NIA ASOCIO

Kotizo. — *Ni insiste petas niajn membrojn pagi, kiel eble plej frue, la kotizon por 1926 kaj tiujn, kiuj ne ankoraŭ estas subtenantoj profiti la okazon por farigi tiaj. Sendu al* S^ro ROUSSEAU, 4, PLACE DE LA RÉPUBLIQUE, LEVALLOIS-PERRET (SEINE), FRANCE. — (Chèques postaux Paris 698.55.)

NOMARO KAJ ADRESARO DE LA MEMBROJ

1° *Novaj membroj aliĝintaj de la 1-a de Novembro 1925 ĝis la 1-a de Marto 1926*

Aŭstrujo

Halbedl (Ad.), advok., 24, Schulgasse, Graz.

Britujo

Lechmere-Oertel (J. O.), inĝeniero, 258, Kingston Road, Teddington (Midd.).

Ĉeĥoslovakujo

Rambousek (Vaclav), ĥemiisto, Zborov a/. Ĉeske Budejovice.

Finnlando

Setälä (Vilho), 71-23 Frederinkink, Helsinki.

Francujo

Balliman, vitraĵoj kaj glacoj, 5, rue de Provence, Paris.
Bréguet (Louis), inĝeniero, 115, rue de la Pompe, Paris.
Cot, inĝeniero hidrografisto, 200, rue Saint-Jacques, Paris.
de Fréminville (Ch.), 18, rue Pierre-Curie, Paris.
Kostecki (Jean), 2, rue Perronet, Paris.

Germanujo

Behrendt, poŝtkonsilisto, Hohenstaufenstrasse, 24, Berlin W. 30.
S. **Döhler** (Walter), Rosenplatz, 11, Riesa a/ Elbe.

Hispanujo

J. Mangada Rosenorn, oficiro, 5, Gloriete de Bilbao, Madrid.

Hungarujo

de Fenyvessy (D-ro Béla), kuracisto, Rákocy ut. 80, Pécs.
Imre (D-ro Jos.), kuracisto, prof. de Okulatrio, Universitato de Pécs.
Mansfeld (D-ro Géza), prof. de Farmakologio, Universitato de Pécs.
de Rhorer (D-ro László), prof. de Fiziko, Universitato de Pécs.

Ĥinujo

Won Kenn (D-ro), 15, Hong Kong Chik str., Kanton.

Italujo

Federazione Esperantista Italiana, via Indipendenza, 3, Livorno.
Kindt (D-ro Gino), astronomiisto, 101, via San Marco, Pistoia.
Societa di Chimica industriale, 10, via San Paolo, Milano.

Norvegujo

Paulsen (R. Bugge), oficiro, Ovre Smestad v. Akker, Oslo.

Rumanujo

Fischer (Henriko), industriisto, 19, Alea Suter, Bucuresti.

Svedujo

Akerberg (Nils), prof. de Botaniko, 10, Hagagatan, Stockholm.
Ekelin (Birger. M.), prof. de Matematiko, 9-11, Engelbrektsg, Stockholm.
Fahlstedt (Carl A.), lingvisto, 10, Hötorget, Stockholm.
Folke (Tornsten), pastro, 12, Kammakareg, Stockholm.
Gyllander (Gunnar), prof. de Historio, 100, Djurgardsslatten, Stockholm.
Jacobsson (Victor), profesoro, 2, Bredablick, en Lidingö 1.
Ohlsson (Carl), instruisto, 22 *b*, Grevturegatan, Stockholm.
Stälfelt (M. G.), prof. de Biologio, 34, Dalagatan, Stockholm.
Strömberg (Ragnar), profesoro, 34, Dalagatan, Stockholm.
Westerlin (Johan), prof. de liceo (Filozofio), 5 III Falugatan, Stockholm.

2o *Korektoj*

Britujo

Williamson (J.), subtenanto por 1926.

Ĉeĥoslovakujo

Fischer (J.), D-ro, P-ro pri Teologio.
Ulman (Fr.), kuracisto kaj oficisto de Ruĝa Kruco.

Francujo

Bresson, eks-oficiro, 18, rue de l'Amiral-Mouchez, Paris.
Duchochois (M.), industriisto, direktoro de « Les Glacières Boulonnaises ».
Eyquem, forstreki la nomon.
Magnus-Focké (S-ino), anstataŭi prof. de muziko per Esperanto-oficejo.
Sentis (H.), 11, boulevard Agutte-Sembat, Grenoble.

Germanujo

Wüster (E.), scienca inĝeniero, elektristo kaj terminologo, Schillerstrasse 14, Berlin-Charlottenburg.

Svedujo

Jansson (S.), rektoro, Skagen 23, Lidingo; fariĝas subtenanto.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

NACIAJ DELEGITOJ

Laŭ propono de la ĝenerala sekretario, la Komitato elektis kiel naciajn delegitojn, la jenajn membrojn, kiuj bonvolas plenumi tiun rolon; pro kio ni ŝuldas al ili grandajn dankojn. Ni ne, ĝis nun, ricevis respondon de kelkaj aliaj, loĝantaj en malproksimaj landoj, al kiuj ni ankaŭ proponis la delegitecon; sed ni esperas, ke ni baldaŭ povos kompletigi tiun liston, jam sufiĉe gravan, kaj kiun ni invitas niajn membrojn uzi kiel alligilon al nia Asocio.

Aŭstrujo. — D-ro Ad. Halbedl, 24, Schulgasse, Graz.
Belgujo. — C. Vandevelde, Zwart Heirestraat, 230, Gentbrugge.
Britujo. — J. O. Lechmere-Oertel, 258 Kingston Rd, Teddington, Middlesex.
Ĉeĥoslovakujo. — D-ro St. Kamaryt, Telocviĉná, 3, Bratislava.
Danujo. — A. Taumose, Mollagade, 25-*a*, Kopenhaven.
Finnlando. — V. Setälä, 71-23, Frederinkink, Helsinki.
Germanujo. — Behrendt, Hohenstaufenstrasse, 24, Berlin W. 30.
Ĥinujo. — W. Kenn, 15, Hong Kong Chik str., Kanton.
Hispanujo. — J. Mangada Rosenorn, Gloriete de Bilbao, 5, Madrid.
Hungarujo. — P. Balkányi, Hajós utca, 15-II, Budapest VI.
Italujo. — D-ro A. Stromboli, Lungarno Regio, 17, Pisa.
Litovio. — P-ro Jankowski, Universitato de Kovno.
Maroko. — C. V. Richard, rue Jules Raulin, Tanger.
Nederlando. — D-ro Baart de la Faille, Roellstraat, 8, Arnheim.
Norvegujo. — R. Bugge Paulsen, Ovre Smestad, V. Aker, Oslo.
Polujo. — E. Loth, Zamkowa, 26, Pabjanice.
Rumanujo. — H. Fischer, Alea Suter, 19, Bucarest.
Svedujo. — S. Jansson, Skagen, 23, Lidingo I.
Svisujo. — M. Jaccard, rue Voltaire, 9, Lausanne.

En **Francujo,** la ĝenerala sekretario, Rollet de l'Isle, 35, rue du Sommerard, Paris, plenumas la taskon de nacia delegito.

UNIVERSALA KONGRESO DE EDINBURGO

(AŬGUSTO 1926)

Ni publikigos la venontan numeron de la Bulteno, antaŭ la unua de Julio, sufiĉe frue por ke niaj membroj certe ricevu ĝin antaŭ ilia foriro al la kongreso, kaj tiamaniere konu la programon de la kunvenoj de nia Asocio.

Ni skribis al la Prezidanto de la Organiza Komitato por ke estu rezervataj du kunsidoj, kiuj, se eble, ne koincidu kun

aliaj, aŭ kun ekskursoj. Plie ni petis nian britan delegiton prepari programon de vizitoj al eminentuloj, al Sciencaj Institutoj aŭ al fabrikejoj.

En la kunsidoj okazos unue ĝenerala kunveno de la Asocio, en kiu oni legos oficialajn raportojn pri la vivo kaj agado de nia Asocio dum la pasinta jaro, kaj ekzamenos la proponojn pri organizado aŭ propagando, prezentatajn de niaj membroj; ankaŭ oni aŭskultos kaj diskutados laŭokaze la sciencajn aŭ teknikajn komunikaĵojn de niaj membroj.

Por ebligi preparadon de la tagordo de tiuj kunsidoj, ni petas niajn membrojn konigi al la ĝenerala sekretario, *S-ro Rollet de l'Isle, 35, rue du Sommerard, Paris,* antaŭ la *unua de junio* venonta, la proponojn kaj titolojn de la komunikaĵoj, kiujn ili intencas prezenti dum tiuj kunsidoj.

Ni sciigas, kun granda plezuro, ke nia eminenta membro S-ro **André Baudet,** membro de la Pariza komerca ĉambro, kiu tiel sukcese organizis la parizan komercan konferencon, estas elektita vic-prezidanto de tiu Ĉambro. Ni adresis al li la gratulojn de la Asocio, kiu ĝojas ne nur pro la simpatio, kiun sentas ĉiuj membroj al ilia kolego, sed ankaŭ pro la certeco, ke nia afero profitos la plian autoritatecon, kiun tiu titolo donos al nia sindonema kaj agema kolego.

Kun profunda malĝojo, ni sciigas pri la morto, okazinta la 27-an de Januaro, de nia kolego kaj amiko **D. Eyquem,** ekskonsilanto de la apelacia kortumo de Parizo. Li estis unu el la plej malnovaj Esperantistoj; li prezidis la Francan Societon por propagando de Esperanto, kaj, per siaj rilatoj kun influaj politikaj personoj, li ricevis gravajn rezultatojn. Ĉiam agema malgraŭ lia aĝo, li estis unu el la plej fortikaj bazoj de la franca movado, kiu, bedaŭrinde, ne plu havas tro grandan nombron da tiaj subtenantoj.

Ni ŝuldas specialajn gratulojn kaj dankojn al nia delegito en Svedujo, S-ro **Rektoro Jansson,** kiu, ne nur fariĝas subtenanto, sed plie varbis dek profesorojn, kiuj aliĝis al nia Asocio. Tiu sukceso estas des pli interesa, ke, kiel oni scias, nia propagando renkontas malfacilaĵojn en tiu lando.

La **Esperantista Grupo de la Touring-Club de France,** decidis, dum speciala kunsido de sia komitato, doni al nia Asocio, monsumon da 800 francaj frankoj, speciale dediĉotan al la agado de la komisiono, starigita de la III-a internacia kongreso de aera navigacio, por enkonduki uzon de Esperanto en aeronaŭtikon. Ĝis nun la Asocio elspezis la necesajn monsumojn, ĉar tiu komisiono ricevis neniun apogon je tiu vidpunkto, de la aera teknikistaro. Je la nomo de nia Asocio, la ĝenerala sekretario varme dankis la komitaton de la Grupo de Franca T. C. F., kies prezidanto estas *kolonelo Paul Renard.*

Ni kore dankas la redaktoraron de **Itala Esperanto Revuo,** kiu, en sia numero de Januaro 1926, publikigas alvokon al starigado de itala sekcio de nia Asocio; jam aliĝis S-roj A. Stromboli, Orengo kaj Roberto al tiu nova sekcio. Sekvinda ekzemplo!

AGADO DE NIA ASOCIO

La plej grava Ligo de Germanujo, kiu ampleksas ĉiujn gravajn asociojn de inĝenieroj kaj posedas ĉiujn grandajn firmojn de la elektroteknika fako, k.t.p., la **Germana Ligo de sciencaj kaj teknikaj Asocioj** intencas publikigi teknikan Revuon en Esperanto, kiam estos konstatita ke sufiĉe granda nombro da teknikistoj povos ĝin legi. Tiu revuo estos sendata *senpage* al la donitaj adresoj.

Ĉiuj niaj membroj — kiuj certe deziras efektivigon de tiu projekto, eksterordinare favora al nia afero — estas insiste petataj sendi nomojn kaj adresojn de la teknikistoj, kiujn ili konas, kapablaj legi nian lingvon, aŭ kiuj ŝajnas esti varbeblaj per tia manifestado, al nia germana delegito *S-ro Behrendt,* Berlin W. 30, Hohenstaufen str. 24.

Laŭ propono de nia hungara delegito S-ro **Balkányi,** ni klopodas organizi porpropagandan sciencan bibliotekon sendotan, se eble, por ekspozicio al la gravaj internaciaj kongresoj.

Pro tio, ni sendis la ĉi-suban cirkuleron al ĉiuj gazetoj, kun peto represi, kaj al eldonistoj de esperantaj verkoj:

« Por pli facile propagandi en la Sciencaj kaj Teknikaj
« rondoj, la Internacia Scienca Asocio Esperantista bezonas

« posedi specialan Bibliotekon, konsistantan el ĉiuj libroj kaj « broŝuroj jam eldonitaj en Esperanto pri iu *Scienca aŭ* « *Teknika* temo; tial ĝi faras alvokon al ĉiu, kaj speciale « al la eldonistoj de Esperantaj verkoj, por ke ili kolektu la « *tiaspecajn* dokumentojn, kaj ilin sendu al la ĝenerala « Sekretario de Scienca Asocio, 35, rue du Sommerard, Paris.

« La Scienca Asocio danke ilin ricevos, kaj repagos la « sendelspezojn al ĉiu malavara donacinto.

« Pri pagotaj libroj, faru proponojn al la Ĝenerala « Sekretario, kiu akurate respondos, ĉu la verko mankas aŭ « ne en la jam ekzistanta dokumentaro ».

Responde tiun cirkuleron, ni jam ricevis la sube montritajn librojn :

De S-ro **Jaccard,** svisa delegito : *Beitrag zur Theorie der Torsion des Humerus,* de François Lambert, broŝuron publikigitan en Lausanne en 1904, kaj kiu entenas resumon en Esperanto kaj mallongan gramatikon de tiu lingvo.

De la firmo **Hirt kaj Sohn** (Leipzig) : *Enciklopedia Vortaro,* de Wüster (I-a kaj II-a parto), kaj *Maŝinfaka Vortaro,* de Wüster.

Ni multe dankas la sendintojn, kiuj malavare donacis ilin al la Asocio.

S-ro **Balkányi** konsilas ankaŭ, ke la delegitoj anoncu al la ĝenerala sekretario la festojn, ceremoniojn, datrevenojn, k.t.p. de sciencaj akademioj, ĉar tio estas favora okazo por gratuli kaj saluti ilin je la nomo de nia Asocio kaj tiamaniere altiri atenton al nia ekzisto. Ni tute aprobas tiun proponon kaj petas niajn naciajn delegitojn atenti pri tiuj okazoj.

Aplikante tiun ideon, ni skribis al la Prezidanto de la *Hungara Scienca Akademio,* pro la centa datreveno de la fondado de tiu grava institucio.

S-ro **D. Carbone** skribas : « ... Mi estas skeptika pri « ĉiuj alvokoj al la registaroj. Por enkonduki Esperanton « en la universitatoj, ni devas nur iĝi privataj instruistoj « (germane : *privat-docent*) pri tiu fako en la koncernaj « fakultatoj, k.t.p. Plue ni devas verki Esperantlingve iujn « sciencajn verkojn; ni devos, okaze de sciencaj kongresoj, « prelegi Esperantlingvajn raportojn, petinte — se necese —

« la koncernan permeson; ni devas, alivorte, klopodi por « atingi nian celon en la efektivaj okazoj, ne per teoriaj « voĉdonadoj kaj tagordoj, kiuj tuj poste malaperas kiel « nebulo ».

Kun tiu letero, S-ro Carbone sendis artikolon, itale redaktitan, publikigitan en la grava *Rivista di Biologia* (vol. VI, fasc. II).

La Asocio sendis diversajn dokumentojn al S-ro **Peyrefitte,** profesoro ĉe *St-Girons* (Ariège), Francujo, kiu intencas verki tezon por beletristika doktoreco pri internacia lingvo.

PROGRESOJ

La **Societo pri Studo kaj Vulgarigo de la kampkultura Zoologio** kaj la **Societo « Linnéenne » de Bordeaux** (Francujo), esprimis la deziron, laŭ propono de nia kolego, *S-ro Marly,* ke ĉiuj sciencaj verkoj kaj artikoloj entenu resumon de ilia enhavo, esperante redaktitan.

El la *Revuo Orienta,* numero de Decembro 1925 : « En « la 13-a tago de Okt. ĉe la fakkunsido de la **6-a Kongreso « de la Ekstrema Orienta Asocio por Tropika Medicino, « okazinta en Tokio,** *D-ro T. Ogata,* prof. de Tokio Im- « peria Universitato paroladis pri sia studo : « la stado de « inkubacio ĉe malsanoj pro vitamin-manko » *tute en Espe- « ranto.* Post la parolado tuj stariĝis *D-ro M. Murata* kaj « li faris mirindan saluton en elokventa Esperanto, rekomen- « dante al la ĉeestantoj lerni Esp. *D-ro A. Fuĝinami,* prof. « de Kioto Imperia Universitato, fermante la kunsidon, salutis « en bela Esp. En la 14-a tago, ĉe la fakkunsido, je la « 14-a h. *D-ro M. Murata* prelegis, kompreneble en Esp., « pri sia utila eltrovo : « la plej simpla metodo por sero- « diagnozo de sifiliso ». La parolado havis finsaluton, kie li « enfazis la neeviteblan neceson de Esp., kiel la sola inter- « komprenigilo en tia internacia scienca kongreso ».

Tre prave niaj japanaj samideanoj aldonas : « Tio estas la plej epokfaranta sceno, kiun iam havis nia propaganda historio », ĉar efektive, la unuan fojon, Esperanto estis uzata en internacia kongreso, por oficiala komunikado.

La **Germana Uniono de la Sciencaj kaj Teknikaj Asocioj,** kiu entenas plej gravajn korporaciojn, publikigas, en sia oficiala organo, jam redaktita en angla lingvo (Engineering Progress) kaj en hispana lingvo (El Progreso de la Ingeniero), specialan rubrikon esperante redaktitan.

La tre grava Revuo **l'Index des Industries du Cuir** (100 paĝoj, formato 28/37 cm.), kiu estas sendata al ĉiuj francaj komercaj ĉambroj eksterlanden, kaj legata en la tuta mondo, publikigas en la numero de Januaro 1926, artikolon de S-ro *Baudet,* vicprezidanto de la Pariza Komerca Ĉambro, en kiu li klarigas la celon, utilon kaj konstruon de Esperanto.

Aliparte ĉiuj titoloj estas tradukitaj en anglan, germanan, hispanan lingvojn kaj esperanten.

La fondado de akcia societo **The Esperanto Institute limited** de niaj samideanoj *Boll, Edmonds, Jones, Shelton, Smith* kaj *Wadham* estas teknika fakto, ĉar tiu societo celas komercan agadon. Sed plie ĝi estas tre rimarkinda, eĉ la plej rimarkinda fakto el tiuj, kiuj okazis depost la kreado de Esperanto, ĉar ĝi definitive enirigas nian aferon sur la praktikan kampon, kaj pruvas al la homoj, kiuj daŭrigas konsideri Esperanton kiel idealan celon, ke, de nun, oni provas gajni monon per ĝi. Kaj tio estas pli efika propagandilo ol multaj paroladoj...

SCIIGOJ

Instituto de Intelekta Kooperado estas inaŭgurita en Parizo, dum la monato de Januaro 1926; ĝi estas lokita en la « Reĝa Palaco », je la centro de la granda urbo.

Kiel oni scias, kaj kiel diras la statutoj, ĝi estas donata de Francujo je la dispono de la *Ligo de Nacioj* por la *komisiono de intelekta kooperado,* kies « instrumento de laborado ĝi estos ». Ĝi estas organo de kunligado kaj informado pri ĉio, kio interesas la internaciajn intelektajn interrilatojn.

Ĝi estas direktata de administrantaro konsistanta el la membroj de la komisiono, kaj prezidata de franca membro de tiu komisiono. Nun tiu prezidanto estas *S-ro P. Painlevé,*

kiu, kiel oni scias, estas tre favora al Esperanto. La Instituto estas ankaŭ direktata de komitato, elektata de la administrantaro; nun tiu komitato estas prezidata de *S-ro Luchaire,* franco; sed ĝi entenas kvin membrojn de diversaj naciecoj, kies funkcioj daŭradas dum kvin jaroj. Tiuj membroj ricevas neniun salajron.

La Instituto entenas 6 sekciojn :

1e La sekcio de *ĝeneralaj aferoj* okupiĝas pri la demandoj neteknikaj aŭ kiuj interesas kelkajn el la aliaj sekcioj (nome tiu de la internacia lingvo). La direktoro estas *S-ro Zimmer* (Britujo), kaj la helpa direktoro, *S-ro Lougueil* (Usono).

2e La sekcio de la *universitataj interrilatoj* okupiĝas pri la taskoj komencitaj de la « Internacia oficejo de Universitataj sciigoj »; ĝi estas kunligilo de la superaj lernejoj de ĉiuj nacioj kaj publikigas Bultenon. La direktoro estas *S-ro de Halecki* (Polujo) kaj la helpdirektoroj, S-roj *Eisler* (Aŭstrujo) kaj *Busiogiami* (Rumanujo).

3e La sekcio de *Bibliografio kaj de la Sciencaj Interrilatoj* celas plifaciligi la intelektajn interrilatojn per bibliografio kaj kunlaborado en la sciencaj rondoj. La bibliografio devas esti analitika, kaj tio estas ebla nur per publikigado de resumoj en speciala gazeto. La direktoro estas *S-ro von Schulze-Gaevernitz* (Germanujo) kaj helpdirektoro *S-ro de Vos-van-Strenmeck* (Nederlando).

4e La sekcio de *literaturaj kaj artaj interrilatoj* studas la demandojn rilatajn al la kooperado en tiuj fakoj. Ĝi estas apartigata laŭ du sub-sekcioj : la direktoro de la literatura sub-sekcio estas *F-ino Mistral* (Ĉilujo) kaj la helpdirektoro *S-ro Briod* (Svisujo); la direktoro de la arta sub-sekcio estas *S-ro Dupierreux* (Belgujo) kaj la helpdirektoro *F-ino Husama* (Japanujo).

5e La sekcio de *juro* okupiĝas pri la problemoj de tiu fako, kiuj interesas la intelektajn internaciajn interrilatojn. La direktoro estas *S-ro de Villalonga* (Hispanujo) kaj la helpdirektoro *S-ro Meiss* (Francujo).

6e La sekcio de *informado* celas konigi la Instituton al la publiko per publikigado de notoj kaj artikoloj en la tutmonda gazetaro. La direktoro estas *S-ro Prezzolini* (Italujo).

En nia unua numero, ni sciiĝis deziron de nia samideano **M. Dunin** (Moskvo) interrilatiĝi kun ĉiulandaj mikologistoj pro esploro entreprenita ĉe lia laboratorio. En letero, kiun ni ĵus ricevis, S-ro Dunin sciigas, ke tiu deziro estis plenumata, kaj ke li ricevis helpon de samideanoj kompetentaj francaj, italaj, germanaj, svisaj kaj norvegaj. Li esprimas siajn plej korajn dankojn al ĉiuj, kaj alvokas de nove la samfakistojn de Hispanujo, Anglujo, Portugalujo, Svedujo, k. t. p., kiuj ne ankoraŭ respondis sian unuan peton, ĉar la ricevita kunlaborado jam mirigis siajn skeptikemajn kolegojn, kaj pli ĝenerala interhelpo fortege impresus ilin.

Kun granda ĝojo ni ricevis la unuan numeron de la ĵus aperinta **Internacia Medicina Revuo,** kies ĉefredaktoro estas nia kolego *D-ro Vanverts,* el Lille (Francujo), kaj administranto *D-ro Briquet* el la sama urbo. Ĝi estas oficiala organo de *Tutmonda Esperantista Kuracista Asocio* (T. E. K. A.), kaj havas multenombrajn kaj diversnaciajn kunlaborantojn, inter kiuj kelkajn japanajn sciencistojn, reprezentantajn la medicinajn rondojn de tiu lando, ĉe kiu nun ekzistas rimarkinde vigla esperanta movado.

Ni deziras grandan sukceson al tiu nova gazeto, kies manko estis treege bedaŭrinda por nia propagando.

Ĵus aperis la unua numero de **Internacia Radio Revuo,** *organo de la Internacia Radio Asocio (eldonisto Et. Chiron, Parizo).* Tiu Revuo ĉiumonata, kies ĉefredaktoro estas nia konata samideano *D. Pierre Corret,* prezidanto de Internacia Radio Asocio, alportas al la esperantistaj radioamatoroj realiĝon de jam de longe esprimitaj deziroj, kaj al ĉiuj esperantistoj rimarkindan propagandilon.

Tiu unua numero estas ne nur teknike interesa, sed treege amuziga, eĉ por neteknikistoj. Apud gravaj studoj, kiel tiu de *S-ro René Mesny,* kies verkojn ĉiuj radiistoj konas, troviĝas spritaj artikoloj, kiel la zoologia studo pri la radioamatoro. Ĝis nun ni ne trovis, en teknika revuo, tiel agrablan legaĵon, kaj ni insiste invitas niajn membrojn aboni tiun publikigaĵon, eĉ se ili ne ankoraŭ uzas antenon.

El Ĥinujo ni ricevas gazeton titolitan **The Electric Current — La elektra fluo,** kiu estas tute redaktita en ĥina lingvo, sed entenas « Por esperanta-aldono kun raporto de internacia konferenco por uzado de Esperanto en la puraj kaj aplikataj sciencoj ». Tiu gazeto estas publikigata de la « Elektra Instituto » de *Shanghai.*

En la **Revuo Orienta** (Tokio, Decembro 1925) troviĝas artikolo pri « mendelismo », de *Hidemiti Oka,* kiu verŝajne estas teksto de prelego. Rimarkinda estas tiu frazo : « Scienculoj havas ion komunan kun Esperantistoj, kiuj klopodas por la komuna beno de l' homaro el idea kaj lingva flankoj ».

Ni ricevis por presado artikolon de nia kolego *S-ro Marin* (Whiteway) pri *Fonetika transkribado* (Etnografia fako), kaj noton de S-ro **Bonnevie** (Oslo), publikigitan en *Heroldo de Esperanto,* kaj kies represon en nia Bulteno li petas. Tuj kiam ni disponos sufiĉe larĝan lokon, ni plezure kontentigos tiujn dezirojn.

Farmakologia Praktiko por Studentoj, de *H. Hajaŝi* kaj *K. Tamura,* esperantigita de Eskulapida Klubo (Tokio Imperia Universitato) ĵus aperis : kiel la aliaj publikigaĵoj de niaj japanaj samideanoj tiu broŝuro zorge redaktita kaj presita estas taŭga propagandilo en la medicinaj rondoj.

En la numero de **Progreso** (Pol.) de Januaro 1926, komencas nova rubriko titolita « El Scienco » kaj redaktita de nia kolego kaj ĉeĥoslovaka delegito *S-ro S. Kamaryt.* La unua artikolo rilatas progresojn ĉe uzo de karbo.

Amerika Esperantisto (Februaro 1926) represas la unuan komunikon de la « Internacia Komisiono de Aera navigacio », kaj la cirkuleron pri « Metodo de propagando en la Scienca kaj teknika gazetaro ». En tiu numero ankaŭ estas interesa artikolo pri propraj nomoj, ne subskribita ; ni priparolos ĝin en venonta numero.

SEKCIO DE TEKNIKAJ VORTAROJ

S-ro **Orengo** sciigas, ke li prilaboras kun S-ro **Peri,** preparon de *itala esperanta teknika radio-vortaro* « kies graveco por la teknika terminaro estos granda, ĉar ili akurate elektis, proponis aŭ forĵetis la vortojn kaj konsideris la antaŭe publikigitajn verkojn tiaspecajn ». Plie, S-ro Orengo kunlaboras al preparado de *Fervoja Vortaro* (Maj. Inĝ. Rosher, San-Francisco) kaj aliflanke li komencis « prepari kajerojn, kiel *Fundamenton de teknika Esperanto* nepre necesan ».

La adreso de kapitano **Bormanis,** kiun ni donis en la Bulteno numero 1, paĝo 9-a, devas esti korektata ; ĝi estas : *12 Bauskas kajnieku Pulks, Daugaupils Latvija,* (Latvio).

La **Internacia Aeronaŭtika Federacio** decidis patronadi la internacian aeronaŭtikan vortaron en diversaj lingvoj, el kiuj Esperanto, kiun prilaboras la komisiono starigita de la *III-a Internacia kongreso de aera navigacio* por uzado de Esperanto en aeronaŭtiko. Tiu Federacio plie alportos sian gravan kunlaboradon, petante de la diversnaciaj aliĝintaj societoj, tradukon de la teknikaj terminoj ; pro tio la elekto de la esperantaj vortoj prezentos rimarkindan garantion. Aliparte la publikigado de tiu terminaro estas certa, ĉar la firmo *Chiron* decidis tion fari tuj post kiam la verko estos preta.

Nia kolego S-ro **Flageul,** prezidanto de la Stenografia Esperantista Asocio, vigle laboradis pri la stenografia terminaro ; jam la tradukota klariga teksto estas france redaktita.

D-ro **Baart de la Faille,** 8, Roellstraat, Arnhem (Nederlando) proponas sin kiel fakestron, almenaŭ provizore, de la *Botanika fako ;* ni danke akceptas tiun proponon kaj invitas samfakistajn samideanojn D-ro *Jentsch, el Riesa,* kaj S-ro *Setala,* el Helsinki, interrilatiĝi kun D-ro B. de la Faille. Aliparte, en niaj arĥivoj, ni trovis mallongan verkon, de *P. Berthelot,* pri vegetala organografio, kiu estos sendata al la nova fakestro.

En **La Progreso** (Praha, Decembro 1925) sub la titolo *El scienco : terminoj sensacio kaj percepto en psikologio,* Profesoro *St. Kamaryt* diras tute prave : « En Esperanto, oni devas atenti, ke tiaj vortoj (tiuj de la komuna lingvo, kiuj, en diversaj sciencoj, estas uzataj por nocioj tre precizaj) konservu, en la faka terminaro, la saman signifon kiel en la komuna lingvo ». Kaj je tiu vidpunkto, li klarigas majstre la signifon de *sensacio* kaj *percepto.*

Ni profitas tiun okazon por diri al *S-ro Ĥromada,* la sindonema direktoro kaj samtempe ĉefredaktoro de tiu gazeto, niajn plej korajn gratulojn pro la interesega enhavo de ĉiuj numeroj, kaj nian admiron pro la granda laboro, kiun necesigas tia publikigado, kaj kiun li efektivigas preskaŭ sola ĉiumonate.

En la numero de Januaro 1926 de **Itala Esperanta Revuo,** troviĝas artikolo pri *La Hora signalado en Venecia haveno,* tre interesa kaj bone redaktita, sed en kiu ni rimarkas esprimojn iom diskutindajn. Unue oni uzas *marŝadon* de kronometro ; ni uzis *iradon* en « Provo de marista terminaro » ; estas pli bone ne ŝanĝi jam uzitan vorton, escepte pro taŭgaj motivoj, kiujn, en tiu okazo, ni ne vidas ; due oni diras *Instrumento de l' Pasaĝoj ;* ĉu *trairadoj* ne sufiĉus, kiel ni proponis ankaŭ ? Fine la *horloĝo* — ne *pendolo* — estas konstruita de la pariza horloĝisto *Leroy,* kaj ne *Lerois.*

En **Esperanto** (Decembro 1925) sub la titolo **Lingvaj studoj : optikaj iloj** estas donata « **nomareto** » **de terminoj rilataj al optiko.** En la antaŭparolo la aŭtoro (nekonata ĉar la artikolo ne estas subskribata) sciigas ke li intencas publikigi « serion da nomaretoj, verkitaj kun helpo de necesaj dokumentoj » ; ke, « per tio, ĉesos periodo de polemiko kaj teoria diskutado » ; fine, ke « oni prezentos la terminojn kontrolitajn kaj reciproke akorditajn ».

Jam de longe ni bone scias, ke estas neeble ricevi de la Esperantistoj organizitan laboradon ; tamen mi opinias necese memorigi, en tiu okazo, ke ekzistas *Sekcio de teknikaj vortaroj,* kies tasko estas alcentrigi la laboradon de la bonvolaj kunlaborantoj pri tiu temo, zorgi pri ilia publikigado,

post kontrolado, kaj fine proponi por oficiala alpreno, la sufiĉe longe provitajn vortojn.

Ĉar la aŭtoro de la nomareto de « Esperanto » tute forgesis tiun organizadon, kaj ĉar la dirita sekcio neniòn sciis pri liaj intencoj, ni opinias necese, por eviti daŭrigadon de tiu anarkia metodo, altiri la atenton pri tiu situacio.

Aliparte la plej granda parto de la « kontrolitaj (?) » vortoj troviĝas en la vortaroj de Verax, kaj ŝajnas sufiĉe bone elektitaj ; sed estas neeble certigi, ke ili estas la plej taŭgaj, ĉar ili estas prezentitaj tiamaniere, ke tiu studo ne povas esti farata.

Por tion ebligi, oni devus, kiel jam multfoje ni diris, publikigi tiun nomareton sub la formo sekvanta : unue teksto, donanta, kun difinoj, la terminojn laŭ metoda ordo — kaj poste vortaro de tiuj terminoj alfabete ordigitaj, kune kun iliaj tradukoj en, kiel eble, plej granda nombro da naciaj lingvoj.

Ni esperas, ke, pri la venontaj nomaretoj, oni tiamaniere faros.

Saman rimarkon ni faras pri la **Teknika vortaro por Pedagogio, Logiko kaj Psikologio,** publikigita de *P. Trarbach* en la 91-a numero de *Heroldo de Esperanto* (25 novembro 1925). La angla, franca kaj germana tradukoj estas donitaj, sed tute neeble estas konstati ĉu tiu vortareto entenas eĉ la plej necesajn vortojn de tiuj fakoj, kaj laŭokaze la mankantajn terminojn. Aliparte ni tute ne scias, ĉu tiu verko estas daŭrigita — kvankam ni atendis ĝis nun por ricevi tiun sciigon.

El la **Internacia Medicina Revuo** (1-a numero, 1-a jaro, 1926) : « Tial ke tuta medicina literaturo (precipe multaj « numeroj de ĵurnaloj) estis jam presitaj esperantlingve, ĉu « la eldono de medicina vortaro estas urĝa, aŭ almenaŭ « necesa ? Tre certe. Jen kelkaj kialoj inter aliaj. Unue, ĝis « nun, ĉiu, laŭ sia plaĉo, elektis vortojn, ofte malsimilajn, « por la sama aĵo. Ekz. : albumeno, albumino ; sero, serumo, « k. t. p. ; tia diverseco ne estas bona por nia lingvo. Due, « pro manko de vortaro, multaj ne kuraĝas fari sciencajn « artikolojn aŭ referatojn, timante ke ili ne sufiĉe korekte « skribu. Trie multaj, sen vortaro, ne povas facile legi la « medicinajn artikolojn. Ni opinias ke la manko de vortaro

« estas grava malhelpo por la disvastiĝo de nia lingvo en la « medicinaj rondoj. D-ro B. »

Ni tute konsentas kun D-ro B. pri la utileco de medicina vortaro. Sed ni opinias, ke manko de teknika vortaro malhelpas grave nek propagandon en la rondoj de tiu tekniko, nek publikigadon de tiu-teknikaj artikoloj. Sufiĉe bona pruvo de tio estas nun donata de la progresoj de Esperanto en la medicinaj rondoj de Japanujo, kaj de la multenombraj medicinaj publikigaĵoj, inter kiuj la nova Revuo !

La 20-an de Junio 1925 ni ricevis de *S-ro E. Rosher* (San Francisco) fakestro de la **Fervoja Fako,** jenajn sciigojn, kiujn bedaŭrinde, pro manko da loko, ni ne povis ĝis nun publikigi.

« La kvina volumo de Schlomann enhavas 534 paĝojn sen la indekso. Ĉiu paĝo enhavas ĉirkaŭ 10 esprimojn, do pli ol 5 000 esprimojn entute. De tiu ĉi vi komprenos la amplekson de la laboro farata. Jen la progreso :

Sekcioj 1 kaj 2 (39 paĝoj) pretaj ;

Sekcio 3 (64 paĝoj), atendas la laboron de unu sola laboranto ;

Sekcio 4 (71 paĝoj) originala traduko de du kunlaborantoj progresanta ;

Sekcio 5 (55 paĝoj) tradukita de du el 5 kunlaborantoj kaj sendita al la aliaj ;

Sekcio 6 (69 paĝoj) originala traduko progresanta ;

Sekcio 7 (94 paĝoj) originala traduko progresanta ;

Sekcio 8 (97 paĝoj) tute tradukita de 3 el 5 kunlaborantoj ;

Sekcio 9 (19 paĝoj) tute tradukita de 4 el 5 kunlaborantoj ;

Sekcio 10 (26 paĝoj) tute tradukita de 2 el 5 kunlaborantoj.

La indekso enhavas proksimume 80 paĝojn. Ĉiu paĝo enhavas po 4 kolonojn. Ni ne povas komenci la indekson ĝis la tuta verko estas tradukita.

Tute aparte de la suprecitita, mi mem verkis fervojan terminaron po du paĝoj monate, kiu estas publikigata en *La Fervojisto,* organo de I. A. E. F. Tiu ĉi terminaro estas tute provizora. Ĝi aperis regule de Decembro 1924. Konstruajn kritikojn mi invitas. Mia celo estas inciti lingvajn diskutojn rilate la taŭgecon de la proponataj terminoj inter la fervojaj fakuloj. »

En la unua numero de **Internacia Radio Revuo,** pri kiu ni supre parolas, D-ro P. Corret, eks-direktoro de la Akademia Sekcio de Teknikaj vortaroj diras : «... Estos nia « interesa kaj utila tasko praktike elprovi la radio-termin- « aron kaj havigi al ĝi la vortojn kaj esprimojn, kiuj ankoraŭ « mankas. Nia gazeto interalie povos disponigi taŭgan lokon « por publikigo de tiaj sintezaj tekstoj, kiajn proponis uzi « S-ro Rollet de l'Isle, nuna direktoro de la Akademia Sekcio « por ellaborado de la teknikaj vortaroj ».

Poste D-ro P. Corret konigas kelkajn principojn, kiujn ni tute aprobas.

INTERKORESPONDADO

— Mi deziras kontroli, laŭ eraro malpli granda ol unu kvindekono da grado, ĉu estas ekzakta la gradaro de iu termometro montranta la temperaturojn entenatajn inter 50° kaj 100° (centigradaj). Kiel mi devas fari ? Al kiu min turni por tiu laboro ? — *Jaccard, 9, rue Voltaire, Lausanne (Svisujo).*

— Kiu povus diri al mi ĉu plenaj serĉesploradoj estas jam nun faritaj pri la influo de glueteco sur la rapideco de ĥemiaj reakcioj katalizataj per diversaj acidoj (organikaj kaj neorganikaj ?) — *Jaccard, 9, rue Voltaire, Lausanne (Svisujo).*

— La grava revuo **Revue des Musées** deziras interkorespondadi kun arkeologistoj en la tuta mondo, ricevi kaj publikigadi informojn kaj artikolojn en Esperanto. La sekretario de la esperanta fako estas : *S-ro R. J. Filliâtre, 28, rue de l'Agent Dufraine, Saint-Cyr-l'Ecole (Seine-et-Oise), France.*

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Centra Presejo Esperantista (V. Polgar), 33, rue Lacépède, Paris — Le Gérant : ROLLET DE L'ISLE.

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO ESPERANTISTA

(I. S. A. E.)

STATUTOJ

1. — La Asocio celas propagandi kaj apliki la internacian helplingvon Esperanto en la sciencaj kaj teknikaj rondoj kaj faciligi ĝian uzadon per ĉiuj rimedoj.

2. — Fariĝas Asocianoj la personoj akceptitaj de la Komitato.

3. — La Asocianoj konsistas el honoraj kaj aktivaj membroj. La aktivaj membroj entenas :

a) personojn ;

b) societojn kaj korporaciojn,

4. — La honoraj membroj estas elektataj de la Komitato kaj pagas neniun kotizon.

5. — Ĉiuj aktivaj membroj pagintaj la kotizon rajtas voĉdoni pri ĉiu demando.

6. — La Asocion administras Komitato konsistanta el 6—10 membroj elektitaj por du jaroj kaj anstataŭeblaj poduone ĉiudujare.

7. — La Komitato elektas estraron konsistantan el prezidanto, vic-prezidanto, ĝenerala sekretario, sekretario-kasisto.

8. — Ŝanĝoj en la statutoj povas esti decidataj nur se la du trionoj de la Asocianoj akceptas ilin per voĉdono ; sama nombro (2/3 de la Asocianoj) same estas necesa por decidi pri la finigo de la Asocio, kaj pri la uzo de la kapitalo restanta.

9. — La Asocio kuniĝas ĉiujare en ĝenerala kunsido. La decidoj alprenitaj de la ĉeestantoj estas konigataj al ĉiuj membroj ; tiuj decidoj estas aplikataj, se ne estas ricevita plimulto da kontraŭdiroj, dum la sekvantaj 3 monatoj.

FAKAJ SEKCIOJ

10. — Se almenaŭ dek samfakistaj membroj tion proponas al la Komitato, faka sekcio povas esti fondata ; ĝia tasko estas propagandi kaj apliki Esperanton en ĝia speciala rondo.

11. — Faka sekcio povas havi estraron, regularon, bultenon kaj specialan kotizon krom tiuj de la Asocio, sed nur post aprobo de la Komitato.

12. — Faka sekcio kuniĝas almenaŭ unufojon jare.

FINANCOJ KAJ KOTIZOJ

13. — La kotizo estas fiksita ĉiujare de la Komitato. (1)

14. — La Sekretario-kasisto prezentas ĉiujare raporton pri la financa stato de la Asocio, por aprobo de la ĝenerala kunveno.

(1) **Aktiva subtenanta membro** ; jara kotizo : 2,5 dolaroj ; dumviva kotizo : 40 dol.
Aktiva membro : jara kotizo : 0,5 dolaro ; dumviva kotizo : 10 dol.
Societoj kaj Korporacioj ; jara kotizo minimume 5 dol. ; 20-jara kotizo : 75 dol.
(Oni povas pagi la dumvivajn kotizojn per partaj monsumoj.)

SCIENCAJ & TEKNIKAJ VERKOJ

	Fr. fr.
Vocabulaire Technique et Technologique Français-Esperanto (Verax)	4.—
Enciklopedia Vortareto Esperanta (Verax)	12.—
Provo de Marista Terminaro (Rollet de l'Isle)	2.50
Poliglota Vademecum de Internacia Farmacio (Rousseau)	12.—

(Ĉe la LIBRAIRIE CENTRALE ESPÉRANTISTE, 51, rue de Clichy, Paris.)

Maŝinfaka Esperanta Vortaro prielementa (Wüster)	—.—
Enciklopedia Vortaro *(I-a kaj II-a parto)* (Wüster)	—.—

(Ĉe FERDINAND HIRT & SOHN, Leipzig.)

Internacia Radio Leksikono seslingva (D-ro P. Corret)	5.—

(Ĉe Librejo CHIRON, 40, rue de Seine, Paris.)

TEKNIKAJ REVUOJ

Internacia Medicina Revuo, jarabono 1 dolaro; abonejo : D-ro Briquet, 31, rue de la Bassée, Lille, France.

Internacia Radio Revuo, jarabono 0,5 dolaro ; abonejo : M. Chiron, éditeur, 40, rue de Seine, Paris, France.

CENTRA PRESEJO ESPERANTISTA (V. Polgar), 33, rue Lacépède, Paris.

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO ESPERANTISTA

FONDITA EN 1906

ĜENERALA SEKRETARIO
Sº ROLLET DE L'ISLE
35, Rue du Sommerard
PARIS (Vº)

Paris, le 9 Décembre 1925.

Monsieur le Président de l'Académie des
Sciences de Hongrie.

Monsieur le Président,

J'ai l'honneur de vous adresser les félicitations de l'Association scientifique espérantiste, à l'occasion du centième anniversaire de la fondation de l'Académie que vous présidez, et ses vœux pour qu'elle continue à contribuer, aussi brillament que jusqu'à ce jour, aux progrès de la science.

Ces progrès seraient infiniment facilités si les relations entre les savants de tous les pays devenaient plus intimes; c'est ce but que poursuit notre Association en s'efforçant de faire adopter l'usage d'une seule langue, l'Esperanto, pour les relations internationales scientifiques.

Cette idée fait des progrès rapides, comme vous pouvez le constater par le compte-rendu ci-joint de la Conférence internationale, qui s'est réunie cette année à Paris; et nous serions heureux si des membres de votre Académie venaient se joindre à un mouvement, qui a déjà recueilli de nombreuses adhésions de hautes personnalités scientifiques, et, entre autres, de membres de l'académie des sciences de Paris dont vous trouverez ci-joint les noms et de celle de Tokio.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'expression de ma haute considération,

Rollet de l'Isle

secrétaire général.

994/1926

1926 ápr. 26-án átadta
Vikár Béla ltsz.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

megköszönhetjük

Ikt.

A Franklin-Társulat Méltóságos Igazgatóságának

B u d a p e s t

A M.Tud.Akadémia költségvetésének megállapitása végett Társaságunknak tudomást kellene szerezni arról,hogy a Buda:-pesti Szemle 1926.január -juniusi füzeteinek nyomdai kiállitásához hozzájárulásul a Méltóságos Igazgatóság minő összeget óhajtana e-lőirányoztatni.

A Méltóságos Igazgatóság szives emlékezetébe hozom, hogy amig a Budapesti Szemle kisebb terjedelemben jelent meg,az Akadémia hozzájárulása félévneként ~~elég~~ 15-15 millió korona volt.Természetesen tekintetbe veendő,hogy az ujabb ,nagyobb terjedelmeben megjelenő folyóiratnak nagyobb számu előfizetője van és hogy előreláthatólag az előfizetők száma most már nem fog apadni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 24.

Dikt.

Balogh

a M.Tud.Akadémia elnöke

995
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

Az Országos Magyar Gyüjteményegyetem létszámába tartozó és szolgálattétel végett a M.Tud.Akadémiához beosztott tisztviselő urak és altisztek illetményei az ujabb szabályok értelmében csekklapon utalványoztatnak ki.

A v.és k. miniszterium tekintetes számvevősége ujabban kimutatást kivánt a családi pótlékra jogosult családtagok számáról és neveiről is.

Ezek a csekkszelvények és az igényjogosultak jegyzéke gyüjtőszám alatt irattárba helyeztetnek.

Dr Balogh Ernő
titkár

996
1926.

Kattárba
Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

A Magyar Tudományos Akadémia alkalmazottainak 1925.évi

október havi illetményei.

neve	Az alkalmazott állása fiz.oszt. fokozat.	családi pótlékra jogosult családtagjai név szerint.	Illetmények összesen	Levonások együtt	Készpénzben kifizetendő összeg.
Dr.Bártfai Szabó L.	VI.	felesége,Ágnes,László	6,494.000	297.300	6,196.700 K.
Dr.Rásonyi Nagy L.	alkönyvtárnok VIII.	--------	2,711.000	76.250	2,634.750 "
Király István	I.o.műszaki altiszt.	felesége.	2,392.000	60.825	2,331.175 "
Cseri József	"	felesége Margit	2,367.000	50.700	2,316.300 "
Hegedüs József	"	felsége	2,465.000	55.400	2,409.600 "
Csima János	kezelő altiszt	felesége. János, Emil	1,771.000	63.600	1,647.400 "
Horváth János	"	felesége, Erzsébet	1,458.000	26 .400	1,431.600 "
Pados István	"	felesége	1,635.000	32.480	1,602.520 "
Klell István	egyéb altiszt	felesége, Jolán, Margit	1,555.000	29.080	1,525.920 "
Dr.Fógel József	könyvtárnok VII.	--------	3,493.000	104.300	3,388.700 "
Rignáth Béláné	főtiszt VIII.	---------	2,711.000	76.250	2,634.750 "
Munkácsy Mihály	"	felesége, Piroska	3,051.000	371.960	2,679.040 "
Kottaun Nándor	"	felesége Dénes	3,051.000	82.650.	2,968.350 K.
			35,094.000	1,327.195.	33 ,766.805 K.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Sorsz.	Név	állás	fiz.oszt.	családi pótlékra igényjogosult családtagjai	májusi lakáspénz összege.
1.	Dr.Bártfai Szabó László	könyvtár-igazgató	VI.	felesége,Ágnes László	
2.	Dr. Rásonyi Nagy László	alkönyvtárnok	VIII.	--------	
3.	Király István	I.o.műszaki altiszt		felesége	
4.	Cseri József	I.o.műszaki altiszt		felesége, Margit	
5.	Hegedüs József	I.o.műszaki altiszt		felesége	
6.	Csima János	kezelő altiszt		felesége,János Emil	
7.	Horváth János	kezelő altiszt		felesége, Erzsébet	
8.	Pados István	kezelő altiszt		felesége	
9.	Klell István	egyéb altiszt		Felesége,Jolán Margit	
10.	Dr. Fógel József	könyvtárnok	VII.	----------	
11.	Rignáth Béláné	főtiszt	VIII.	öt gyermekre a nyugdijszámfejtéstől neveltetési járulékot kapp	
12.	Munkácsy Mihály	főtiszt	VIII.	felesége, Piroska	
13.	Kottaun Nándor	főtiszt	VIII.	felesége, Dénes	
14.	Rueblein Livia	könyvt. tisztv.	X.	----------	
15.	Dr.B.Brandenstein Béla	irodavezető	X.	----------	

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

997/1926.

Méltóságos Miniszteri Tanácsos Ur !

I.A M.Tud.Akadémia által a nemzetközi tudományos együttmunkálkodás tárgyában alakitott Magyar Nemzeti Bizottság ,valamint a M.Tud.Akadémiának főleg paedagogiával foglalkozó tagjai ismételve tárgyalták a Nemzetek Szövetségének azt a megkeresését,amely arra irányul,hogy a gyermekek és fiatalkoruak előtt elemi,középiskolai és főiskolai előadásokban ki lehetne fejteni a Nemzetek Szövetségének munkásságát és céljait.

Érdemleges eszmecsere közben behatóan foglalkoztak a magyar szakférfiak és a Magyar Nemzeti Bizottság azokkal a véleményekkel is,amelyeket a Nemzetek Szövetségének tárgyalásai alatt Lord Cecil,valamint Reynold kifejtettek volt.

A Magyar Nemzeti Bizottság egyhangulag abban a véleményben van,hogy a Nemzetek Szövetségének alapitásától kezdve megállapitott programmjához képest nem feladata állást foglalni oktatásügyi kérdésekre nézve,valamint hogy a Nemzetek Szövetségének munkásságáról és céljairól iskolai előadások tartása jelenleg még nagy nehézségekbe ütközik és hogy ennek a problemának gyakorlati megvalósitása,amint ezt Svájcban az összes Kantonok egyhangulag szintén kiemelték,még nem érett meg eléggé.

A nm.vallás-és közoktatásügyi miniszter ur ,akinek módjában van paedagogiai szakértőktől egyébként is e tárgyban véleményt kivánni, kezdeményező lépéseket tehet az iránt,hogy a felső oktatás keretében

Méltóságos

M a g y a r y Z o l t á n

min.tanácsos urnak

B u d a p e s t

a Nemzetek Szövetségének munkásságáról és céljairól akár a nemzetközi jog,akár a legujabb kor történelme kollégiumaiban tartsanak megfelelő előadásokat.

A középiskolákban hasonló előadásokat a legujabbkor történelme keretében lehetne tartani,de már csak nagy óvatossággal és rövidebb összefoglalásban.

Mindenesetre, ha a paedagógiai szakértők ezt egyáltalában keresztülvihetőnek tartják,mindenekelőtt arra volna mellőzhetetlenül szükség,hogy maguk a tanárok megismerkedjenek mélyrehatóan a problema részleteivel és hogy az ő előadásuk ne terhelje tul a középiskolák tanulóit.

Egyetértett a Magyar Nemzeti Bizottság minden tagja abban, amit a svájci szakértők egyhangulag kifejeztek,hogy az elemi oktatásban hasonló fejtegetéseknek nem lenne meg a kivánt eredménye,mert maguknak az elemi iskolai tanitóknak is nagyon behatóan kellene megismerkedniök a Nemzetek Szövetsége munkásságának minden speciális részletével /pl.egyes államok pénzügyi szanálása , a magánjog egységes kodifikációjának problemája stb./ és nem valószinü,hogy ezeket a kérdéseket még rendkivül hosszu előadások alapján is elemi iskolai tanulókkal kellően megértetni lehetne.

A Magyar Nemzeti Bizottság nem pártolhatja azt az ötletet sem, hogy szakértőkből albizottság alakittassék ,mert ez az albizottság sem végezhetne oly munkásságot,amely természeténél fogva nem tartozik a Nemzetközi Bizottság hatáskörébe.

II.Ellenben a Magyar Nemzeti Bizottság örömmel veszi,ha a tanuló ifjuság főleg a főiskolai hallgatók nemzetközi érintkezése megkönnyittetik,ha a menetdijkedvezmények,/továbbá vizum és utlevél kedvezmény folytán ,különösen a főiskolai és egyetemi hallgatóság érintkezése gyakoribbá válhat és,ha diákcsere vagy a külföldön tehető utazások problemája megoldást nyer.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

E tárgyban a Magyar Nemzeti Bizottság néhány hó előtt a Külügyi Társaság mellett szervezett Egyetemközi Irodához is fordult,hogy az a kivitel részleteivel behatóbban foglalkozzék.

III. Végül szerencsém van Méltóságod becses tudomására hozni , hogy a M.Tud.Akadémia félszázadot meghaladó idő óta állandó érintkezésben volt és van külföldi tudományos társaságokal és a saját kiadványait azoknak cserepéldány gyanánt meg szokta küldeni.

Legujabban ez a könyvcsere ismét szélesebb keretekben indult meg és 1921-től 1925.végéig a M.Tud.Akadémia összesen 6854 kiadványát küldte meg külföldi akadémiáknak,intézeteknek,könyvtáraknak; mindenesetre jelentékenyen többet,mint amennyit külföldről cserepéldány gyanánt kapott,ezenfelül,minthogy az Országos Bibliografiai Központ utján való küldés jelentékeny késedelmet okozott ,a M.Tud.Akadémia épen ezen kiadványok szállitási költségeire saját bevételeiből évi K 40.000.000 azaz Negyven millió koronát irányoz elő.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.április 27.

Diktálta Balogh

főtitkár

Átadtam V/27 Gy.

997
1420

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

998/26

Nagyságos Cégvezető Ur !

I.Minthogy a folyó évi pénztári számadást Nagyságod nagy elfoglaltsága miatt a rendesnél későbben kaptam meg,siettem azt azonnal nyomdába küldni,abban a reményben,hogy a felvett adatok ugy is helyesek lesznek.

Most a korrekturából sajnálatomra látom,hogy különösen az alapitványok rovatában a következő téves adatok vétettek fel:

Gróf Széchenyi Aladár ur által a centenárium alkalmából befizetett egyszázmilliós adomány,amely a 09 lapon helyesen "adomány" gyanánt van feltüntetve,a 07 .lapon mint "alapitvány" szerepel.

Az adomány valakinek áldozatkészségéből az Akadémia pénztárába befizetett oly összeg,amelyet az Akadémia saját céljaira fordithat éspedig vagy

a/.határozott rendeltetésü adomány;ekkor az adományozó által megjelölt célra költendő el,pl.a centenáris kiadvány költségeire befolyt adomány ennek a munkának a nyomdai számlája fizetésére,vagy

b/.teljesen szabad rendelkezésre adatott,s akkor bármely akadémiai célra költhető.

Az alapitvány tőkéje nem költhető el, csak annak kamatait lehet felhasználni.

Lehetetlen ugyanezt az összeget alapitvány gyanánt is szerepeltetni,mert akkor az Akadémia vagyona egyszázmillió koronával nagyobbnak volna feltüntetve s az sem lehetséges,hogy ugyan az az összeg egyik helyen adomány gyanánt,másik helyen alapitvány gyanánt jelöltessék meg.

Ezt az összeget tehát a 07 lapon az alapitványok közül ki kell hagyni,minthogy annak nemcsak kamatai használhatók fel,hanem az egész összeg elkölthető lesz.

II. A 07 lapon Gróf Tisza István müveinek kiadására szolgáló alapitvány emlittetik.Gróf Tisza István összes munkáinak kiadására,különösen az Emlékbizottság adományából ugyanolyan külön alap /fundus/,vagy

Nagyságos

B a d i c s L á s z l ó dr. cégvezető urnak

B u d a p e s t

vagy külön összeg,de ez nem alapitvány /fundatio,Stiftung/,hanem csak egy külön folyószámla gyanánt tekinténdő,amely a nyomdai költségekre és papir vételére használható fel,mikor ha alapitvány volna,csak a kamatai volnának elköltheték.

Ezt a 11.463.868 koronát szintén ki kell hagyni az alapitványok közül.

III. Mikszáth Kálmán emlékezetére nincs alapitvány,hanem özv. Mikszáth Kálmánné urnő,aki azon aggódott,hogy az ő életében nagynevü férjének siremléke nem lesz felállitható,időnkint 500.000-1,000.000 koronát fizet be,és az Akadémia hozzájárulásával ezek az összegek egyelőre az Akadémia pénztáránál kezeltetnek.

Ez az összeg azonban annak idején,ha elég nagyra növekszik,fel lesz használható,tehát tőkéje is elköltheő.

IV. A Coopération Intellectuelle rovata alatt emlitett 2,474.000 korona nem alapitvány,hanem olyan összeg,amely tőkéjében is felhasználható, a nemzetközi tudományos együttmunkálkodás cékjaira.

Minthogy ennek folytán a 06n és 07 oldalon feltüntetett alapitványok végösszegét ujra kell összeadni és azt a körülményt,hogy az alapitványok cimén a 07 lapon kimutatott 1,347.425,163·93 korona ennél az összegnél kisebb,a M.Földhitelintézet Méltóságos Igazgatósága részéről a pénztári számadást aláirt urak ő méltóságaiknak is be kell jelenteni, kénytelen vagyok a korrekturát és a kéziratot sürgős szives kijavitás végett tisztelettel visszakérőleg,megküldeni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 27.

Dikt.

Balogh

főtitkár.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

998
1920

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ad 999/1926

Igen tisztelt Barátom !

I.Fináczy osztálytitkár ur arra kért fel,hogy a II.osztály költségvetésének első tervezetét én állitsam össze és azt vele abból a célból közöljem,hogy arranézve,amennyiben szükségesnek látja esetleges megbeszéléseket folytasson és azután a tervezetet május ~~20ig~~ 20-ig elintézze.

Ennek folytán kérlek,légy szives telefonon közölni velem, hogy a Nemzetgazdasági Bizottság költségvetésében minő összegeket irányozzak elő.

Popovics Sándor ig.t. ur a napokban beküldte hozzám " A pénz sorsa a háboruban " c. müvének nyomdai korrekturáját.

Ennek folytán ez a munka junius végéig bizonyára meg fog jelenhetni,tehát arra nem kell ujabb tételt előirányozni.Kovács Ferenc l.t. ur azonban kéziratát csak később fogja nyomdába adni, ennek folytán az ő munkája nyomdai kiállitására előirányzott összeget át fognám vezetni a második félévre,bátorkodom azonban kérdezni,hogy a t.Nemzetgazdasági Bizottság óhajt-e más nagyobb munkát előirányozni ,illetőleg,hogy Gróf Apponyi Albert ig.és t.t. ur ő excellenciája a Carnegie Endowment adományából kiadandó munkája körülbelül milyen terjedelmü lesz?

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 16.

Dr Balogh

főtitkár

Méltóságos

Kovács Alajos

l.tag urnak

Budapest

Telefon útján

999
1126

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

M.Tud.Akadémia

Ad 999/1926.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Nagybecsü óhajodra összeállitottam a t.II.osztály második félévi költségvetésének első tervezetét.

Habár a másfél millárd rendes államsegélytől 1927-től kezdve előreláthatólag csak körülbelül kétszáz millió jut egy-egy osztályra,a folyó év második felében remélem még félmillárdnál többet lehet a II.osztály részére felvenni,mivel még március havában /800/1926.sz.a./ egyes tételeket tartalékolhattunk és azokat ,amig az előirányzott kiadvány~~i~~ok nyomdai kiállitása el nem készül,át lehet vinni a második félévre.

Sokkal rosszabbul fogunk állni a későbbi félévekben.

A tisztelt bizottsági előadó urakkal a költségvetés részletei tárgyában külön is érintkezésbe léptem;nem tudom azonban pontosan Gróf Apponyi Albert ur d.l./alatt felvett és Gaál Jenő bizottsági elnök ur közlése szerint előkészületben levő müvének teljes cimét.

A költségvetési tervezetnek egy példányát akadémiai irómasztalodra is elhelyeztem;egyet azonban előleges tanulmányozhtatás végett azért van szerencsém megküldeni,mert a t.II.osztálynak májusban nem lesz zárt ülése és igy valószinünek tartom,hogy a költségvetést már április 19-én méltóztatol szóbahozni.

Igazg nagyrabecsüléssel

tisztelő hived

Budapest,1926.április 15.

k. Balogh

főtitkár

~~Nagyságos~~
Méltóságos

F i n á c z y Ernő osztálytitkár urnak

999
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

d

999/1926.sz.

Méltóságos Bizottsági Előadó Ur !

A Nyelvtudományi Bizottság 1926. II.félévi költségvetését köszönettel megkaptam és annak alapján a f.hó 31-én tartandó összes ülés elé megfelelő javaslatot tenni óhajtanék.

Sajnálatomra csak az összes kivánságok beérkezése után és csak akkor,amikor a nyomdai számlákat a már régóta nyomdában levő folyóiratok és egyéb kiadványok után megkaptam,lesz módomban véglegesen közölhetni azt,hogy a mélyen tisztelt Nyelvtudományi Bizottság céljaira minő összeg lesz a második félévi költségvetésben előirányozható.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.május 14.

dr Balogh

főtitkár

Méltóságos

Melich János

r.t.urnak

Budapest

999
1906

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

Igen tisztelt Barátom !

I. Szerencsém van közölni, hogy a Hadtörténeti Bizottság folyószámlája javára intézkedése alapján Kottaun főtiszt 9.850.000 K-t fizetett be.

II. Ellenben sajnálattal jelzem, hogy ~~külön nyom-~~ ~~[illegible] gyanánt és~~ a költségvetésből kivehetőleg József főherceg ur Ő Fensége sajtó alatt levő nagybecsü müvére és a Hadtörténeti Közleményekre összesen csak 160 millió koronát állt módomban a második félévre előirányozni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1926. május 29.

Kr. Balogh

főtitkár

Pilch Ö. Hugo

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Magyar Tudományos Akadémia Hadtörténelmi Bizottsága.

18 szám.

1926.

A Magyar Tudományos Akadémia Tekintetes

Főtitkári Hivatalának

Budapest,1926.évi május hó 26. BUDAPEST.

Hivatkozással a tekintetes Főtitkári Hivatalnak ez-évi március hó 17-én kelt nagybecsü felhivására,van szerencsém tisztelettel jelenteni,hogy a bizottság legutóbbi ülésén úgy határozott,hogy az 1926.év második félévére az Akadémiától összesen 40 /Negyven/ millió koronát kér költségeinek fedezésére.

Maradok kiváló tisztelettel

Az elnök helyett:

Gömöri

előadó.

999

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad 999/1926.sz.

Méltóságos Osztálytitkár Ur!

Nagybecsü érdeklődése folytán szerencsém van tisztelettel közölni, hogy:

1. a Franklin-nyomda vezetőségének kivánságára a Matematikai és Természettudományi Értesitő nyomdai költségeire előlegül 20.000.000 azaz husz millió koronát utaltam ki, ezenfelül Tokody László monografiájának költségeire, továbbá Budaj Kálmán l.t.urnak Genersich Antalról mondott emlékbeszéde költségeire utaltattak ki kisebb összegek; végösszegben - eltekintve az ~~Akadémiai~~ Mat. és Termtt. Értesitő mult évi kötetétnek az 1925.évről átvitt nyomdai köktségeitől és különlenyomataitól- összesen (kerek összegben) . . . . . 27.476.000 K.

E szerint a folyó félévben rendelkezésre fog állni a t.III. osztály részére . . . . . 266.millió korona, amely az Akadémiai Értesitő 373.lapján közölt költségvetés 1-5.rovatai alatt részleteztetett;

a Mat.és Termtt.Biz.részére pedig . . . . . .206 millió korona.

Remélhető ugyan, hogy ehhez az összeghez a költségvetés megszavazása után 1926.julius -december hónapjaira két részletben az ujabb államsegély ki fog utaltatni és valószinü, hogy annak összege a t.III. osztály és a Mat.és Termtt.Bizottság részére együttvéve K 200.000.000 azaz Kettőszáz milliót fog kitenni, errenézve azonban csak a költségvetés kihirdetése után lesz módomban végleges hivatalos közléssel szolgálni.

Addig az volna kivánatos, hogy a ~~M.Tudx~~ m.t.osztály különösen egyes értekezések kinyomatására előirányzatot méltóztatnék megállapitani, azzal a megjegyzéssel, hogy a kéziratok csak akkor lesznek nyomdába adhatók, ha a remélt államsegély kiutaltatott az Akadémia részére.

Ezuttal van szerencsém tisztelettel közölni, hogy Lenhossék Mihály r.t.ur f.hó ~~8~~ 9-én közölte velem, hogy legközelebb be fogná küldeni a világháboru alatt a fogolytáborokban végzett antropologiai

kutatásainak eredményeit feldolgozó tanulmányát, amelynek kiadványaink közé felvételét a mélyen tisztelt Osztály bizonyára indokoltnak fogja tartani.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1926. május 11.

999/1926

k. Balogh

főtitkár

Fröhlich Izidor

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

d

1000/1926.sz.

Méltóságos Dékán Ur !

Hivatkozással 328/1926. sz.nagybecsü átiratára,szerencsém van tisztelettel közölni,hogy a jutalmazott bölcsészettanhallgatók által kiválasztott akadémiai kiadványokat egyidejüleg megküldettem.

Meg kell jegyeznem,hogy Gróf Tisza István összes munkáiból a rendelkezésre bocsátható példányok már elfogytak és igy nem lesz kifogásom az ellen,hogy Juhász Béla b.h. ur ,aki különben több más több kötetből álló kiadványt választott,valamely más történettudományi kiadványunkat válassza ki még,mely esetben annak utólagos megküldése iránt intézkedni fogok.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.junius 12.

k. Balogh

főtitkár

KATOAM
ADATKARA KÖNYVTÁRÁNAK

a m.kir.Ferenc József-Tudományegyetem bölcsészet -,nyelv-és történettudományi Kara Méltóságos Dékánjának

Szeged

484/1926 Tisza István-Tud.egy.
Debrecen

1000
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1000/1926.

A Szent Margitsziget Gyógyfürdő Részvénytársaság
Méltóságos Igazgatóságának

Budapest

A M.Tud.Akadémia f.évi ünnepélyes közülésének külső díszét a Méltóságos Igazgatóság szives volt az által emelni,hogy Akadémiánk disztermébe méhai GyulaimPál szobra köré virágdíszt szállittatott és a virágokat saját költségén volt szives ide és visszaszállittatni.

Fogadja a Méltóságos Igazgatóság azért az áldozatkész intézkedésért Akadémiánk nevében legmelegebb köszönetemet és egyuttal kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1926.május 13.

k. Balogh

főtitkár,ny.igazságügyminiszter.

1000/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

Budapest 1926 évi április hó 21-én.-

475/1926 f.i.

Kegyelmes Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia folyó évi május hó 9-én tartandó ünnepélyes közülésére szóló szives meghivásodat köszönettel megkaptam és van szerencsém nagybecsü tudomsáodra hozni, hogy az ülésen részt fogok venni.-

Kiváló tisztelettel vagyok kész híved:

Zichy

főispán.-

Ad 1000/1926.

Irattárba.

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

d

Debreczeni Tisza István tudományos társaság.

132. szám.
1926.

Nagyméltóságú Főtitkár Ur !

Kegyelmes Uram !

Amidőn a megtisztelő szives meghivást Tudományos Társaságunk nevében hálásan megköszönöm, van szerencsém excellentiadat mély tisztelettel értesiteni, hogy a Magyar Tud. Akadémia 1926. május 9-iki ünnepi ülésén Dr. L á n g N á n d o r egyetemi tanár szakosztályi elnök fogja képviselni Tudományos Társaságunkat.

Debrecen, 1926. április hó 30.

Mély tisztelettel

Nagyméltóságodnak alázatos szolgája:

Dr. Löfhetyi Főtitkár

1000

Ad 1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Tratt Kirba

Balogh

a

MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT

ALELNÖK-VEZÉRIGAZGATÓ

BUDAPEST, 1926 április 29.
V., ZOLTÁN-UTCA 2.
TELEFON: 60-07.

KEGYELMES URAM!

Őszintén köszönöm szives figyelmét, amellyel a Magyar Tudományos Akadémia nyolcvanhatodik ünnepélyes közgyülésére meghivni méltóztatott.

Az ünnepély napján -legnagyobb sajnálatomra - már nem leszek Budapesten és ezért ezuton vagyok kénytelen elmaradásomat kimenteni. Megragadom azonban ezt az alkalmat, hogy Nagyméltóságodnak és a bölcs elnöklete alatt álló, dicsőséges multu Akadémiát üdvözöljem, további dus sikereket kivánva az Intézetnek és Elnökének nemes célu munkálkodásukhoz.

Fogadja Excellentiád kitünő tiszteletem nyilvánitását, amellyel maradtam

Kiszséges híve

Uda Jenő

Nagyméltóságu

Dr. B e r z e v i c z y Albert b.t.t.urnak,

a Magyar Tudományos Akadémia elnökének

B u d a p e s t.

1926 aprilie 29.

BUDAPEST,
V. ZOLTÁN-UTCA 2.
TELEFON: 60-07

KEGYELMES URAM!

Őszintén köszönöm szíves figyelmét, amellyel a Magyar Tudományos Akadémia nyolcvanhatodik ünnepélyes közgyülésére meghívni méltóztatott.

Az ünnepély napján -legnagyobb sajnálatomra - már nem leszek Budapesten és ezért ezuton vagyok kényte-len elmaradásomat kimenteni. Megragadom azonban ezt az alkalmat, hogy Nagyméltóságodnak és a bölcs elnöklete alatt álló, dicsőséges multu Akadémiát üdvözöljem, továb-bi dus sikereket kívánva az Intézetnek és Elnökének nemes célu munkálkodásukhoz.

Fogadja Excellentiád kitünő tiszteletem nyil-vánitását, amellyel maradtam

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságu

Dr. B e r z e v i c z y Albert b.t.t.urnak,

a Magyar Tudományos Akadémia elnökének

B u d a p e s t.

Balogh

Ad 1000/1926

A DEBRECZENI MAGYAR KIRÁLYI TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSÉSZET-, NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI KARÁNAK DÉKÁNJA.

370 Bksz.
1924/25.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Tisztelettel van szerencsém értesiteni Nagyméltóságodat, hogy karunk az Akadémia szokásos könyvjutalmára a magyar nyelvészetből KORNYA SÁNDOR IV. éves, a történelemből pedig SZABÓ ERZSÉBET IV. éves bölcsészet hallgatót ajánlja.

Fogadja, Nagyméltóságod, mély tiszteletem nyilvánitását.

Debrecen, 1925. ápr. 14.

Debreczeni m. kir. Tisza István tud. egyetem Bölcs-, nyelv- és tört. tudományi kar

Babics
e.i. dékán.

A könyvek elküldettek
Babics

Ad 1000/1925

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad acta

J e g y z é k

a nagygyűlési könyvjutalomra ajánlott egyetemi hallgatókról.

M.Kir.Ferenc József Tudományegyetem bölcsészet-,nyelv-.és történettudományi kara:

nyelvészeti és irodalmi könyvjutalomra: B á l i n t Sándor Iv.éves b.h.

magyar történelmi könyvjutalomra: J u h á s z B é l a IV.éves b.h.

Debreczeni M.Kir.Tisza István Tudományegyetem bölcsészet-,nyelv-és történettudományi kara:

magyar nyelvészeti könyvjutalomra: S c h w e n c z e r L a j o s III.é.b.h

magyar történelmi könyvjutalomra V a s s H e n r i e t t e IV.é.b.h.

Budapesti Kir.Magy.Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi kara:

magyar nyelvészetimkönyvjutalomra: Kniezsa István II.éves b.h.

magyar történelmi könyvjutalomra: Grünwald Béla doktorandusz

Ad 1000/1926.

Az ajánlottak könyv-
jutalmat kaptak
Ad acta

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

BUDAPESTI
LIPÓTVÁROSI CASINO
ELNÖKE.

A

Magyar Tudományos Akadémia
nagytekintetü Vezetőségének,
Budapesten

Köszönettel vettük a Magyar Tudományos Akadémia f.é. május 9.-iki ülésére szóló megtisztelő meg - hivásukat és tisztelettel értesitjük, hogy a Lipótvárosi Casinot ezen ülésen Hoffmann Lajos dr. ezredes-orvos, Casinonk háznagya és Dr. Kramer Emil ügyvéd, Casinonk titkára fogja képviselni.-

Kiváló tiszteletünk jelentése mellett,

BUDAPESTI LIPÓTVÁROSI CASINO
Vagyonkezelő

vagyunk:

Budapest, 1926. május 3.

Rust Ivan

Dr Kramer Emil
titkár

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad Sm 1000/1926

Irattárba

Balogh

d

VEZÉRIGAZGATÓ

KEGYELMES URAM !

Bátor vagyok Nagyméltóságodnak a Magyar Tudományos Akadémia folyó hó 9-én tartandó ünnepélyes közülésére szóló nagybecsü meghivásáért és a rendkivül kegyes megtiszteltetésért leghálásabb és legtiszteletteljesebb köszönetemet kifejezni.

Maradok Kegyelmes Uram

Budapesten, 1926. május 5-én

mélyen tisztelő szolgája

Emmy Mirin

/

Ad 1000/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Mottó alatt

1000/1926.sz.

Méltóságos Dékán Ur !

A M.Tud.Akadémia 1925.évi nagygyülésén is kiadványaiból tíz-tíz kötet nyelvészeti,illetőleg történettudományi munkát tüzött ki jutalmul mind a négy magyar tudományegyetemnek egy-egy a nyelvészettel.illetőleg a történettudománnyal foglalkozó olyan hallgatója részére ,akit az illető kar szaktanárai erre a könyvjutalomra mint legkitünőbbet ajánlani fognak.

A jutalom odaitélése az 1926.május 5-én tartandó nagygyülési ülésen fog kihirdettetni.

Szerencsém van Méltóságodat tisztelettel megkeresni,szíveskedjék intézkedni az iránt,hogy a bölcs vezetése alatt álló Kar f.évi április hó végéig a szaktanár urak véleménye alapján

a magyar nyelvészeti és irodalmi könyvjutalomra ,illetőleg

a magyar történelmi könyvjutalomra egy-egy hallgatót ajánljon.

Fogadja Méltóságos Dékán Ur mély tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.március 15.

k. Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára

A négy bölcsének kar dékanjának

(stbi.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1000/1926.

Méltóságos Dékán Úr !

A M.Tud.Akadémia f.évi nagygyülésén a Méltóságod bölcs vezetése alatt álló Kar javaslatára a mellékelt jegyzékben felsorolt tanoknak könyvjutalom gyanánt 10 kiadványt engedélyezett.

Felkérem Méltóságodat,szíveskedjék Akadémiánknak erről a határozatáról a nevezett hallgatókat értesíttetni és egyuttal azokat felhivni,hogy a visszakérőleg mellékelt jegyzék alapján 10 kiadványt válasszanak ki és a kiválasztott munkák jegyzékét Méltóságoddal közöljék.

A kiválasztandó könyveket annak idején lesz szerencsém Méltóságodnak szives kézbesités végett megküldeni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.május 13.

k. Balogh

főtitkár.

A budapesti,szegedi,debreceni egyetemek bölcsészeti karok méltóságos dékánjainak

1000
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

d

A Szent Margitsziget Gyógyfürdő R.T.Méltóságos
Igazgatóságának

Budapest

A M.Tud.Akadémia f.évi május hó 9-én d.e. tartják LXXXVI.ünnepélyes közülését,amelyet a megboldogult nagynevü tagja,Gyulai Pál emlékének szentel.

Hálásan visszaemlékezve arra az áldozatkész érdeklődésre,amelyet a Méltóságos Igazgatóság Akadémiánk diszülései alkalmával tanusitani szokott,tisztelettel kérem,méltóztassék Gyulai Pálnak a diszteremben felállitandó szobrát az ünnepi ülés napjára megfelelő növénydisszel elláttatni.

Fogadja a Méltóságos Igazgatóság kiváló tiszteletem és előre is meleg köszönetem kifejezését.

Budapest,1926.május 4.

k. Balogh

a Magyar Tudományos Akadémia
főtitkára

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A M. Tud. Akadémia
Nemzetgazdasági
Bizottsága.

Budapest, 1927. április 12.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozással folyó évi április hó 8-án 660 sz. a. kelt nagybecsü levelére, van szerencsém közölni, hogy a kérdéses értekezés cime: "Világgazdasági visszapillantás az 1925. évre". A Zelovich László ur részére kiállitott utalványt van szerencsém idecsatoltan visszaszármaztatni.

Kiváló tisztelettel:

Kwácsay

előadó.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad 1000/1926

A centenarium alkalmából egy elszakitott területen élő magyar kereskedő Két millió koronát bocsátott Akadémiánk rendelkezésére a közgazdaság körébe vágó tanulmány jutalmazására.

A Nemzetgazdasági Bizottság értesitése szerint ezt az összeget Zelovich László közgazdasági tanulmányának jutalmazására óhajtja fordittatni.

A tanulmány áme: Világgazdasági vissza pillantás 1925-re." A 160 S-t 660/27 sz. a. kiutaltam.

Irattárba teendő

Balogh

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Hernádvölgyi ur

Kegyelmes Uram.

Az Akadémiai Almanachba való beiktatás céljából van szerencsém tisztelettel a következő adatokat közölni:

Ortvay Rudolf, bölcsészetdoktor, a szegedi m. kir. Ferencz József tudományegyetemen a mathematikai fizika nyilvános rendes tanára, a m. kir. Természettudományi, a Mathematikai és Fizikai Társulatok választmányi tagja, a Stella csillagászati egyesület elnöki tanácsának tagja, a Magyar Filozófiai Társulat, a Felsőoktatás Egyesület tagja, a Tanárképző Intézet, az orsz. Tanárvizsgáló Bizottság tagja, a Deutsche Physikalische Gesellschaft és a Deutsche Mathematikar Vereinigung tagja. Választ.

Született: Miskolcz, Borsod-megye,
1885 évi január hó 1-én.

Lakás: Budapest VII. Damjanich-u.28/b.
Szeged, Klauzál-tér 5.

Tisztelettel kérem keresztnevemet Rudolfnak nem pedig Rezsőnek irni. Nemcsak, mivel nevemet mindenütt, igy a M. Tud. Akad. értesitőjében is megjelent magyar nyelvü publikációimban állandóan igy használom, hanem a Rezső név más egyénekkel való összetévesztésre is már többizben alkalmat adott.

Maradtam mély tisztelettel

Kegyelmes Uram alázatos szolgája

Dr. Ortvay Rudolf

Szeged, 1925 május 20-án.

Nagyméltóságú

Dr. Balogh Jenő v.b.t.t.úrnak
a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának

Budapest.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Uj tagok szelatai

Rom 27. Juni 1926
Via Pompeo Magno 5

Sehr verehrter Herr Geheimrath,

Empfangen Sie meinen besten Dank für Ihre freundliche Zuschrift. Ich weiß die Ehre, der Ungarischen Akademie der Wissenschaften anzugehören, nach ihrem vollen Werthe zu schätzen, und bitte Sie, Ihnen, und jetzt ja auch meinen Kollegen meinen allerbesten Dank auszusprechen

In ausgezeichneter Hochachtung

Ihr ergebener
J Beloch

Herrn Geheimrath Dr. Albert von Berzevicze
Präsident der Ungarischen Akademie der Wissenschaften
Budapest

1926
1901

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságú Főtitkár Úr!

Kegyelmes Uram!

J. hó 6-án kelt 1001/1926. számú felszólítása értelmében mély tisztelettel jelentem, hogy akademiai székfoglalómat:

„Uj adatok az 1849 aug. 2-i debreceni ütközet történetéhez"

címen óhajtom megtartani. A dolgozat készen van s így napirendre bármikor kitűzhető.

Személyi adataimat, az Almanach számára, a következőkben jelentem:

foglalását is idecsatolva felterjesztem.

Kegyes pártfogását a jövőre is kérve, legőszintébb tisztelettel maradok Nagyméltóságodnak

legalázatosabb szolgája

Gyalókay Ferenc

levelező tag.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Szül. Nagyváradon, 1874 ápr. 28.

Budapest, 1926 május 10.

EUGENE PIVÁNY

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 11.
1926. junius 28.

Nagyméltóságú

Dr. Berzeviczy Albert úrnak

a Magyar Tudományos Akadémia elnökének

Budapest.

Nagyméltóságú Elnök Ur!

Külföldön való tartózkodásom következtében a Magyar-Amerikai Társaság útján hozzám küldött, 1926 május 6-án kelt 1001/1926 számú becses levelét, amelyben arról méltóztatott értesiteni, hogy a Magyar Tudományos Akadémia folyó évi LXXXVI-ik nagygyűlésén külső tagjául megválasztott, csak most kaptam meg.

Fogadja Nagyméltóságod őszinte nálám és köszönetem kifejezését azért a kiváló megtiszteltetésért, amelyben a Magyar Tudományos Akadémia Amerikában kifejtett szerény munkásságomért részesiteni méltóztatott, amely - úgy érzem - nem csak személyem, hanem az egész amerikai magyarság megtiszteltetését is jelenti. Bár jelenlegi hivatalos elfoglaltságom mellett csak kevés időt áldozhatok a történetirás múzsájának, megválasztatásom buzditást és ujabb erőt nyujt az amerikai-magyar történelmi kapcsolatokról tervezett nagyobbszabású angol nyelvű könyvem megirásához, helyesebben mondva befejezéséhez, amelyből egyes részletek már elkészültek.

Kiváló nagyrabecsülésem kifejezése mellett vagyok

Nagyméltóságodnak

mindenkor készséges hive és tisztelője

Pivány Jenő.

Almanach elők.

2001

1926

Összes ülés 1926 okt. 4.

Babogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A lakáscímeket kérem az Almanach részére feliratni!

A

155/1926

KIR. JÓZSEF-MŰEGYETEM
MEZŐGAZD. CHEM. TECHNOLOGIAI LABORATORIUMA
Budapest, I., Szent Gellért-tér 4.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Tekintetes Főtitkári Hivatalának.

BUDAPEST.

Folyó évi szeptember hó 7-én kelt körlevelükre van szerencsém az 1925-26. évi irodalmi müködésemet az alábbiakban közölni:

A Magyar Tudományos Akadémia III.osztályának 1925.nov.23-án tartott ülésén tartja mint rendes tag székfoglaló előadását, "Tanulmány a talaj Humusz-zeolit-komplexumáról és a talajreakciókról" cimen, ugyanott az 1926. junius hó 14-én tertott összülésen Kosutány Tamás levelező tagról emlékbeszédet mond.

A Magyar Mérnök és Épitész Egylet 1925. december hó 19-én tartott ülésén "A talaj absorbciós jelenségeinek gyakorlati jelentősége" cimen előadást tartott, amely magyar nyelven a Magyar Mérnök és Épitész Egylet Közleményeinek havi füzetei III.évf.1-3 számában jelent meg, ugyanaz német nyelven a"Chemische Rundschau" III.évfolyam 10-13 számaiban.

A Budapesti Hirlap 1926.március 12-i számában a "Gazdasors" c. rovatban "Uj élet a magyar sziken" cimen hosszabb értkezést közöl.

A"Tervezett mélybevágásu Duna-Tisza csatorna mentén elterülő szikesek ismertetése és javitási lehetőségeik" cimen 1924-ben a Szent István Akadémián tartott székfoglaló értekezése a Szt.István Akadémia kiadványában jenent meg.

Az 1926. junius hóban tartott szikes propaganda ülésen "A szikesek javitásának közgazdasági jelentőségéről" tartott elnöki megnyitó előadást, mely a földmivelésügyi minisztérium kiadványában jelent meg.

Müködött mint a"Köztelek" c. szaklap vegytani rovatának

Lehesítés

végén

vezetője.

Szánorza Külföldön jelentek meg: Einige vergleichende Untersuchungen über die Bestimmung der austauschfähigen Kationen, Sättigungszustand und Aciditäts-verhälthisse im Boden./Verh.d.II.Kom.d.Int.Bodenkundlichen xxx Ges.Teil.A.Groningen,Holland,1926./;The Alkali Soils in Hungary and thair reclamation./Soil Science, Vol.XVIII.No.5./; Contribution to the Theory of the origin of alkali Soils./Soil Science, Vol.XXI.No. 6./

Cimkiegészitésre vonatkozólag:

Az Állandó Központi Talajjavitó Bizottság Elnőke, továbbá megbizatott az Országos Chemiai Intézet Vezetésével.

Egyben közlöm azt is, hogy régi lakcimem: /Mészöly u.4./ megváltozott és hogy az uj lakcimem II.Keleti Károly utca 24.

Maradtam kiváló tiszletettel:

Dr Sigmund Elek

müegyetemi ny,r.tanár.

Budapest,1926.október hó 9-én.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kivonat készít.

Dr Gróh Gyula, a m. kir. Állatorvosi Főiskolán a chemia nyilv. r. tanára, a kir. magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti karán a „Chemiai Mechanika" magántanára, a Szent István Akadémia r. tagja.

Született Esztergomban, 1886. január 16. án.

Lakik IX. Ipar u. 15. I. 3, Budapesten.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEMI
ELME- ÉS IDEGKÓRTANI KLINIKA IGAZGATÓJA.
VIII., BALASSA-UTCZA 6. SZÁM.

Budapest, 1925 junius 6.

Kegyelmes Uram !

Cajal tanár pontos cime:

Senor Don Santiago Ramón y Cajal

M a d r i d /España/
Paseo de Atocha 13
Instituto Cajal.

Kegyelmes Uramnak

kész szolgája

D. Schaffer

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Prof.Dr.Kováts Ferenc
Szeged,Horthy Miklós ucca 11.,1926,nov.1.

K e g y e l m e s U r a m !

Megtisztelő felhivására válaszolólag van szerencsém mély tisztelettel b. tudomására hoznom,hogy székfoglaló értekezésemnek sajtó alá rendezése annál a körülménynél fogva, melyszerint hivatásom betöltésének szinhelyére Szegedre leköltöznöm kellett, némileg késik. Ugyanis egyfelől a hurcolkodás maga a nyári szünetben,amelyet az értekezés perfektuálására akartam szentelni, úgyszólván teljesen lefoglalt, s másfelől könyveimet,kéziratait és jegyzeteimet becsomagolnom kellett, s csak most készülök el kicsomagolásukkal és elrendezésükkel. Igy kénytelen vagyok a Tekintetes Akadémia nagylelkű elnézését kérnem s egyuttal aziránt folyamodnom,hogy munkám kiadása a jövő év programmjába átvétessék.

A mi a nyomdaköltségeket illeti,úgy az e célra előirányzott összeg (50 millió papirkorona,azaz 4000 p) teljesen elégséges lesz,úgyhogy ugyanennek az összegnek az ujból való beállitása volna javaslandó.

Egyben bátor vagyok az Akadémia rendtartása értelmében eddigi irói munkásságom kinyomtatott eredményét idecsatoltan a Főtitkári hivatal rendelkezésére bocsátani.

F Megirni Kottaun-nak

Átköltözködésem kapcsán bejelentem lakásom új cimét, amely a következő:

Szeged, Horthy Miklós ucca 11.sz.I.em. (Tel.18-43.) s kérem, hogy az Akadémiánk nekem szánt b.küldeményeit ezentúl fenti cim alá juttatni méltóztassék.

Egyebekben maradtam Nagyméltóságodnak,

Kegyelmes Uramnak

mindenkoron készséges tisztelő hive

Dr Kovátsferenc

egyet.professor, l.tag.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Ugyanaschon

1926/56

1007
1926

Almanachba felj.

Nagyméltóságú Főtitkár Uram!

Kegyelmes Uram!

Ide mellékelve bátorkodom Nagyméltóságod kezéhez levelemet juttatni, melyben Nagyméltóságodat tisztelettel jelenem arra kérem, kegyeskedjék hálámat az Akadémia előtt tolmácsolni.

Legyen szabad egyúttal Nagyméltóságodnak kegyes szerencsekívánataiért legmelegebb köszönetemet kifejeznem.

Úgy értesültem, a mi nagyon jól esett, hogy Nagyméltóságod megválasztatásomat melegen pártolta. Fogadja Nagyméltóságod a velem szemben tanúsított kegyes jóindulatáért hálás köszönetemet.

A hibás én vagyok, eddigelé nem jelentvén be berlini címemet, mely a következő:

Berlin N.W. Karlstrasse 5/6

-/-

Nagy hálára kötelezne engem Nagyméltóságod, ha nekem a tagajánlásokat meghüldetni kegyeskednék, melyeket még nem láttam.

Kiváló tisztelettel

maradtam

Nagyméltóságod

kész híve

Bertheimer Ed.

Berlin 1926, máj. 26án

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Almanach

Kornis Gyula címei az Almanachban maradnak a következő javítással:

1. az Orv. Közoktatási Tanácsnak nem elnöke, hanem ehelyett: alelnöke

2. a Magyar Történelmi Társulat igazgatósági tagja.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Debrecen, 1926. okt. 13.

Méltóan tisztelt Főtitkári Hivatal!

Kérem, hogy az Almanachban közölt címeim közé a végére még beállenkéi szíves-kedjenek: „a debreceni Népszerű Főiskolai Tanfolyam rendezőbizottságának elnöke."

Kiváló tisztelettel:

Darkóseno
l. tag

Feladó neve és lakása: .....

LEVELEZŐ-LAP

A M. Tud. Akadémia
Főtitkári Hivatalának
Budapest.
V. Akadémia palotája.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

M. kir. állami nyomda, Budapest, 1926.

Tisztelt Főtitkári Hivatal,

Az Almanachban csak a kö. módosítást kérem:

E helyett:

a pécsi Áll. Középisk. Tanárvizsgáló-Bizottság elnöke

ez szerendő:

a pécsi Áll. Középiskolai Tanárvizsgáló-Bizottság volt elnöke.

Es a végén: L. Pécs, Reáliskola-utca 6.

Tisztelettel

Zolnai Gyula

r. t.

Pécs 1926 szept. 25

Feladó neve és lakása: .....

LEVELEZŐ-LAP

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A
M. T. Akadémia
könyvtári hivatalának

Budapest, V.
Akadémia-u. 2

M. kir. állami nyomda, Budapest, 1926.

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM I. SZÁMÚ SEBÉSZETI KLINIKÁJA
Igazgató: Dr. VEREBÉLY TIBOR, egyetemi ny. r. tanár. VIII., Üllői-út 78. szám, Szigony-utca sarkán.

Alm

Kegyelmes Uram!

1699/1926 számu nagybecsü körlevelére vagyok bátor értesiteni, hogy az Almanachban lévő cimemben csupán annyiban állott be változás, hogy az Igazságügyi Orvosi Tanácsnak azóta elnökévé neveztettem ki. A tollamból 1926-ban megjelent dolgozataim sorát mellékelve vagyok bátor elküldeni.

Kegyelmes Uramnak tisztelettelteljes üdvözlettel

Budapest, 1926, okt. 2

készséges hive

Verebély Tibor

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Budapest, 1926 március 10.

A Magyar Tudományos Akadémia
Tekintetes Titkárságának
Budapest.
V. Akadémia u. 2.

Van szerencsém bejelenteni, hogy a finnországi Erdészettudományi Társaság f. évi febr. hó 12.-én tartott ülésén levelező tagjává választott.

Kiváló tisztelettel

Degen Árpád

l. tag.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Budapest, 1926 april 29.-én

A

Magyar Tudom. Akadémia

Tekintetes Titkárságának

Budapesten.
V.Akadémia utcza 2.

Van szerencsém bejelenteni, hogy a wieni Zoologisch-Botanische Gesellschaft f. év április havi ülésén tiszteleti tagjává nevezett ki.

Kiváló tisztelettel

Degen Árpád

m. kir. udv. tanácsos,
egyet. m. tanár,
a budapesti m. kir.áll.vetőmagvizsgáló
állomás főigazgatója.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1033

Frattárba.

S. Balogh

C s i k i E r n ő , a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárának igazgatója, a Kir. Magy. Természettudományi Társulat választmányi tagja és Állattani szakosztályának alelnöke. Született Z s i l y - V a j d e j -V u l k á n -ban /Hunyad vármegye/ 1875. október 22-n. /Lakik: Budapest II., Bogár-utca 3./

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A MAGYAR NEMZETI MUZEUM
ÉREM ÉS RÉGISÉGTÁRA

Rövid életrajz.

Bella Lajos szül. Pozsonyban 1850 dec-hó 29én. Itt végezte a kir. fögymnasium-ban középiskolai, majd 1870-74-ig Budapesten egyetemi tanulmányait.x) 1874/75-ben nevelősködött. 1875 végén próbaéves tanárul került a pozsonyi kir. fögymnasiumhoz. Az 1876. év folyamán a soproni áll. főreáliskolához nevezték ki helyettes tanárnak, a hol 1877 január havától fogva mint rendes tanár működött 1912-ig; akkor nyugalomba ment, mely alkalommal középiskolai igazgató címmel tüntették ki.

Mint nyugdíjas Budapestre költözött, hol minden idejét kedvelt tudományának, a praehistoriának szentelé. A M. földtani társulat barlangkutató szakosztályánál éveken át mint alelnök majd mint elnök működött.

1915. től fogva a M. Nemzeti Muzeumnál mint tisztelet beli ör mind mai napig munkálkodik.

x) Egyetemi tanulmányait 1972-73 ban megszakította, a mikor is katonai kötelességének tett eleget és tart. hadnagygyá lett. Mint ilyen részt vett az 1878. ki occupatióban. Az 1882. év végén a m. kir. honvédséghez került, hol is 1883-ban a kiszabott vizsgálatok sikeres letétele után főhadnagygyá, majd 1889-ben századossá nevezték ki. A világháború kitörésekor önként jelentkezett hadi szolgálattételre, de magas kora miatt hadrendi beosztást nem kapott.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Schütz Antal, a hittudományoknak a budapesti Pázmány egyetem hittud. karán bekebelezett, a bölcseletnek Würzburgban fölavatott doktora, kegyesrendi áldozópap, a budapesti Pázmány egyetemen a dogmatikának mg. r., a természetbölcseletnek meg pszichologiának képesitett tanára, ugyanezen egyetem hittud. karának volt dékánja és prodékánja, a Szent István Akadémia, a Magyar Pedagógiai Társaság, az Aquinói Szent Tamás Társaság választott rendes tagja.

Született Torontál-Kistőrzegen, 1880 okt. 26.

Lakik: Budapest, IV. piaristák

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Az Akad. Almanach számára:

Dr. Gombos F. Albin,

a Budapesti Tanárképzőintézet Gyakorló-főgimnáziumának vezető-tanára, –

a Magyar Történelmi Társulat igazgató-választmányának tagja, –

a Magy. Tud. Akadémia támogatásával szerkeszti és kiadja a „Középkori Krónikások" c. egyetemes tört. kútfőgyűjteményt.

Született 1873. okt. 3-án Ambrózon [Csanád vm.]

Lakik: Budapest, IX. ker., Ráday-utca 11-13. sz. I/4.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

K ö r l e v é l

a Magyar Tudományos Akadémia tagjaihoz.

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége az 1926.évi LXXXVI. nagygyűlés napjait következően tűzte ki.

Május 4-én,kedden d.u. 5 órakor az osztályok ülései.

Tárgyai:

a/ A pályázatok eldöntése.

b/ Uj pályázatok kihirdetése.

c/ Szavazás az ajánlott tiszteleti,rendes,levelező és külső tagokra.

A III.osztály javaslatot tesz a Nagyjutalom és a Marcsibányi-mellékjutalom odaitélése iránt.

Május 5-én,szerdán d.u. 5 órakor nagygyűlés. Tárgyai:

a/ Az ünnepélyes közülés programmjának bemutatása.

b/ Az osztályok jelentései a pályázatok eldöntéséről,uj pályakérdésekről és választásokról.

c/ A jutalmat nyert pályamunkák jeligés leveleinek felbontása, a többi levél elégetése.

d/ Határozat elhunyt tagok arcképének kifüggesztése tárgyában.

Május 6-án,csütörtökön d.e. 11 órakor az Igazgató-Tanács ülése.

Május 6-án,csütörtökön d.u. 5 órakor tagválasztó nagygyűlés.

Tárgya:
Az Akadémia igazgató, tiszteleti,rendes,levelező és külső tagjainak megválasztása.

Május 9-én,vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor ünnepélyes közülés.

Budapest,1926.március~~23~~-án április 3-án.

Elnöki megbizásából:
Balogh Jenő s.k.
főtitkár

1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

RAL 1000/1926

Ünnepi beszédek.

1) Papp Ferenc l. t. beszéde Berzsenyi Dániel születésének százötvenedik fordulóján a celldömölki irodalmi ünnepen, 1926 május 9-én.

Nemzeti műveltségünk felszentelt templomaiban: a M. T. Akadémiában s a Kisfaludy-Társaságban mindig a legbensőbb tisztelet fénye ragyogta körül Berzsenyi Dániel költői egyéniségét. Homlokára a legszebb babérkoszorút a M. T. Akadémia fonta, mikor első tagjai közé választotta. A legmeghatóbb cipruságat is az Akadémia tette a költő sírjára, mikor eszményi lelkű szónokával, Kölcsey Ferenccel, mondatott róla emlékbeszédet. 1860-ban pedig a M. T. Akadémia és a Kisfaludy-Társaság tagjai vezették a nemzeti zarándoklatot Niklára, s a magyar nemzet élni akarásának hangoztatásával országos jelentőséget adtak a Berzsenyi-ünnepnek. Mindkét irodalmi őseregünk a legőszintébb hódolatát küldi a mai ünnepre is, hol Berzsenyi Dániel születésének százötvenedik fordulóján a költészet varázsa alatt Vas vármegye hajtja meg nemes lobogóját a szellemi nagyság előtt.

Az idő távolából még győzelmesebben bontakozik ki előttünk Berzsenyi költői egyéniségének tulajdonképeni tartalma. A világot kormányzó hatalomnak földre küldött szikrája volt ő, igazi költő, kinek tekintete áthatolt a látszaton s a dolgok valóját tárta fel.

Előtte és utána hány szem látta már a Ságnak hófuvatos vagy sötét tetejét? De senki sem tudta gyöngyörű vidékünknek, Kemenesaljának, lelkét, a vonalak és színek bűvös összhangját oly teljesen kifejezni a költészet hatalmával, mint ő. Nemzeti összeomlásainkban is valójában a világfejlődés mozzanatát, a századok érckerekének rombolva alkotó munkáját csodálta s prófétai ihlettel hirdette hanyatló nemzetének az emelkedés egyetlen alapját: a tiszta erkölcsöt. S minél inkább befellegzett kedélyét a mulandóság eszméje, annál ellenállhatatlanabb erővel ragadta meg egész gondolat- és érzésvilágát minden földi változáson túl az örök valóság, a végtelenség ura, Isten. A klasszikus költői formák, a merész, sokszor képzeletet kápráztató nyelv Berzsenyi költészetének jellemző elemei ugyan, de igazi mozgatója mégis az az olthatatlan, szenvedélyes vágy, mely az emberi élet értelmét s a mindenség titkát kutatja.

Mint a M. T. Akadémia és Kisfaludy-Társaság képviselője mélységes tisztelettel hajlom meg Berzsenyi Dánielnek, a költő-vátesnek, szelleme előtt, ki az emberiség örökkévaló eszméinek felé fordította nemzetének tekintetét. Szívem melegével köszöntöm egyúttal szülőföldemnek, Vas vármegyének nemes közönségét is, mely nemességének legfényesebb jelét épen a költői lángelmének tiszteletével adta.

Te pedig megdicsőült nagy lélek, szólj hozzánk szellemajkakkal, tárd ki előttünk költeményednek minden értékét, hogy lássuk az emberi törekvésben az isteni akaratot, a mulandóban az örökkévalót! S amint egykor megállítottad a romlásnak indult magyart, emeld fel most is porba sujtott nemzetedet, hogy ébredjen saját erejének tudatára s tudjon hinni magasabb világtörténeti hivatásában! Hass, alkoss, munkálj tovább szülővármegyédnek büszkeségére, a magyar nemzet boldogságára, Isten dicsőségére!

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

RAL 1000 / 1926

A M. T. Akadémia tek. Főtitkár Hivatalának.

Van szerencsém jelenteni, hogy az I. osztály a következő pályázatok kihirdetését javasolja:

A) Az évenként kihirdetettek közül:

1. Vojnits-jutalom,
2. Sámuel-Köller-díj.

B) A már kihirdetettek, de eredménytelenek közül újra:

1. A magyar igekötők fejlődése a XV. század végéig alaktani és jelentéstani szempontból.
Jutalma: ~~2000 pengő~~.
Határnap: 1928. szept. 30.

2. A magyar dráma története 1867-től 1896-ig.
Jutalma: ~~2000 pengő~~.
Határnap: 1928. szept. 30.

Budapest, 1926. május 4.

Kiválló tisztelettel

Szinnyei
osztálytitkár

Ad 1000/1926

I. osztály.

Pályázatok.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A NEMZETGYŰLÉS ELNÖKE

Tisztelt Barátom !

A Magyar Tudományos Akadémia ezidei ünnepélyes közülésére szóló szives meghivásodat köszönettel vettem kézhez.

A legőszintébb sajnálatomra azonban az ülésen más irányu elfoglaltságom miatt, részt nem vehetek.

Szivélyesen üdvözöl

Budapest,1926.évi május hó 5-én

készséges hived:

Ad 1000/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Irattárba

A M. KIR.
ERZSÉBET TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSÉSZET-, NYELV- ÉS
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI KARA
PÉCS

216 sz.
192 5/2 6

Excellenciás Uram!

1000/1926 számu átiratára van szerencsém mély tisztelettel jelenteni, hogy a bölcsészet-,nyelv-és történettudományi Kar folyó tanévi VII.rendes ülésén hozott határozata szerint az idén egy hallgatót sem kiván akadémiai könyvjutalomban részesiteni. A Kar ezt a nagy kitüntetést csak igen kiváló negyedéves hallgatók számára kivánja fönntartani és fiatal egyetemünknek kitüntetésre érdemes hallgatói jelenleg csak első-és másodévesek.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte kifejezését.

Pécs, 1926.évi áorilis hó 30.-án.

Thienemann T.
e.i.dékán.

Nagyméltóságu

D r. B a l o g h J e n ő v.b.t.t. urnak,
a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának
Budapest.

1000
19 db

Irattárba

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSÉSZET-, NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI KARA.

328. bk szám.
192 5/2 6 .

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozva Nagyméltóságodnak 1000/1926. számu megkeresésére, tisztelettel értesitem, hogy Egyetemünk bölcsészet-,nyelv- és történettudományi Kara 1926. évi március hó 26.-án tartott VII. rendes ülésében Dr. Dézsi Lajos és dr. Mészöly Gedeon illetőleg dr. Erdélyi László és dr. Buday Árpád javaslatát elfogadva:

A magyar nyelvészeti és irodalmi könyvjutalomra Bálint Sándor IV. éves bölcsészetkari hallgatót,

a magyar történelmi könyvjutalomra Juhász Béla IV.éves bölcsészetkari hallgatót hozza javaslatba.

Amiről Nagyméltóságodat mély tiszteletem kifejezése mellett ezennel értesitem.

Őszinte tisztelettel :

Szegeden,1926. évi március 29.-én

Bartóky
e.i.dékán.

A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCS. NYELV ÉS TÖRTÉNET TUD. KARA

1000
1926

Könyvjutalom

24

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ikt.

A DEBRECZENI MAGYAR KIRÁLYI TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSÉSZET-, NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI KARÁNAK DÉKÁNJA.

364. Bksz.

1925./26.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozással Nagyméltóságod 1000/1926- sz. átiratára, tisztelettel jelentem, hogy karunk a Magyar Tudományos Akadémia magyar nyelvészeti könyvjutalmára SCHWENCZNER LAJOS III. é., a magyar történelmi könyvjutalomra pedig VASS HENRIETTE IV. é. bölcsészet-hallgatókat ajánlja.

Fogadja, Nagyméltóságod, mély tiszteletem nyilvánitását.

Debrecen, 1926. apr. 8.

e.i. dékán.

Tisza István tud. egyetem Bölcs.

1000/1926

Könyvjutalom

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Akt.

A BUDAPESTI KIR. MAGY.
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI-KARÁNAK
DÉKÁNI HIVATALA.

1631

.....szám.
1925-26

Kegyelmes Uram !

Hivatkozással EXcellentiád 1000/926 számú nagybecsű átiratára, tisztelettel jelentem, hogy a bölcsészettudományi kar f.tanévi VI.rendes ülésében a szaktanárok javaslatára a magyar történelmi könyvjutalomra Grünwald Béla doktoranduszt, mig a magyar nyelvészeti könyvjutalomra Kniezsa István II.éves bölcsészettanhallgatót ajánlja.

Fogadja EXcellentiád kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest,1926.április 22.

A BUDAPESTI KIR. MAGY. PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNY EGYETEM BÖLCSÉSZETKARI DÉKÁNI HIVATALA

Dr Jolland Arthur
bölcsészetkari dékán

Nagyméltóságú

dr. B A L O G H J E N Ő ú r n a k ,
a M.Tud. Akadémia Főtitkára.
BUDAPEST.

1000/1926

könyvjutalom

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Kegyelmes Uram!

Hálásan köszönöm a Magyar Tudományos Akadémia ezüst ünnepélyes közülésére szóló meghivást, melynek sajnos — külföldön tartózkodván — nem tehetek eleget. Kitünő tisztelettel

Karlsbad 1926 Május 8

Széchényi Aladár gr

Nagyméltóságos

Dr. Berzeviczy Albert urnak
a M. Tudományos Akadémia Elnöke

Budapest

Ad Nfm 1000/1926.

Trattárba.

Balogh

1000/1926

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

A M. KIR. ERZSÉBET-TUDOMÁNYEGYETEM
REKTORI HIVATALA.

1501 R. sz.
1925/26.

Nagyméltóságu Elnök Ur !

A Magyar Tudományos Akadémia folyó évi május hó 9.-én tartandó ezidei ünnepélyes közgyülésére szóló folyó évi április havában 1000/1926. szám alatt kelt nagybecsü meghivását köszönettel kézhez vevén, tisztelettel értesitem Nagyméltóságodat, hogy a közgyülésen másirányu hivatalos elfoglaltságom miatt sajnálattal nem jelenhatek meg.

Egyetemünk Tanácsának folyó évi április hó 28.-án tartott VII. rendes ülésében hozott határozata végrehajtásában egyben tisztelettel értesitem Nagyméltóságodat, hogy az egyetemi Tanács a Magyar Tudományos Akadémia ünnepélyes közgyülésén a m.kir. Erzsébet tudományegyetem képviseletére Dr. Thienemann Tivadar bölcsészet,-nyelv - és történettudománykari dékánt,- Dr. Zolnai Gyula és Dr. Gyomlay Gyula egyetemi ny.r.tanárokat kérte fel.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.-

Pécs, 1926. évi május hó 2.-án.

Rector.-

M. KIR. ERZSÉBET TUDOMÁNYEGYETEM REKTORA 1914.

Nagyméltóságu

Dr. B e r z e v i c z y A l b e r t urnak,

v.b.t.t., a Magyar Tudományos Akadémia elnöke

B u d a p e s t .

M.K.E.

Ad 1000/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Irattárba

488-1926.

Budapest, 1926. évi április hó 26.-án.
IX., Ráday-utca 28.

Kegyelmes Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia kegyes figyelmét, amellyel néhai Gyulai Pál halhatatlan emlékezetének szentelt ünnepi ülésére a vezetésem alatt álló Dunamelléki Református Egyházkerületet meghivni méltóztatott, őszintén köszönöm. Egyszersmind jelentem, hogy az ünnepi ülésen a kerületi elnökség vezetésével kisebb számu küldöttség fog megjelenni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Kavassy László
püspök.

Nagyméltóságu

B A L O G H J E N Ő Urnak

a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára

B U D A P E S T.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Ad 1000/1926.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Irattárba

1786 - 1925/26.
etsz.

Kegyelmes Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia folyó évi május hó 9-én tartandó ünnepélyes közgyülésére szóló meghivást hálás köszönettel vettem s tisztelettel jelentem, hogy a debreceni m.kir. Tisza István tudományegyetem képviseletében, ha csak előre nem látható akadály nem gától, azon személyesen részt veszek.

Kérem, fogadja Nagyméltóságod legmélyebb tiszteletem kifejezését.

Debrecen, 1926. április hó 15.

Renz Péra
e.i. Rector.

A Debreceni M. Kir. Tisza István Tudományegyetem Rektorá 1911

Nagyméltóságu
Dr. Berzeviczy Albert Urnak, a Magyar Tudományos Akadémia Elnökének,
Budapesten.

Ad 1000/1926.

Irattába.

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

M. KIR. BELÜGYMINISZTER

1768 szám.

eln.

Köszönettel vettem Nagyméltóságodnak a Magyar Tudományos Akadémia 1926.évi május hó 9.-én tartandó LXXXVI.ünnepélyes közgyülésére szóló szives meghivását.

Van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy amennyiben más irányu elfoglaltság nem fog akadályozni, a szóbanforgó ünnepélyes közgyülésen örömmel fogok részt venni.

Budapest, 1926.évi április hó 28.-án.

Karolyi

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének

BUDAPEST.

1000/926

Irattárba.

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

1000/1926.sz.

Kedves Károly !

Különösen Kozma Andor barátunk kifogásolta,hogy az utóbbi időben ünnepi üléseinken az ifjuság egyálatlán nem jelenki meg és ő maga felhivott,hogy e tárgyban valamelyes intézkedéseket kezdeményezzek.

Azt hiszem méltóztatol velem egyetérteni abban,hogy az Aurora-Kör tagjai ,akik közül természetesen kedves fiadat ismerem legjobban ,hivatottak arra,hogy az ifjuságot ünnepi ülésünkön képviseljék,ezuttal annyival inkább,mert az ülést Gyulai Pál nagy emlékezetének szenteljük.

Szerencsém van tehát egy meghivót abból a célból mellékelni,hogy azt a ~~Kör fiak~~ Károly fiad a Kör tisztelt tagjai előtt alkalmas módon emlitse fel.

Szivélyesen üdvözöl régi,igaz nagyrabecsüléssel

Budapest,1926.április 26

Pásztor Károly

Dr. Balogh

1000
1000

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

1000/1926.sz.

Méltóságos Dékán Úr !

A M.Tud.Akadémia folyó évi LXXXVI.közgyűlését néhai kitűnő tagtársunk,Gyulai Pál ,a budapesti egyetem bölcsészettudományi karának volt nagynevű tanára emlékezetének szenteli.

Szerencsém van erre az ünnepi ülésünkre Méltóságodat és a bölcs vezetése alatt álló Kart hazafias tisztelettel meghívni.

Budapest,1926.április 30.

k. Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

1000
T 926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

M. KIR. MINISZTERELNÖKSÉG
—
ÁLLAMTITKÁR

Budapest, 1926. évi május hó 6-án.-

Mélyen tisztelt Kegyelmes Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia meghivóját a folyó évi május hó 9-én tartandó ünnepélyes közülésre köszönettel kézhezvettem, azonban legnagyobb sajnálatomra az ünnepélyen való megjelenésben másirányú elfoglaltságom miatt akadályozva vagyok.

Őszinte tiszteletem nyilvánitásával maradok mindenkor

készséges hived :

Nagyméltóságú

B E R Z E V I C Z Y A L B E R T úrnak,

b.t.t., a Magyar Tudományos Akadémia elnöke,

B U D A P E S T.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1000

1000

Irattárba.

Balogh

1000/1926.

Méltóságos Püspök Ur !

A M.Tud.Akadémia f.évi nagygyülése alkalmából május 9-én, vasárnap d.e. 1/2 11 órakor tartandó ünnepi ülését néhai Gyulai Pál ig.és t.t. ur halhatatlan emlékezetének szenteli.

Minthogy Gyulai Pál annak idején a budapesti református főgimnázium tanára volt,szerencsém van erre a kegyeletes ülésünkre Méltóságodat és a bölcs vezetése alatt álló dunamelléki református egyházkerületet tisztelettel meghivni.

Fogadja Méltóságos Uram kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1926.április 23.

főtitkár.

Méltóságos és Főtiszteletü

Ravasz László urnak

Budapest

Ad 1000/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Jegyzőkönyv

Ripka Ferenc főpolgármester ár nem fog megjelenni az ünnepi ülésen, mivel nem lesz Budapesten. Telefon-értesítés átvette

Bp 1926. V/8. d. u. 2h40'

Djida

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Ql 1000/1926

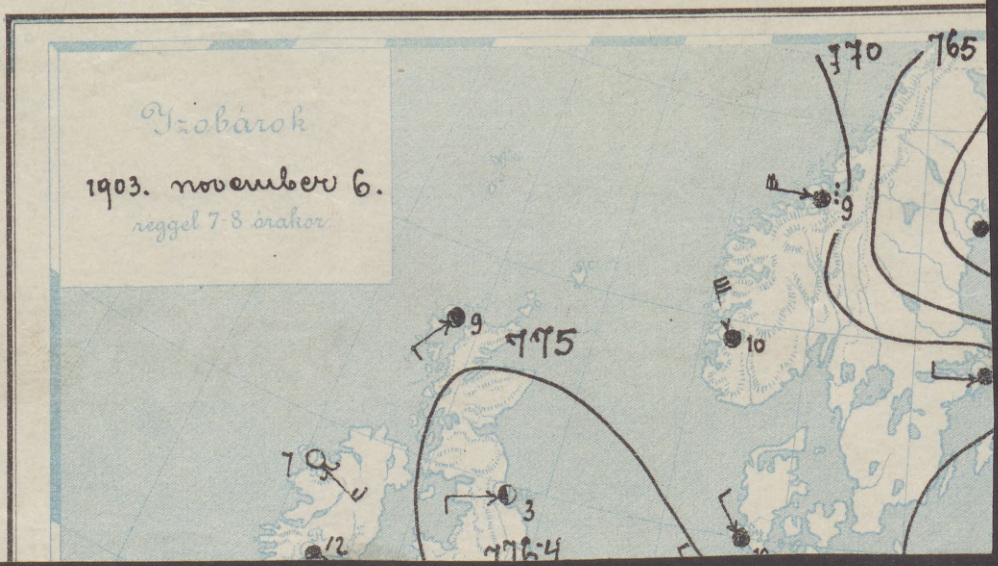

1000

Igen tisztelt Barátom !

Több tisztelt társunk már régebben panaszolta,hogy a középiskolák tanulóinak egy része sohasem jelenik meg Akadémiánk ünnepi ülésein.

Minthogy a május 9-én tartandó ünnepi ülésen ,amelynek meghivóját szerencsém van Számodra tisztelettel megküldeni,teljesen Gyulai Pál volt kitünő tagtársunk emlékezetével fogunk foglalkozni: szives figyelmedbe ajánlom azt az eszmét,nem volna-e kivánatos a bölcs vezetésed alatt álló főgimnázium felső /V-VIII. vagy csak VII-VIII.,/ osztályu,esetleg csak kiváló szorgalmu vagy tehetségü tanulóját felhivni,hogy az ünnepi ülésen Gyulai Pál emlékezetének áldozzon.

Telefonértesitésedre/köznapokon d.e. 1/2 9-1/2 2 között, Teréz 35-26 / megfelelően intézkedem az iránt,hogy az Akadémia disztermében az elnöki emelvényével szemben akár a terem hátsó részében, akár a karzaton,megfelelő számu hely fenntartassék az ifjuság számára.

Számodra természetesen az elnök emelvényen tartanék fenn helyet.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 22.

k. Balogh

főtitkár

Méltóságos

Ravasz Árpád

igazgató urnak

Budapest

Szat. két meghivó
+ kérő irat

Ad 1000
1926

Iratterbe

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Méltóságos Igazgató Ur !

A M.Tud.Akadémia a f.évi nagygyülésen,május 9-én,vasárnap d.e. 1/2 11 órakor tartandó ünnepi ülést Gyulai Pál ig.és tiszteleti tag halhatatlan emlékezetének szenteli.

Minthogy Gyulai Pál annak idején a budapesti református főgimnáziumnak is tanára volt,szerencsém van erre a kegyeletes ünnepünkre Méltóságodat és a bölcs vezetése alatt álló főgimnázium tanári karát tisztelettel meghivni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.április 23.

k. Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára.

Méltóságos

Ravasz Árpád főgimn.igazgató urnak

Budapest

Ad 1000/1926

Trattárky

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1000/1926.

Nagyméltóságu Főgondnok Ur !

A M.Tud.Akadémia f.évi nagygyülése alkalmából,május 9-én, vasárnap d.e. 1/2 11 órakor tartandó ünnepi ülését Gyulai Pál ig. és t.t. ur halhatatlan emlékezetének szenteli.

Minthogy Gyulai Pál annak idején a budapesti református fő-gimnáziummtanára volt,szerencsém van erre a kegyeletes ülésünkre Nagyméltóságodat és a bölcs vezetése alatt álló dunamelléki református egyházkerületet tisztelettel meghivni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1926.április 23.

a M.Tud.Akadémia főtitkára.

Nagyméltóságu

D a r á n y i I g n á c urnak,

a dunamelléki ref.egyházkerület főgondnokának

B u d a p e s t

2/1

Ad 1000/1926

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Irattárba!

MAGYAR KIR. FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM
RECTORI HIVATALA.

1299 etsz.
1925.-26.

Kegyelmes Uram!

A Magyar Tudományos Akadémia f.évi május hó 9.-én tartandó ünnepélyes közgyűlésére szóló meghivó kézhezvézelét elismerve, hálás köszönetet mondok NAGYMÉLTÓSÁGODNAK Egyetemünket megtisztelő szives figyelméért, egyben viszont őszinte sajnálkozásomnak is vagyok kénytelen kifejezést adni a miatt, hogy az ünnepi közgyűlésen egyéb halaszthatatlan elfoglaltságom miatt, ezúttal nem vehetek részt.-

Fogadja NAGYMÉLTÓSÁGOD mély tiszteletem őszinte nyilvánitását.-

S z e g e d, 1926.évi április hó 28.

FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM RECTORA

e.i.rector

Nagyméltóságú

kakaslomniczi Dr.BERZEVICZY ALBERT v.b.t.t. Urnak,

a Magyar Tudományos Akadémia Elnökének, stb.

BUDAPEST

V.Akadémia utca 1.

Ad $\frac{1050}{1926.}$

Irattárba

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

Tagválasztások

Betölthető helyek 1926.januárban

	I.osztály	II.osztály	III.osztály
Tiszteleti tag	2	1	3
Rendes tag	1	5	2
A/	1	1	1
B/	0	4	1
Levelző tag	2	7	5
A/	0	3	5
B/	2	4	0

xxxxxxxx

RAL 1001/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.

Igen tisztelt Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia f.évi LXXXVI.nagygyülésén Önt külső taggául megválasztotta.

Őszintén örvendek,midőn közölhetem Önnel azt a nagyrabecsülést,amellyel Akadémiánk Önnek Magyarország viszonyainak ismertetése körül és nemzetünk érdekében a történettudomány terén szerzett érdemei iránt viseltetik.

Fogadja kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.május 6.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

b Balogh a M.Tud.Akadémia elnöke

P i v á n y J e n ő urnak,
a M.Tud.Akadémia külső tagjának

1001
1020

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Méltóságos Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia mai napon tartott nagygyülésében Méltóságodat a magyar hadtörténelmi irodalom terén kifejtett buzgó és sikeres munkássága elismeréséül levelező tagjává megválasztotta.

Midőn ezt a kitüntetést tudomására hozni szerencsém van, felhívom figyelmét az Akadémia Alapszabályainak 20.§-ára, melynek értelmében a megválasztott levelező tag köteles osztályába tartozó dolgozattal egy év alatt széket foglalni és akkor állittatik ki részére a tagsági oklevél, mely őt akadémiai jogai gyakorlatába helyezi.

Ennélfogva tisztelettel felkérem, hogy e levelem vételéről értesitve, méltóztassék az iránt is nyilatkozni, hogy mely időben szándékozik székfoglaló értekezését megtartani.

Egyébként megragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére, hogy Méltóságod Akadémiánk tudományos feladatainak megoldásában hathatósan közre fog működni.

Budapest, 1926. május 6.

Dr. Balogh
főtitkár

Méltóságos

Gyalókay Jenő urnak,
a M.Tud.Akadémia l.tagjának

Budapest

1001
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Tagtárs Ur !

A Magyar Tudományos Akadémia mai napon tartott nagygyülésében Méltóságodat a magyar történettudomány terén kifejtett buzgó és sikeres munkássága elismeréséül levelező tagjává megválasztotta.

Midőn ezt a kitüntetést tudomásra hozni szerencsém van, felhivom figyelmét az Akadémia Alapszabályainak 20.§-ára ,melynek értelmében a megválasztott levelező tag köteles osztályába tartozó dolgozattal egy év alatt széket foglalni és akkor állittatik ki részére a tagsági oklevél,mely őt akadémiai jogai gyakorlatába helyezi.

Ennélfogva tisztelettel felkérem,hogy e levelem vételéről értesitve,méltóztassék az iránt is nyilatkozni,hogy mely időben szándékozik székfoglaló értekezését megtartani.

Egyébként megragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére,hogy Méltóságod Akadémiánk tudományos feladatainak megoldásában hathatósan közre fog müködni.

Budapest,1926.május 6.

k. Balogh

főtitkár

Méltóságos

D e d e k C r e s c e n c L a j o s urnak,

a M.Tud.Akadémia l.tagjának

E s z t e r g o m

1001
1126

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Méltóságos Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia mai napon tartott nagygyülésében Méltóságodat az ősrégészet terén kifejtett buzgó és sikeres munkásságát méltányolván, levelező tagjává megválasztotta.

Midőn ezt a kitüntetést tudomására hozni szerencsém van, felhivom figyelmét az Akadémia Alapszabályainak 20.§-ára, melynek értelmében a megválasztott levelező tag köteles osztályába tartozó dolgozattal egy év alatt széket foglalni és akkor állittatik ki részére a tagsági oklevél, mely őt akadémiai jogai gyakorlatába helyezi.

Ennélfogva tisztelettel felkérem, hogy e levelem vételéről értesitve, méltóztassék az iránt is nyilatkozni, hogy mely időben szándékozik székfoglaló értekezését megtartani.

Egyébként megragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére, hogy Méltóságod Akadémiánk tudományos feladatainak megoldásában hathatósan közre fog müködni.

Budapest, 1926. május 6.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

L. Balogh
főtitkár

Méltóságos

Bella Lajos urnak

a M. Tud. Akadémia l. tagjának

Budapest

1001
1006

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Méltóságos Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia mai napon tartott nagygyülésében Méltóságodat a történettudomány terén kifejtett buzgó és sikeres munkássága elismeréséül levelező tagjává megválasztotta.

Midőn ezt a kitüntetést tudomására hozni szerencsém van, felhivom figyelmét az Akadémia Alapszabályainak 20.§-ára, melynek értelmében a megválasztott levelező tag köteles osztályába tartozó dolgozattal egy év alatt széket foglalni és akkor állittatik ki részére a tagsági oklevél, mely őt akadémiai jogai gyakorlatába helyezi.

Ennélfogva tisztelettel felkérem, hogy e levelem vételéről értesitve, méltóztassék az iránt is nyilatkozni, hogy mely időben szándékozik székfoglaló értekezését megtartani.

Egyébként megragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére, hogy Méltóságod Akadémiánk tudományos feladatainak megoldásában hathatósan közre fog működni.

Budapest, 1926. május 6.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Balogh

főtitkár

Méltóságos

Bruckner Győző urnak,

a M.Tud.Akadémia l.tagjának

Miskolc

1001
1906

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Méltóságos Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia mai napon tartott nagygyülésében Méltóságodat a statisztikai tudományok terén kifejtett buzgó és sikeres munkássága elismeréséül levelező tagjává megválasztotta.

Midőn ezt a kitüntetést tudomására hozni szerencsém van, felhivom figyelmét az Akadémia Alapszabályainak 20 .§-ára ,melynek értelmében a megválasztott levelező tag köteles osztályába tartozó dolgozattal egy év alatt széket foglalni és akkor állittatik ki részére a tagsági oklevél,mely őt akadémiai jogai gyakorlatába helyezi.

Ennélfogva tisztelettel felkérem,hogy e levelem vételéről értesitve,méltóztassék az iránt is nyilatkozni,hogy mely időben szándékozik székfoglaló értekezését megtartani.

Egyébként megaragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére,hogy Méltóságod Akadémiánk tudományos feladatainak megoldásában hathatósan közre fog müködni.

Budapest,1926.május 6.

K. Balogh
főtitkár

Méltóságos

L a k y D e z s ő urnak,

a M.Tud.Akadémia l.tagjának

S z e g e d

1001
1426

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Méltóságos Uram!

A Magyar Tudományos Akadémia mai napon tartott LXXXVI.nagygyülésében Méltóságodat az irodalomtörténet terén kifejtett bugó és sikeres munkásságát méltányolván,levelező tagjává megválasztotta.

Midőn ezt tudomására hozni szerencsém van,felhivom figyelmét az Akadémia Alapszabályainak 20 §-ára,melynek értelmében a megválasztott levelező tag köteles osztályába tartozó dolgozattal egy év alatt széket foglalni és akkor állittatik ki részére az oklevél,mely őt akadémiai jogai gyakorlatába helyezi.

Ennélfogva tisztelettel felkérem,hogy e levelem vételéről értesitve,méltóztassék az iránt is nyilatkozni,hogy mely időben szándékozik székfoglaló értekezését megtartani.

Egyébként megragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére,hogy Méltóságod Akadémiánk tudományos feladatainak megoldásában hathatósan közre fog mükdöni.

Budapest,1926.május 6.

k. Balogh
főtitkár

Méltóságos

Bajza József urnak,
a M.Tud.Akadémia l.tagjának

Budapest

1001
1986

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságu Gróf Ur !

Méltóztassék megemgédni, hogy abból az alkalomból, amikor Akadémiánk Excellenciádat Igazgató taggá egyhangulag ma megválasztotta, a magam részéről is kifejezhessem régi, igaz nagyrabecsüléssel legőszintébb szerencsekivánataimat.

Egyuttal szerencsém van Excellenciád tájékoztatás végett megküldeni az Akadémia Értesitő 1925. évfolyamának füzeteit, továbbá az 1926. évi Almanachot és üléssort, valamint a f. évi ünnepélyes közülésre szóló meghivót.

Az Igazgató-Tanács a f. év junius 10-15-e körül fogja legközelebbi ülését tartani, egyébként pedig a nyári szünet kivételével 3-4 havonként szokott az elnök ur által meghatározott napon ülésezni.

Engedje meg, Kegyelmes Uram, mély tiszteletem kifejezését.

Budapest, 1926. május 5.

Csatolandók a fennebb emlitett kiadványok és üléssor

főtitkár

Mailáth J. Dr.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Hochgeehrter Herr !

Die Ungarische Akademie der Wissenschaften hat Sie in ihrer diesjährigen Jahresversammlung zum auswärtigen Mitgliede gewählt.

Es gereicht mir zu grösster Freude, diese wohlverdiente Anerkennung Ihrer wissenschaftlichen Verdienste seitens unserer Akademie zu Ihrer Kenntnis zu bringen.

Mit dem Ausdruck ausgezeichneter Hochachtung,

Budapest, den 6-ten Mai 1926.

L. Balogh

der Präsident der Ungarischen Akademie der Wissenschaften

Herrn Professor

Richard Schumann

auswärtiges Mitglied der Ungarischen Akademie der Wissenschaften

1001
1006

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia f.évi LXXXVI.nagygyülésén Önt külső tagjául megválasztotta.

Őszintén örvendek,midőn közölhetem Önnel azt a nagyrabecsülést,amellyel Akadémiánk Önnek Magyarország viszonyainak ismertetése körül és nemzetünk érdekében a publicistika és a történettudomány terén szerzett érdemei iránt viseltetik.

Fogadja kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.május 6.

Dikt.
Balogh

a M.Tud.Akadémia elnöke

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

B i r i n y i K. L a j o s
ügyvéd urnak,
a M.Tud.Akadémia külső tagjának

Cleveland

1001
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Perbenyik,1926.május 21.

Nagyméltóságu Elnök Ur!

Nagy meglepetésemre ért engem az a nem várt megtiszteltetés,hogy a Magyar Tudományos Akadémia Igazgató-Tanácsa engem egyhangúlag igazgató taggá választott.

Magyar ujságok ide nem járhatnak és igy meglepetés volt számomra - midőn f.hó 18-án egy napra Budapestre jöttem - hogy sokan levélben üdvözöltek ez alkalomból,ezeket a leveleket iróasztalomon találtam.

Midőn ezen megtiszteltetést őszintén megköszönöm és örömmel elfogadom,biztosithatom a tisztelt Elnökséget és az Igazgatóság tisztelt tagjait,hogy hazafias és tudományos munkásságukban csekély erőimhez képest és kiszabott időmhöz mérten tevékeny részt fogok venni.

Jóleső örömmel fogadtam el e megtiszteltetésnek hirét,mert az egyhangu választásban jelét láttam annak,hogy a komoly,hazafias,önzetlen munkát nálunk mindig megbecsülik és a felületes publikum meggyőződik róla,hogy nem minden gróf léha.

Fogadja egyébként Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte kifejezését.

Kész hive

gr. Mailáth József

Gr. Mailáth József

Ad Sm 1001/1926.

Az Ig. Tanács ülésében 1926 jun. 15-én felolvastatott.

Az iratokhoz

Balogh
titkár

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságú

dr. Berzeviczy Albert

v. b.t.t.urnak, a M.Tud.Akadémia elnökének

Budapest.

a

1001/1926.sz.

Fröhlich Izidor

1918. évi Nagyjutalom és mellékjut. Ak. Ért. XXIX. 226-228.
" 354. l.

Méltóságos Osztálytitkár Ur !

Akadémiánk Ügyrendjének ~~XXXIII~~ 83.§-a értelmében az 1927.évben az akadémiai Nagyjutalom és a Marczibányi-mellékjutalom az 1918-1926.évkörben megjelent, a matematikai és technikai tudományok körébe eső munkák legjobbjainak lesz odaitélhető.

A 83.§ értelmében a Nagyjutalom 200 arany ,a Marczibányi-mellékjutalom pedig 50 arany volt .

Az 1918.január 28-án tartott összes ülés ,az Igazgató-Tanács által kik ldött szakbizottság/Plósz Sándor t.t.elnöklete alatt Concha Győző és Báró Wlassics Gyula ig.tag urak és Bánszky János ügyész ur / inditványának meghallgatása után ,utalással a m.kir. miniszteriumnka 1914.évi 9420,számu rendeletére az aranyérték helyett koronaértékben kivánta a jutalmakat kifizettetni és a jutalomdijak összege azóta az Akadémia pénzügyi helyzetéhez képest évről-évre emeltetett.A folyó évben a Nagyjutalom 10 millió koronában,a Marczibányi-mellékjutalom pedig négy millió koronában állapittatott meg.

Tudomásom szerint a jövő évtől fogva a pengőérték lesz használandó és ezért mély tisztelettel szerencsém van a M.Tud.Akadémia III.osztályát megkeresni,méltóztassék a két jutalom összegére nézve nagybecsü véleményét a f.hó 5-i ülés előtt nyilvánitani,valamint a Nagyjutalom hirdetésének szövegét is megállapitani és a főtitkárral közölni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.május 3.

Balogh
főtitkár

Méltóságos

1001
1026

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt Uram !

Amidőn szerencsém van a külső taggá megválasztásról szóló értesitést tisztelettel megküldeni, engedje meg egyuttal szerencsekivánataim kifejezését és annak közlését, hogy időközben az Akadémia megszerezte a magyar béketárgyalásokra vonatkozó, a külügyminiszterium által kiadott hivatalos nyomtatványokat, amelyeket Ön hónapokkal ezelőtt Berzeviczy elnök urhoz intézett levelében kivánt.

Egyidejüleg külön ajánlott küldemény gyanánt tétetem póstára ezeket a nagy terjedelmü nyomtatványokat és keresztkötés alatt megküldöm Társaságunk hivatalos folyóiratának mult évi füzeteit, továbbá a f.évi első füzetet és Almanachot is.

Egyéb kiadványaink igen tisztelt Tagtárs Urnak mindig rendelkezésére fognak állni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1926. május 12.

K. Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára

B i r i n y i K.Lajos

ügyvéd urnak

C l e v e l a n d

ad 1001
1006

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Olaszra kérem forditani !

Signore Amedeo Giannini

Direttore Generale d.Ministerio degli Affari Esteri

Roma

Tisztelt Uram !

A M.Tud.Akadémiának szerencséje volt Önt f. hó 6-án tartott LXXXVI.nagygyülésén külső tagjává megválasztani.

Kiváló örömmel közlöm Önnel azt az igaz nagyrabecsülést,amellyel ,amint azt az egyhangu választás bizonyitotta,Akadémiánk mindegyik tagja Önnek tudományos érdemei iránt viseltetik.

Engedje mge tisztelt Uram őszinte tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.május 6.

Dikt. Balogh

a M.Tud.Akadémia elnöke

1501
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Accademia Ungherese delle Scienze.

A tisztázatot olvastam Balogh

Signor Amedeo Giannini

Direttore generale al R. Ministero degli Affari Esteri

Roma.

~~Illustrissimo Signore~~ Eccellenza,

Quest' Accademia Ungherese delle Scienze, nella sua seduta plenaria LXXXVI tenutasi addì 6 m.c., s'è onorata di eleggere V. E. nel novero dei suoi membri esterni.

Mi procura sommo piacere il poter portare alla Sua notizia questa spontanea manifestazione dell' universale apprezzamento dei Suoi insigni meriti scientifici, – apprezzamento sincero, tributatole da tutti i membri della nostra Accademia senza eccezione, com'è comprovato dall' unanimità dei voti.

Mi permetta di valermi di questa fausta occasione per ~~poter~~ esprimerLe anche da parte mia i sensi della più alta considerazione.

Budapest, 11 maggio 1926

Il Presidente:

. . . . . .

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad 1001/1926.sz.

Méltóságos Tagtárs Ur !

F.hó 6-án kelt értesitésemet ,amelyben Méltóságoddal örömmel közöltem rendes taggá való megválasztatását,bécsi lakásciméről a pósta ma ismét visszaküldte.Szerencsém van ezért az értesitést mellékelten megküldeni azzal a kéréssel,hogy a hibámon kivüli késedelemért megbocsátani méltóztassék.

Fogadja Méltóságod kiváló nagyrabecsülésem és szerencsekivánatain őszinte nyilvánitását

Budapest,1926.május 21.

k. Balogh

főtitkár

Méltóságos

Monori Wertheimer Ede urnak,

a M.Tud.Akadémia r.tagjának

ad 1004/1011

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

MAGYAR-AMERIKAI TÁRSASÁG
Budapest-Országház.

45/926.

Kegyelmes Uram !

Azon megtiszteltetés, melynek folytán a Magyar Tudományos Akadémia, május havi naggyülésén, a Magyar Amerikai Társaság két érdemes tagját Pivány Jenő és Birinyi K.Lajos urakat az amerikai-magyar történelmi kapcsolatokat tárgyaló irodalmi munkásságuk érdeméül a II. osztály kebelében kültagokul választotta, kedves kötelességünkké teszi, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tagjainak hálás köszönetünket tolmácsoljuk.

Jól esik megállapitanunk ezen tagválasztásnak az amerikai magyarságra gyakorolt felemelő hatását azon meggyőződésük kialakulásában, hogy a Magyar Tudományos Akadémia mint a legfőbb magyar tudományos intézet az amerikai magyarok szellemi munkásságát nemcsak figyelemmel kiséri, de érdeme szerint méltatja és jutalmazza, s ezzel a faji származásra való büszkeségüket a nemzeti nagyságra való törekvés öntudatában emelni is óhajtja.

Kérve továbbra is az amerikai magyarság szellemi munkásai érdemeinek számontartását és méltatását, maradunk

Budapesten,1926.május hó 20,

kiváló tisztelettel

a Magyar Amerikai Társaság nevében:

Zsengóné

igazgató.

HUNGARIAN-AMERICAN SOCIETY MAGYAR AMERIKAI TÁRSASÁG 1921

Nagyméltóságu

Dr. B e r z e v i c z y A l b e r t urnak,

v.b.t.t., ny. minister, a Magyar Tudományos Akadémia Elnöke

B u d a p e s t

ad 1001
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

7-8 UNION TRUST BUILDING

PHONE: CEDAR 704

LOUIS K. BIRINYI

ATTORNEY AND COUNSELOR AT LAW

8815 BUCKEYE ROAD

CLEVELAND, OHIO

June 5,1926.

Nagyméltóságú
Berzeviczy Albert v.b.t.t.stb.stb.úrnak,
A Magyar Tudományos Akadémia Elnöke,
VII.Erzsébet körut,9-11 sz.,
Budapest,Hungary,Europe.

Kegyelmes Uram!

Hálás köszönetet mondok úgy Excellentiádnak,mint a Magyar Tudományos Akadémia tagjainak azért a kitüntető megtiszteltetésért, melyet szerény személyemmel szemben tanusitani méltóztattak, midőn a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává megválasztattam,amely megtisztelő eseményről múlt hó 6-án kelt nb.levelében engem értesiteni méltóztatott.

Habár keresztre feszitett Anyaföldünk és koldusbotra juttatott nemzetünk igaza,jobb és szebb jövője érdekében folytatott harcban soha egy percig sem vezetett engem személyem érdeke s az édes magyar Anyaföldtől és fajomtól semmi elismerést soha nem vártam,az leven határozott meggyőződésem,hogy a fiúi és testvéri kötelesség elvégezéseért elismeres nem jár:mégis a fiúi szeretet legbensőbb hódolatával fogadom az édes Anyaföld forró csókját és a faj-testvéri szeretet melegével ragadom meg a magyar testvér-lélek által felém nyujtott testvér-kezet.

Én rendűletlenül hiszem,hogy az igazságtalanul elvett magyar területeket vissza fogjuk szerezni és hogy a szép és dicső Nagy-Magyarország még lesz. Ebben a hitben folytatom tovább a küzdelmet.

Ebben a percben ugyan bizonytalan,hogy mennyire leszek képes magyar propagandámat folytatni. A múlt 5-6 évi intenziv munka teljesen összeroppantotta testemet. Összeroppantam! Ugy terveztem,hogy e nyár folyamán angol nyelven megirom a Kossuth Lajos életét. Nagy propaganda értéke volna ennek;de kérdés,hogy megrongált egészségem nem-e akadályozza meg tervem keresztül vitelét. De:"megteszem,amit hágy elvégeznem a kis erő."

Anyaföldünk és fajunk jobb és szebb jövője reményében és hálás köszönetemet megismételve,maradtam Excellentiádnak

igaz híve,

B*

Birinyi K. Lajos

1001/1946

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

AMERICAN IN SPIRIT HUNGARIAN IN LANGUAGE

BRIDGEPORT

SZELLEMBEN AMERIKAI NYELVBEN MAGYAR

TESTVÉRISÉG

THE OLDEST HUNGARIAN NEWSPAPER IN NEW ENGLAND STATES
Published Wednesday and Saturday by Bridgeport Publishing Co.
at 16 Kenwood Ave., Fairfield, Conn.

Editorial and Printing Rooms: 628 Bostwick Ave., Bridgeport, Conn.
Telephone: Barnum 2595

Szerkesztő: CORNELIUS CSONGRADI, Editor

Subscription rates: $3.00 One year, Half year $1.50, Single copy 3 cents
To Europe $4.00

VOL. XII. ÉVFOLYAM. — No. 41. Sz. — 1926 MÁJUS HÓ 22.

BIRINYI K. LAJOS honfitársunk nevét mindenütt ismerik már széles Amerikában. Az amerikaiak talán még jobban, mint a magyarok. Ő az a jeles clevelandi magyar ügyvéd, a ki amerikai képzettségét, nagy tudását, az angol nyelvbeni páratlan jártasságát nem arra használta fel első sorban, hogy magának szerezzen anyagi előnyöket, hanem arra, hogy szülőhazájának, a Trianonban letiport, feldarabolt Magyarországnak szerezzen az amerikaiak között barátokat, pártfogókat s majdan ezek utján igazságszolgáltatást. Megbecsülhetlen szolgálatokat tet Birinyi előbb a "Justice for Hungary" cimü irásával, melyet a washingtoni szenátus arra érdemesitett, hogy az ország költségén nyomatta ki az államnyomdában; később pedig a "Tragedy of Hungary" c. hatalmas könyvével, mely megjelenésekor méltó feltünést keltett és odakerült Amerika jelentős férfiainak az iróasztalára.

Növeli Birinyi érdemeit az,hogy szegény ember, s könyvének kiadása csaknem a teljes anyagi tönk szélére juttatta. De pillanatig sem habozott, megtette, mert az apostolok lelkesedésével bizott abban, hogy cselekedete javára válik szülő hazájának. Nem állitotta meg utjában — ha kissé el is keseritette — az sem, hogy az amerikai magyarság cserbenhagyta, alig néhány száz darabot helyezett el künyvéből; ő ment tovább a maga utján s a kinyomott könyveket is saját maga küldözte szét jó pár ezer példányban az amerikaiakhoz. ~~Azután csendesen visszavonult s ujra munkájának és családjának él.~~

Most azután rajta is beteljesedett, hogy a jól és becsülettel elvégzett munka előbb-utóbb megtalálja jutalmát. Az ő cselekedetének hire is tulszárnyalt az óceánon, eljutott az általa annyira szeretett szülőhazába, melynek legelőkelőbb tudományos testülete, a Magyar Tudományos Akadémia, Birinyi K. Lajost kültagjai sorába választotta.

Ritka szép kitüntetés ez, de viszont ritkán ér arra érdemesebb embert, mint Birinyi. Végtelenül örülünk annak, hogy az arra érdemes amerikai magyarok munkáját odahaza is méltányolják már, de még jobban örülünk annak,hogy az Akadémia első választása éppen Birinyi K. Lajosra esett. Kivánjuk, hogy sokáig örülhessen önzetlen munkája eme szép elismerésének!

Cleveland, Ohio, June 8, 1926.

Az ide csatolt vezércikket Csongrádi Kornél úr, a "Bridgeport" cimű hetilap szerkesztő-kiadója irta. Csongrádi szerkesztő úr- mondhatnám-a legelső helyet foglalja el az amerikai magyar ujságirók és kiadók között, akik a magyar propagandámban mellettem harcoltak és harcolnak. Mellettem harcolt akkor is, mikor anyagi érdeke a hallgatásra parancsolta volna. Bizonyos zsidók megharagudtak rá és egy--nem a prepagandára vonatkozó--hir közlése miatt bepereltek és 2500 dolláros birói döntést eszközöltek ki ellene. Mégis kitartott mellettem és a magyar propaganda mellett.

Ha szabad beszélnünk "amerikai magyar hazafias sajtó"-ról:a "hazafias" jelző elsősorban,- és a Chicagoban megjelenő "OTTHON" cimű hetilap kivételével,-- csakis Csongrádi Kornélra alkalmazható. Érdekből mindenki lehet "hazafi";de amikor Csongrádi Kornél anyagi érdeke koczkáztatásával is harcolt a magyar Anyaföld és a magyar faj igaza mellett: ez aztán igazán hazafiasság.

Én kalapot emelek Csongádi testvérünk őszinte és munkálkodó hazafiassága előtt. Bár sok Csongrádi Kornélunk volna Amerikában!

Amikor Anyaföldünkért történt apostolkodásunkról befogunk számolni,számolónkban nagyon előkelő helyet fog elfoglalni a Csongrádi Kornél neve.

Csak egy Csongrádi Kornél van Amerikában. Tiszteljük tehát ezt a nevet és ennek viselőjét.

Birinyi K. Lajos

1001
1926

Összes ülés

Szattárba

Balogh

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

...sághoz.

Magyar Testvérek!

Junius 13-án, vagyis ajövő hó második vasárnapján délután 2 órától kezdve a Rákóczi Egylet new yorki 23-ik osztályának ifjusági osztályából alakult sportkedvelő fiatalság egy nagyszabásu (Soccer Ball) Foot Ball Gamet fog játszani Bridgeporton a helybeli svéd sportcsapattal a Mea-

R. & R.

Brewster S

Itt a D

MAGYAR ÜZLETBE

A Magyar Amerikai Társaság Méltóságos

Elnökségének

Budapest

Minthogy Pivány Jenő k.t.ur amerikai cimét nem ismerjük, szerencsém van tisztelettel kérni, méltóztassék a mellékelt hivatalos értesitést a nevezett ur részére elküldetni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1926. junius 14.

dr Balogh

főtitkár

ad 1001/1920

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt Tagtárs Ur !

Az elnök ur is és én is magkaptuk szives levelét és az Akadémia összessége előtt kifejezett köszönetét az ősszel tartandó legközelebbi összes ülésen tolmácsolni fogom.

A becses soraiban kivánt adatokat iparkodni fogok alkalmilag összeállittatni és Tagtárs Ur rendelkezésére bocsátani.

Mindenekelőtt azonban azt nyomatékosan kérem,hogy addig,mig betegsége ,melynek megroongáltságáról őszinte sajnálattal értesültem,teljesen helyre nem áll,ne foglalkozzék ujabb munkatervekkel,különösen pedig ne méltóztassék ujabb nagyobb terjedelmü munka megirásába fogni.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Magam és évtizedeken át irodalmi,illetőleg tudományos munkával foglalkoztam és tudom, hogyha kifáradást érzünk,a rövidebb pihenés is sokkal inkább célravezető,mint a tulzottan erőltetett és végeredményben betegségre vivő megfeszitett munka.

A magyarság ügyének és egyuttal az igazságnak szüksége van Tagtárs Urnak ottani munkásságára; annál inkább kell munkaerejét megfelelően kimélni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1926. junius 22.

K. Balogh

főtitkár

Adprinye K. Lajos

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1926
1001

Igen tisztelt Barátom !

F.évi augusztus hó 30-án kelt becses és most vett leveled alapján ha élek és lehet, október hó 4-én tartandó első összes ülésünkön tolmácsolni fogom azt a köszönetet,amelyet tiszteleti taggá megválasztatásod alkalmával oly szép szavakban méltóztattál kifejezni.

Kiváló szerencsénknek fogjuk tartani, ha akár az I.osztály valamelyik ülésén,akár egyik összes ülésen akár gyönyörü költeményeid valamelyikével,akár más tanulmánnyal tiszteleti tag minőségben is elfoglalod székedet.

Mellékelve bátorkodom megküldeni Akadémiánk üléssorának egy példányát;ebből méltóztatol látni,hogy a flévben még mely napokon tartunk üléseket.

1927-ben,a régi szokáshoz képest,a hónapnak első hétfőjén,kivéve ha ünnepre esik,az I.osztály,utolsó hétfőjén pedig az összes ülés

szokott tartatni.

Célszerü lenne, ha szives volnál nagybecsü felolvasásod időpontját egy hónappal előbb közölni velem, hogy választ adhassak, vajjon az a nap nincs-e már korábban bejelentett előadásokkal teljesen elfoglalva.

Fogadd régi igaz nagyrabecsülésem és szivélyes üdvözletem nyilvánitását.

Tisztelő barátod és hived

Budapest, 1926. szeptember 7.

Kr. Balogh

nagy tint Szabolcska M. t. t. Wenos

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Mélyen tisztelt Főtitkár Ur !

Kegyelmes Uram !

Szégyenletesen nagy ideje már, hogy a Magyar Tudományos Akadémiának engemet messze tul az érdemeimen felett megtisztelő és kitüntető kegyes jóságáért, tiszteleti taggá történt megválasztásomért hálás köszönetemet kifejezni egyre halogatom.

Eredeti tervem és szándékom az volt, hogy ugy is utam lévén Budapestre, személyesen teszem majd tiszteletemet ugy Nálad, mint az Elnökség többi illusztris tagjainál. S élőszóval probálom kifejezni Előttetek szivbeli meleg hálámat és köszönetemet.

Utnak indulásom azonban mindmáig ujabb és ujabb akadályokba ütközött s mivel belátható

időn belől már nem is igen lehet -ugy látom- boldog valósággá: méltóztassál megengedni, hogy ez uton kérjelek meg ez én köszönetem szives és kegyes tolmácsolására.

Azzal az első hir hallása óta tisztában voltam, hogy erre a nagy kitüntetésre én nem szolgáltam rá. Hogy hozzám való, s általam soha meg nem hálálható jóságos hajlandóságotok mellett az én elszakitott helyzetem iránti részvétnek is része volt ez én megtiszteltetésemben.

A jó Isten áldjon meg érette egyenként és összesen Mindnyájotokat!

Nagy tisztességnek fogom tartani magamra nézve, ha méltóztattok majd ugy rendelkezni velem, hogy uj helyemen széket is foglalhassak.

Hálás köszönetem ismétlése mellett mély tisztelettel és sokszoros üdvözlettel maradok,

T e m e s v á r t, 1926, VIII-30-ikán,

tisztelő és szerető szolgád és hived :

Nabolekamihály

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

1001

1926.

Felemlítettem az összes ülésen
1926. okt. 4.

Balogh

(Ikt) a

JR
6350

Nagyméltóságu

Dr.B a l o g h J e n ő Urnak,

ny.miniszter, a M.Tud.Akadémia főtitkára.

BUDAPEST.

Magyar Tudományos Akadémia palotája.

-Magyarország -

R.

Hungária.

Szabolcskamihály

Kincsvárt.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

RAL 1001/1926

Mélyen tisztelt Kegyelmes Uram !

Nagybecsü leveled alapján szerencsém van megküldeni a hétfői ülésünkre szóló meghivót és egyuttal tájékoztatásul a következőket közölni:

Az ujonnan megválasztott tagtárs urak rendszerint azzal szokták viszonozni az Akadémia figyelmét, hogy az elnök ur ő excellenciájához, aki különben ez idő szerint néhány hétre Velencébe utazott, — irt pár sorban jelentik ki, hogy szivesek a megválasztást elfogadni és az Akadémia munkásságában résztvenni óhajtanak.

Fogadja Kegyelmes Uram kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest, 1926. május 25.

k. Balogh

főtitkár.

Nagyméltóságu

gróf Mailáth József v.b.t.t. urnak

ad 1001/1906

a

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságú Elnök Úr!

A Magyar Tudományos Akadémia folyó évi nagygyűlése azzal tisztelt meg engem, hogy a rendes tagok közé beválasztani kegyes-kedett. Ez a kitüntetés szerény tudományos törekvéseimnek oly elismerése, mely nemcsak a legmélyebb hálára kötelez, de egyúttal az eddiginél még intenzívebb munkára kifejtésére is ösztökél. Úgy érzem, hogy e nagy kitüntetést csak ezután kell kiérdemel-nem s ezért ígérem, hogyha testi és lelki erőm nem csökken, a megtisztelő választást fokozott tudományos munkássággal fogom megháláln.

Mély tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, hogy a meg-választásért érzett legőszintébb hálámat az összes ülés tudomá-sára hozni kegyeskedjék.

Maradtam Nagyméltóságodnak és a Magyar Tudományos Aka-démiának mély tisztelettel

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

alázatos szolgája

Budapest, 1926. május 14-én.

Dr Thirring Gusztáv
rendes tag

1001/1926

Összes ülés 1926. V. 21.

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

926 MÁJ 7 2010

TÁVIRAT.

Lapszám: 65

Vezeték száma: P/ 96

Szabo I

...altól	hó és nap	óra, perc
	7	20

se berzenczy
akcademia
scienze

BUDAPEST

A távirat osztálya	felvevő hivatal	pénztári szám	szó	hó és nap	óra	perc	Hivatalos megjegyzések
	Roma	403	17	7		6	p

ringrazio v. E. cordiale comunicazione altó onore fattomi codesta accademia = giannini

Kézbesítendő távirat.

...l. megr. 500 r. = 20,000 tömb, 1 íven 4 drb. a 1) p. — Franklin-Társulat nyomd...

926 MÁJ 7 2030

TÁVIRAT.

Lapszám: 65

Vezeték száma: Pl 96

se berzeuczy

akcademia

Szabo

a czím zett található Erzsébet körut 9 alat 1/37

...ltól	hó és nap	óra, pe...	... nap	óra, perc
	7	20		

A távirat osztálya	felvevő hivatal	pénztári szám	szó	hó és nap	óra	perc	Hivatalos megjegyzések
	Roma	403	17	7	6		p

ringrazio v. E. cordiale comunicazione alto onore fattomi codesta accademia = giannini

Kézbesítendő távirat.

...l. megr. 500 r. = 20,000 tömb, 1 íven 4 drb. a 1) p. — Franklin-Társulat nyomdája

1001/1926

1092.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

745

Nagyméltóságos Fölöttkár Úr!

Hálás köszönettel vettem Nagyméltóságod értesítését akadémiai rendes tagyá történt megválasztásomról.

A magas kitüntetés, melyben az Akadémia pereny munkásságomat értékelve részesített, nyomban szerkentésül fog polyálni részemre, hogy szömtűr képest tovrájárulyak a magyar tudományos továbbfejlesztésére.

Kérem Nagyméltóságodat méltóztassék az Akadémia ösztes ülésének a megválasztá-

sért kálás köfönelemet tolmácsolni azzal
az ígérettel, hogy a jövőben is minden erőm
mel és igyekezetemmel fogok közreműködni
azon célok indeksében, melyeket az Akadémia
elé nagymerű alapítója kitűzött.

Mély tisztelettel maradtam

Budapest 1926 május 16.

Nagyon illtárógodnak

kéz hegyén

Földvárhely

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságú Főtitkár Uram!

Kegyelmes Uram!

Szerencsém van Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesíteni, hogy kézhez vettem nagyb. átiratát, melyben velem tudatni kegyeskedik, hogy a Magyar Tudományos Akadémia engem rendes tagnak megválasztott.

Legyen szabad Nagyméltóságodat tiszteletteljesen atra kérnem, kegyeskedjék helyettem nevemben az ígen t. M. T. Akadémia előtt hálás köszönetemet a megtisztelő választásért tolmácsolni.

Kiváló tisztelettel

maradtam

Nagyméltóságod

kész híve

Bertheimer Ed.

Berlin 1926 máj. 26án

1001/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságú Főtitkár Úr!

Nagyméltóságodnak f. é. május 6-án 1001. sz. a. kelt nagybecsű értesítéséből örömmel és hálás köszönettel vettem tudomásul, hogy Akadémiánk – arnap tartott nagygyűlésén – 32 évi levelező és rendes tagságom után engem is tiszteleti tagjai közé méltóztatott emelni. Tudományos irodalmi munkásságomnak ugyan már előbbi tagságaimmal is bő jutalmát nyertem: ~~a~~ mostani kitüntetésem tehát már olyan megtetézése az elismerésnek, mely előttem annál becsesebb, mennél kevésbbé számíthattam rá. Életem alkonyán nem igérhetek már sokat, de mivel a Gondviselés kegyelméből még teljes munkaerővel és kedvvel dolgozom, Akadémiánk munkáiban való további buzgó részvétellel s időnkint egy-egy felolvasással talán még megszolgálhatom a legújabb kitüntetést, s arra annál inkább fogok törekedni, mert meggyőződésem szerint, ha valaha, mostani megalázott helyzetünkben tízszeres kötelessége ifjúnak és öregnek egyaránt, hogy szeretettel a hazánk jelen és jövő érdekeit az egyedül szabad téren, a tudományos és kulturális munkásság terén, erőnk és tehetségünk legjavával szolgáljuk.

Még egyszer hálásan köszönve a tek. Akadémia kitüntetését, maradtam Nagyméltóságodnak

Budapest, 1926. május 14.

mély tisztelettel
alázatos szolgája

Dr. Badics Ferenc k.
t. tag.

1001/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyméltóságú Főtitkár Úr,

Kegyelmes Uram,

f. hó 6. áról keltezett kegyes értesítését, hogy a Magyar Tudományos Akadémia engem levelező tagjává választott nagy köszönettel vettem.

A kitüntető választást, mely kulturális életünk fogatába emelt, buzdítólag hat reám. Igyekezni fogok, hogy csekély tehetségemhez képest hasznos munkássává lehessek a magyar tudományosság legfőbb testületének.

Az alapszabályok által előírt székfoglaló értekezést, amint reménylem, még ez év őszén fogom megtarthatni.

Midőn tintelettel kérném, hogy az Akadémia nagyméltóságú elnöksége és plénuma előtt hálás köszönetemet tolmácsolni szíveskedjék, maradtam

Esztergom 1926 máj. 21. ím

mély tintelettel

Dedekbrescenslajos

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1001
1006

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A

Magyar Tudományos Akademia

tek. Főtitkári hivatalának

Budapest

Budapest, 1926 május 15.

Minthogy a Bécsikapu tér 4. sz. alatt levő Hadtörténelmi Levéltártól már megváltam, kérem a tek. Főtitkári Hivatalt, hogy a nekem szóló értesítéseket, meghívókat, stb. I. ker. Alkotás utca 25. sz. alatti lakásomra méltóztassék küldeni.

Kiváló tisztelettel

Gyalókay Jenő

lev. tag.

1123
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Alm

1001/1926.sz.

Kegyelmes Uram !

A Magyar Tudományos Akadémia LXXXVI.nagygyülésében Nagyméltóságodat pénzügyi és közgazdasági érdemei ,valamint irodalmi munkássága elismeréséül tiszteleti tagjává választotta.

Midőn e magas kitüntetést szives tudomására hozni szerencsém van,megragadom az alkalmat régi kiváló tiszteletem s azon remlnyem kifejezésére,hogy Nagyméltóságod Akadémiánkat a magyar szellemi élet terén reá váró nemzeti hivatás betöltésében hathatósan támogatni fogja.

Budapest,1926.május 6.

K. Balogh
főtitkár

Nagyméltóságu

P o p o v i c s S á n d o r urnak,
a M.Tud.Akadémia t.tagjának

B u d a p e s t

1002 /1926.sz.

Méltóságos Tagtárs

1001
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a

Hochverehrter Herr Präsident!

Euer Hochwohlgeboren hatten die grosse Güte, mich zu benachrichtigen, dass die hohe Ungarische Akademie der Wissenschaften mich zu ihrem auswärtigen Mitgliede erwählte.

Über diese ausserordentliche Ehrung bin ich sehr glücklich und ich bitte, der hohen Akademie dafür meinen besten Dank übermitteln zu wollen.

Ich habe den Vorzug genossen, von dem grossen Forscher, jener überragenden Persönlichkeit Roland von Eötvös noch in Theorie und Praxis jener genialen Schöpfung, der Drehwage eingeweiht zu werden, damit hat er uns Geodäten unser feinstes, noch nicht völlig ausgenutztes Forschungsmittel geschenkt und ich habe es mir mit Lust und Liebe angelegen sein lassen, für seine Vertiefung und für seine Verbreitung mit zu sorgen.

Während mehrmaliger ausschliessender Besuche in Ungarn habe ich Land und Leute mehr und mehr schätzen gelernt und gestehe gern, dass ich nur Gutes von Ungarn gehabt habe.

Genehmigen Sie, hochverehrter Herr Präsident, die Versicherung meiner allergrössten Hochachtung.

Euer Hochwohlgeboren ergebenster

Wien 1926 Mai 25.

Richard Schumann,
ordentlicher öffentlicher Professor
an der Wiener Technischen Hochschule.

An
Herrn Albert von Berzeviczy,
Präsident der Ungarischen Akademie
der Wissenschaften.

1001
1926

Összes ülés 1926. V. 31

Irattárba.

Balogh

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Hochgeehrter Herr !

Die Ungarische Akademie der Wissenschaften hat Sie in ihrer diesjährigen Jahresversammlung zum auswärtigen Mitgliede gewählt.

Es gereicht mir zu grösster Freude, diese wohlverdiente Anerkennung Ihrer wissenschaftlichen Verdienste seitens unserer Akademie zu Ihrer Kenntnis zu bringen.

Mit dem Ausdruck ausgezeichneter Hochachtung

Budapest, den 6-ten Mai 1926.

L. Balogh

der Präsident der Ungarischen Akademie
der Wissenschaften

Herrn Professor

J u l i u s B e l o c h

auswärtiges Mitglied der Ungarischen Akademie
der Wissenschaften

1001
1026

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

D 26

1001/1926.sz.

Igen tisztelt Tagtárs Ur !

A Magyar Tudományos Akadémia LXXXVI.nagygyülésében Nagyságodat költői munkássága elismeréseül tiszteleti tagjává választotta.

Midőn e magas kitüntetést szives tudomására hozni szerencsém van,megragadom az alkalmat kiváló tiszteletem és azon reményem kifejezésére,hogy Nagyságod Akadémiánkat a magyar szellemi élet terén reá váró nemzeti hivatás betöltésében hathatósan támogatni fogja.

Budapest,1926.május 6.

ks. Balogh

főtitkár

Nagyságos tiszteletű

S z a b o l c s k a Mihály urnak,

a M.Tud.Akémia t.tagjának

T e m e s v á r

1001
1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

i

Jelentések pályázatok elbírálásáról.

ZAL 1002/1926

cic. v. c.

Bizottsági jelentések a pályázatok eldöntéséről (Petit sor alá) A Nagyjutalomról és a Marczibányi mellékjutalomról, továbbá a Chorin Ferenc alapítvány 1926 évi kamatainak odaitéléséről szóló jelentést l. fennebb 24–37, illető leg 53–58. l.

Mint a 148 lapon

pel. v. c.

JELENTÉS A SÁMUEL-KÖLBER DIJRÓL.

A bizottság szemlét tartva a fiatalabb nyelvészeknek 1925.-ben megjelent értekezésein, egyhangúlag abban állapodott meg, hogy az idei Sámuel-Kölber dijra Dr. PAIS DEZSŐ-nek „A lat. Philippus magyar származékai" /: megjelent a Magyar Nyelv c. folyóirat 1925. évi folyamában:/ c. értekezését ajánlja. Az értekezés kitünő módszerrel, éles elmével és nagy tudással mutatja ki, mely helyneveink s középkori magyar személy-keresztneveink alakultak becézgetőrövidüléssel, továbbképzéssel a latin Philippus-ból, ilyen nevek: Fülpös, Fila-File; Füle, Föl(deák), Főd, Files, Filó, Filke, Fülek.

BUDAPEST, 1926. május 4.

Szikszai József ig. és r. t.
elnök.

Gombocz Zoltán
bizottsági tag.

Dr. Melichjanos r. t.
előadó.

RAL 1002/1926

I. osztály.

Jelentés a Sámuel-Kölber díjról.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1926

~~XX ap 148~~ I — II — III

Jelentés a kisebbségek jogi helyzetét tárgyaló munkára kitűzött jutalomtételről.

Tekintetes Akadémia!

Magyarországnak mai válságos helyzetében egyik legfontosabb kérdése a kisebbségi védelem. Ennek tudatában a tek. Akadémia nyílt pályázatot hirdetett oly munka megírására, mely a kisebbségek védelmét a békeszerződések és egyéb nemzetközi egyezmények alapján feldolgozza. A kitűzött pályázatra Buza László szegedi egyetemi tanár küldötte be tervrajzát „Kisebbségi jogok a nemzetközi jogban" cimi munkájának és mutatóul néhány kidolgozott fejezetet. A pályázó az egész anyagot hat fejezetben kívánja feldolgozni. Az I fejezet felölelné a kisebbségek nemzetközi jogi védelmének történetét, a II fejezet a kisebbségek jogi fogalmat, a III.

RAL 1002/1926

fejezet a kisebbségeknek bizottsitott jogai val (anyagi kisebbségi jog) foglalkoznék; a IV. fejezet tárgya volna a kisebbségi jogok nemzetközi védelme; a z V. fejezet tárgyalná a Nemzetek Szövetségének tevékenységét a kisebbségi védelem terén; a VI. fejezet a kisebbségi jogvédelem reformjával foglalkoznék.

A bemutatott terv vagy megfelelő. Feltételi mindenekkel a kérdés ekkel, a melyek a kisebbségi védelem lényegy részei, s melyeket az Akadémia feldolgoztatni kíván.

Bemutatóul a pályázó kidolgozza: „a kisebbségi jogok nemzetközi jogi szabályozásának történetét (I fejezet), a kisebbségi jog nemzetközi jogi fogalmát és a nemzetközi kisebbségi jog forrásait (II fejezet); az általános kisebbségi jogról írt §-t (III fej.). A bemutatott feldolgozott részek az anyag helyes megértésére és tudományos áthatolására vallanak, valamint arra is, hogy a szerző az egész irodalmi anyagot ismeri. Egyébként a pályázó nem ismeretlen a magyar nemzetközi jog s általában a közjog irodalmában. Mely addig is több jelen munkával gyarapította irodalmunkat. Mind ezek folytán teljesen jogosult a remény, hogy az Akadémia által kibizott feladatot jól fogja megoldani.

A munka alapszíny ára nézve csak azt kívánjuk a szerzőnek utba igazításul figyelmébe ajánlani, hogy a feldolgozásban akkor az eszmélhez alkalmazkodjék, melyet az akadémiai pálya tétel kifejez. Az Akadémia arra nézve kíván tudományos feldolgozást, hogy mi a kisebbségek helyzete a békeszerződések és egyéb egyezmények értelmében. Ez gyakorlatilag is a legfontosabb. Ennek az eszmének kell a munka központjának lennie, a mely köré csoportosi thatók a kisebbségi jogvédelem egyéb kérdései. A pályázó terv

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

rajzából azonban azt a benyomást kapjuk
mintha ő az kisebbségi jogot általában
mint az idők folyamán kialakult, ohajtania
a munka gyöncévé tenni. Ez délszigkívül
az Akadémia által kitűzött pálya-tétel
feldolgozás ahoz igen fontos, s nem is mel-
lőzhető, de a hangsúly nem ezen, hanem
az akadémiai pályatételen fekszik.
A megírandó munkának kijeretten az
Akadémia által kitűzött pálya-tételt
kell ein gyanánt viselnie.

Van szerencsénk indítványozni,
hogy a pályázót ilyen értelemben
a munka megírás ával megbízni
miltöz tessék azzal, hogy a kiszt munkát
legkésőbb 1927 december 31-ig mutas-
sa be.

Budapest 1926 aprill. 3.

Kitűnő tekintelettel

B. Wlassics Gyula

t. t.

Magyary Gáza

s. t. előadó.

1926
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Jelentés a köznevelésügyi jutalomtétel tárgyában

Birálat

A Halmos Ikor által kitűzött 100.000 koronás pályadíjra zét pályamű érkezett be. A pályatétel így hangzik: „A világháborúból és a forradalmakból meríthető tanulságok köznevelésünk szervezésére nézve".

Az I. námú pályamű csírre: „A köznevelés alapelvei" s jeligéje: „Ember, küzdj és bízva bízzál." A mindőzre 46 oldalra kiterjedő dolgozat a „Bevezetés"-ben elmondja, hogy a sikeres köznevelést az kiűsítja meg, hogy az ember természetrajzát" kevésé ismerjük. Ezen akar segíteni azzal, azáltal, hogy erre vonatkozó rövid vázlatot dolgoz ki, mely az ember „fajtulajdonságát," majd „az értelem érlézét" s „az embert mint erkölcsi lényt" vizsgálja, hogy azután az értelmi s az erkölcsi nevelésre nézve vonjon le tanulságokat. Fejtegetései azonban nem egyebek mint dilettáns elmefuttatások. Szerző a legelemibb lélektani fogalmazzal szúcs tisztázva s neveléstani közhelyeket nagy páthosszal kürtöl világgá. A jutalom odaítélésénél nem jöhet számba.

Ezzel ellentétben a II. námú pályamű (A nemzeti köznellem paedagogiája." 338 l.) komoly és figyelemreméltó munka. Három részre oszlik. Az első a köznevelés ~~el~~ szervezetének elméleti alapjait fejtegeti, a második arra a kérdésre felel, hogy „miképen nő ki a köznevelés szervezetéből a nemzeti köznellem paedagogiája?", a harmadik „a nemzeti köznellem paedagogiájának gyakorlati megszervezésével" foglalkozik. Az elméleti alapvetés egy nem egészen világos „dualistikus világnézet"-ből indul ki, de érdeme, hogy „a relatív korszerűség" és az „absolut eszmeiszerűség" fogalmait érdekesen fejtegeti s azok synthesisére törekszik. Épigy sikerült a második részben a világháboni s a forradalmakból levonható tanulságokat összegezni. Legfigyelemreméltóbbak azok a vizsgálatai, melyekben javaslatokat tesz a nemzeti

RAL 1002/1926

Közkellem jegyében foganatosítandó köznevelés irányítására. Józan konzervatívismusszal a meglevőre épít s határozottan érzéke van a szerves fejlesztés szempontjai iránt. Az idevágó irodalmat is gondosan és szakszerűen felhasználja s bár fejlegetései gyakran hosszadalmasak s túlontúl magyarázgatnak közismert körülményeket, kétségtelenül elmemondító hatást gyakorolnak az olvasóra. Kissé arra hajlik, hogy paedagogiai túladministratiót vezessen be: erre mutat pl. az a javaslata, hogy a kisdedovókon ~~mellett~~ kívül „játéktárakat" is ~~meg~~ kellene szervezni (292. l.). Némi szertelenség mivel vánul meg abban is, hogy az egyetemeken külön „nemzet-ethikai" tanszékeket "kellene felállítani ~~szervezni~~ (313. l.). Figyelemreméltó javaslat az, hogy az agrár jellegű gócpontokon lévő kereskedelmi iskolákat át kellene mezőgazdasági iskolákká ~~a~~alakítani (310 l.) Érdekes gondolata az is, hogy a középiskolai tanárság továbbképzésének érdekében a tanárokat időnként írásbeli „revíziós vizsgálatokra" kellene szorítani (315 l.) – bár ennek gyakorlati keresztülvitele nagy nehézségekbe ütköznék. Vannak azonban kevésbbé ízlenült eszmei is: így amit a vallásoktatás reformjáról mond (298 l.), erősen vitatható.

Egészben véve kellő tudományos apparatussal megírt s a felvetett probléma mélyébe ható művel állunk szemben. Mivel annak a célnak, hogy a nemzeti nevelemi ~~Közszellem~~ köznevelés aktuális kérdéseit megvilágítsa, teljes mértékben megfelel – azt javasoljuk, hogy a tek. Akadémia a pályadíjat e II. számú pályamunkának juttassa.

Kelt Budapesten 1926. febr. 6.

Pauler Ákos
r. tag.

Kornis Gula
l. tag

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1926

p. v. eg.

Jelentés a Budapest székesfőváros jutalomdijából hitűzött pályázatról.

A Magyar Tudományos Akadémia Budapest Székesfőváros egymillió koronás jutalomdijával oly dolgozatot kiván megjutalmazni, amely eredeti forrástanulmány alapján a Főváros történetét, vagy annak valamely részét uj eredményekkel világitja meg. A biráló bizottság feladata annyiban meg volt könnyitve, amennyiben a pályázati szabályok értelmében csak olyan dolgozatokat kellett figyelembe vennie, amelyek 1925 április elseje és 1926 március 31-ike között nyomtatásban megjelentek. Kéziratban maradt, vagy a jelzett határidőn kivül megjelent dolgozatok e szerint mellőzendők voltak. Mindamellett örömmel állapitja meg a bizottság, hogy még ily korlátozás mellett is, az Akadémia által megjelölt esztendő keretein belül meglepően gazdag termésről lehet ez alkalommal beszámolni, ami azt mutatja, hogy a Főváros multja iránt való érdeklődés növekvőben van.

Buda és Pest egyesitésének ötvenedik évfordulója különösen alkalmas volt a Főváros multja iránt való érdeklődés felkeltésére. Nagy szolgálatot tesz ezirányban GÁRDONYI ALBERTnek becses összefoglaló müve: ÖTVEN ESZTENDŐ BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TÖRTÉNETÉBŐL, 1873-1923./Budapest, 1925, 8° 163 lp./, mely áttekinthető módon és helyes csoportositásban mutatja be az utolsó félszáz esztendő változatos történelmét. A jubileum gondolata szolgált alkalmul a BALLAGI ALADÁRnak adott megbizásra is, amely a Fővárosra vonatkozó lehetőleg teljes bibliografia összeállitását célozta. E nagy tudást és nagy ügyszeretetet feltételező kiadványnak első kötete 1925-ben jelent meg/:Buda és Pest a világirodalomban. Budapest, 1925. 8° 480 l:/ amely nemcsak az 1600-ig megjelent bibliografiai müveknek gazdag jegyzékét tartalmazza, hanem feldolgozást is nyujt, amennyiben a felsorolt müveknek történeti szempontból is figyelemre méltó adatait fejezetekben foglalja össze és ez összefoglalások kapcsán néhány érdekes és felhasználható uj adatra vagy szempontra hivja fel az érdeklődők figyelmét.

A Főváros multja, iránt mutatkozó érdeklődés középpontjában, legalább a mult év folyamán, Budapest müvészettörténeti vonatkozásai állanak. E tekintetben elég hivatkoznunk azon értékes tanulmányokra, amelyek a MAGYAR MÜVÉSZET cimü folyóirat 1925. évfolyamában Ybl Ervintől /Ybl Miklós Operaháza/, Vámos Ferenctől/Feszl Frigyes és kora I-II. közl/ és Bierbauer Virgiltől /Pollack Mihály a régi pesti paloták épitőmestere/, az 1926. évfolyamban pedig ugyancsak Bierbauer Virgiltől /Pollack Mihály nagy pesti középületei.I./ megjelentek. Ide tartozik Isoz Kálmán müve is, amely: Buda és Pest zenei müvelődése cimen

RAL 1002/1926

egy 4 kötetre tervezett kiadványsorozat I. köteteként jelent meg 1926 tavaszán /:8° 223 l.:/ Isoz könyve Budapest müvészi életének eddig szinte teljesen ismeretlen oldalát tárja az olvasó elé, attól az időtől kezdve, hogy Buda, illetőleg Pest a török uralom alól felszabadulva, uj életet kezdett. A kötet fáradságos levéltári kutatások eredménye, amely szines és tanulságos képet ad Budapest kezdetleges zenei életéről, annak lassu fejlődéséről s az egyes zenészek küzdelmeiről a hatóságok előitélete, vagy rosszindulata ellen. Isoz müve valóban „eredményekkel világitja meg" a Székesfőváros multját, miért is tisztelettel javasoljuk, hogy az Akadémia Isoz könyvét a Budapest Székesfőváros által felajánlott jutalomdijjal kitüntetni kegyeskedjék.

Budapest, 1926 április hó

Dr Angyal Dávid
bizottság elnöke

Dr. Domanovszky Sándor

Dr Domanovszky Sándor
tagok.
Dr Luhinich Imre
tagok

Dr. Luhinich Imre

RAL 1002/1926

Jelentés a Lukács Krisztina-pitalomtételről.

Bírálat dr. Somogyi József „A fenomenologia történeti és kritikai vizsgálata" cz. pályamunkájáról. Budapest 1926. 189 l.

Szerző e művével a M. T. Akadémia megbízásának, melyet egy korábban benyújtott tervezete alapján nyert – teljesen megfelelt. Munkája egészben véve sikerült s jól és megbízhatóan tájékoztat Husserl fenomenologiájáról. Kritikai fejtegetései is alaposak s így a fenomenologia tanulmányozására figyelemreméltó ~~tájékoztatást~~ utmutatást nyújtanak.

A mű, mintán a Bevezetésben általános tájékoztatást ad, két részre oszlik. Az előben a fenomenologia történeti kialakulását, a másodikban annak kritikai méltatását adja. Az előbbi történeti szemléje kissé sommás, különösen a régebbi irányokkal szemben. A középkor idevágó nagyértékű munkálatait alig említi. Mentségéül szolgálhat mindenesetre az a körülmény, hogy a középkori philosophia tanulmányozása oly rengeteg anyag áttekintését tette volna szükségessé, melyet a legszűkebb keretek között értékesítve is a mű terjedelmét hiszen megnövelte volna. Sikerültnek mondható ama harom szempont (platonismus, aristotelismus és cartesianismus) mely köré történeti anyagát csoportosítja. Különösen ~~[illegible]~~ világosak és pontosak a Bolzanoról, Brentanoról s a legujabb idevágó irányokról szóló fejtegetések. ~~[illegible]~~

A kritikai vizsgálódások értéke nem egyenlő. Erősen vitatható például azon dilemmája, mely szerint a Husserl féle „jelentéseggrégek ugyanis vagy teljesen üres, tartalom nélküli identitások és ezért függetlenek a változó, fejlődő megismeréstől, vagy pedig tartalmuk megismerhetetlen, csupán fennállásukat ismerhetjük meg" (117 l.).

RAL 1002/1926

Fennáll ugyanis egy harmadik eshetőség is: mert ismerünk oly jelentéseggrégeket (pl. relatio, egyenlőség) melyek elénk tárják annak a példáját, hogy valamely jelentéseggrég vonatkozhat tőle különböző tárgyára, annélkül, hogy vele azonos volna. A tudományunk pedig az a „használ" van az ily jelentéseggrégek felvételétől, hogy egy valóban fennálló dualismust konstatál ideális tartalmak és tárgyak között. Egy ennek felfedezése Platon legnagyobb érdemei, mel kinek szempontjai iránt szerzőnek nem sok érzéke van.

Viszont igen szerült a Husserl féle lényegszemlélet birálata, valamint annak a kimutatása, hogy e bölcselő ismeretelméleti idealismusát mily kevésré alapozza meg. Szerző kritikájában mindenütt tanyilagosságra és meltányosságra törekhik, bár némely ponton talán kelleténél erősebb kifejezéseket használ. Birálata jól átgondolt állásfoglaláson alapszik, bár az eridőszerint még majdnem teljesen negatív jellegű.

Azt vagyunk bátrak javasolni, hogy a tek. Akadémia dr. Somogyi József nek a pályadíjat ítélje oda.

Kelt Budapesten 1926. febr. 3.

Pauler Ákos
r. tag.

Kornis Gulyás
l. tag

A nagygyűlés, illetőleg az összes ülés valamennyi bizottság javaslatát elfogadtat.

Jelentés a Gorove-jutalomról

A tervezet benyujtója túllő a célon, mely az Akadémiát a pályadij kitűzésekor vezette anélkül azonban, hogy biztosítékot nyujtana arra, hogy szűkebb keretek közé szorított feladatot meg tudna oldani.

Rezolvatja tajos okl. [illegible] Mai felvejtet.

Tervező a 18. századi közgazdasági viszonyok rajzát akarja először adni, pedig még az i devágó irodalmat sem ismeri teljesen. Felesleges e célból, mint előadja, levéltári kutatásokat végeznie, mert azt már megcsinálták mások és nem is tartozik jelen munka keretébe. A külfölddel való árúforgalomról, amennyiben a források azt megengedik szintén van már képünk. A belső árúforgalmat meg semmiképen sem lesz lehetséges megállapítni. Ami József nádor iratai ból a XVIII. századi közgazdasági viszonyokkal kapcsolatban felhasználható, már szintén feldolgozhatott. Itt is szükségtelen hát kutatásokat végeznie.

Ehelyett a célnak megfelelőbb volna a közlekedési viszonyok, tehát elsősorban az úthálózat ~~állapotának~~ és a fuvarozás állapotának ismertetése. Hol volt lehetséges és mibe került a tengelyen való szállítás? Még fontosabb volna a hajózási viszonyok ismertetése. Mennyivel volt olcsóbb a hajózás a fuvarozásnál?

A 18. század mindenütt a csatornaépítések kora. A merkantilisztikus gazdasági politika folytán megnövekedett külkereskedelmi forgalom lebonyolító útjai egyedül a folyók és csatornák lehettek. Az állami hatalomnak megindulógondoskodása a mezőgazdaságról, majd a populationistikus politika a művelésre alkalmas területeket iparkodott szerezni és a folyamszabályozásokra és lecsapoló csatornák építésére adott alkalmat.

Pályázó a csatornatervezéseket három csoportra osztja: 1) Kisebb belvizi csatornák, melyek egy folyam völgyének rendezésével, szabályozásával vagy egy mocsáras terület lecsapolásával függnek össze. 2. Nagyobb belvizi csatornák, melyek nagyobb folyóink összekötésére irányultak. 3. Külkereskedelmi

RAL 1002/1926

csatornák, melyekkel egyrészt a külföld folyóit akarták összekötni a mi vízrendszerünkkel, másrészt pedig a tenger felé irányuló forgalmunkat akarták megjavítni. (Nézetem) szerint helyesebb volna csak két csoportot megkülönböztetni: 1) a folyamszabályozási és lecsapolási csatorna munkálatokat és 2. a hajózás céljaira épült csatornákat és tervezeteket.

( ) Nézetünk

Tervező csak az irodalomban főleg Skerlecz Miklós műveiben ismertetett csatornákat sorolja fel, pedig ha a Közgazdasági Lexicon „Ármentesítés, Hajózás, Vízszabályozás" cikkeit és főleg azoknak Tagányi Károlyáltal összeállított levéltári forrásait ismeri úgy többről volna tudomása és nemállítna azt, hogy első sorban a bécsi levéltárakban kell kutatnia.

A vízépítés~~ügyek~~, mint az egész közlekedésügy a helytartótanács ügykörébe tartozott s azért az arra vonatkozóaktak a helytartótanács levéltárában az Országos levéltárban találhatók. De az Orsz. Levéltár kancelláriai és kincstári osztályában is szép anyag van. A Tiszaszabályozásra valamint az ecsedi lápra vonatkozólag sokat tartalmaz a gróf Károlyi-család budapesti levéltára. A bécsi udvari kamarai levéltárban csak a bánsági csatornákra, meg a Száva és a Kulpa hajózhatóvá tételére fog a kutató anyagot találni, mely utóbbi azonban már jó részt feldolgozást nyert. A bécsi házi, udv. és áll. levéltárban legfeljebb néhány kiegészítő adathoz fog jutni.

Az Országos levéltár anyagának feltárása volna tehát a legfontosabb feladat. Hogy tervező, akinek mérnöki szakismeretei meg vannak, levéltári munkát képes-e végezni, az tervezetéből, melyhez ~~egy~~ kidolgozott fejezet nincs mellékelve, nem derül ki. (Javaslatom) tehát az, szólítsa fel az Akadémia szerzőt valamely csatornázási rendszer levéltári kutatáson alapuló feldolgozására és csak, ha ennek megfelelt, bízza meg a pályamű megírásával.

( ) Javaslatunk

Bécs 1926 febr. 27.

Ekhart Ferenc lit

Kovátsferenc lit

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

III.

Az. o. és a nagygyűlés hozzá járultak a bizottsági javaslatokhoz.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1926

Jelentés a természeti emlékek megóvása és fenntartása tárgyában hirdetett pályázatról.

Tekintetes Akadémia!

A természeti emlékek fenntartása és megóvása érdekében hirdetett és a M. T. Akadémia Értesitője 426 - 429 füzete 189.lapján 18 szám alatt megjelent jutalom tételre illetőleg nyilt pályázatra Kaán Károly l. tag a kitüzött határidő alatt benyujtotta a munka kidolgozásának alapjául a tervezetet, egyben mellékelve tervezetéhez két, a tárgyra vonatkozó ~~két~~ nyomtatásban megjelent dolgozatát nevezetesen

1. A természeti emlékek fönntartása Budapest 1909. 42 l.
2. A természet védelem és a természeti emlékek fönntartásának kérdéséhez. Budapest, 1914. 32 l.

A pályázati terv ~~szerint~~ alapján megirandó munka a következő pontokat ölelné fel a tervezet szerint:

1. A természeti emlékek fogalma.
2. A természeti emlékek csoportjai:
   a. A természettudomány szempontjából fontos természeti emlékek;
   b. Aesthetikai és turisztikai szempontból fönntartásra érdemes emlékek;
   c. Történeti vonatkozásu természeti emlékek;
   d. Történelmileg nevezetes helyek természeti diszei.
3. A természeti emlékek fönntartására irányuló tevékenység.
   a. A külföldön
   b. Nálunk
4. Feladataink a természeti emlékek fönntartásának a szolgálatában
5. A törvényes ~~XXX~~ védelem alap feltételei.

A tervezetből kitünik. hogy a felölelte anyag egészében megfelel a jutalom tételben kifejezett kivánalmaknak, sőt még ki-

RGL 1002/1926

egésziti ezeket a különböző természeti emléknek méltatásával és csoportositásával; amit csak helyeselni lehet, mert bizony a magyar társadalom jelentékeny része már azért sem méltatta kellően ezeket a természeti emlékeket, mert nem tudta jól megérteni a természeti emlékek fogalmát és értékét.

A tervezet egyes pontjai közül különösen kivánatosnak tartanók, ha a 3. pont alatt a jutalomtétel kivánságát t. i. hogy "kivántatik mindazoknak a törvényhozási, hatósági és társadalmi intézkedéseknek ismertetése és kritikai méltatása, amelyek eddig a természeti emlékek megóvása és fönntartása érdekében tétettek," kellőképen részesitené figyelemben.

Ezen kivül kivánatos, hogy a tervezet megjelölte feladataink mellett és a törvényes védelem alapfeltételei mellett ugyancsak a jutalomtétel kivánsága szerint " tüzetesen kifejtendők és gyakorlati javaslatok formájában megjelölendők a szükséges intézkedések, hogy ~~[illegible]~~ ~~hogy~~ a természeti emlékek a pusztulástól megóvassanak". Nem volna felesleges, hogy a mostanáig ismeretes természeti emlékeket akár az emlitett csoportositás során, akár pedig külön szakaszként felsorolni, rámutatva egyszersmind azok mai állapotára.

Végül pedig nagyon kivánatosnak tartjuk, sőt szükségesnek, hogy a természeti emlékekkel foglalkozó irodalom is felsoroltassék a munka függeléke gyanánt, és pedig a külföldi irodalomnak a legjelentősebbjei, a hazai irodalomnak pedig lehető teljes termékei.

Mindezekkel a kivánságokkal csak a megirandó munka értékét óhajtjuk gyarapitani. A pályázati ajánlathoz mellékelt két dolgozat kellő bizonyitékot szolgáltat arról, hogy a tervezet benyujtója K a á n K á r o l y l. tag a tárgyán teljes mértékben uralkodik és a kédésnek ugy egészében mint részleteiben teljesen otthonos. A két dolgozat ugyanis a jutalomtétel kivánságait nagyrészt már tárgyalja is, sőt már a teendő intézkedésekre nézve is foglalkozik a kérdéssel.

Mindezek alapján javasoljuk, méltóztassék a V i t é z alapitványból jutalmazandó pályamunka megirásával K a á n K á r o l y l. tag urat megbizni.a kitüzött jutalomtétel kivánságai alapján a tervezet szerint kidolgozandó munka megirásával .

A munka megirásának határidejéül pedig a szerző kivánságának megfelelőleg 1927 év december hó 31.-ét ajánljuk kitüzni.

Budapest 1926. április hó 28án

Dr Horváth Géza

Dr Magocsy Dietz Sándor

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Biráló bizottság

jelentése:

Kaán Károly l. tagnak

a „Természeti emlékek megóvása

és fentartása" című nyílt pályá=

zatra beérkezett pálya mű ter=

tervrajza

vezete tárgyában.

1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Jelentés a jogi monografia-jutalomdíjról. 1

Tekintetes Akadémia!

H dmén

A M. T. Akadémia 1916-ban " Jogi monografiasegély" ~~Alapjából~~ a következő pályakérdést tűzte ki: " Fejtessék ki a magyar igazságszolgáltatási szervezet és a polgári peres eljárás története a mohácsi vésztől 1848-ig." A pályázati határidőre, mely 1918. dec. 31-én járt le, egy pályamü érkezett be. Bár e pályamü a kitüzött feladatot csak részben oldotta meg, tekintettel arra, hogy a kidolgozott rész rendkivül alapos és igen értékes munka volt, a birálók azt javasolták, hogy a pályázó a teljes munka megirásával bizassék meg./ Akad. Ért. 1920. 48-53.l./ Az 1920. évi nagygyülés e javaslatot elfogadta és a pályamü szerzőjét, dr. Vinkler János pécsi jogakadémiai ny.r. tanárt, a mü megirásával megbizta. Az ujabb határidő 1924. dec.31-én járt le, azonban ~~pályázó kérésére~~ egy évvel meghosszabbittatott s 1925. dec.31-ig pályázó, jelenleg a pécsi egyetemen a perjog professzora, beküldötte a második rész kéziratát is.

A pályamü első részéről ~~és a második kötetéről~~ az első birálat végleges véleményt mondott, s ez az Akadémia engedélyével időközben nyomtatásban is megjelent / A magyar igazságszolgáltatási szervezet stb. I.k. A központi igazságügyi szervezet fejlődése. Pécs,1921.271 l./ - igy most az alábbiakban csak a második kötet anyagával fogunk foglalkozni.

Hogy a pályamunkát helyesen és méltányosan értékelhessük, mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy jogtörténetünk mai állapota

RAL 1002/1926

mellett mit várhatunk tőle.

A monografiasegély odaitélésére kiküldött bizottság egyik legfontosabb feladatnak tartván Hajnik Imre klasszikus munkájának folytatását, a szokástól eltérően nem egy már megjelent mü költségének fedezésére javasolta forditani azt, hanem oly munka megiratására, mely igazságszolgáltatásunk történeti kialakulását tárja fel a mohácsi vésztől kezdve 1848-ig.

A feladat nagyságával és nehézségeivel a bizottság teljesen tisztában volt. "Igazságszolgáltatásunk történetének megirása általában nehéz feladat. Különös mértékben áll ez a mohácsi vészt követő korszakra nézve is. Történészeink nem igen tudták magukat rászánni megoldására," - állapitotta meg az emlitett első birálat. Jogtörténeti irodalmunknak minden ága erősen el van hanyagolva, de ~~LEGINKÁBB~~ különösen elhanyagolt terület újkori jogtörténetünk. Hogy történészeink nem igen tudják magukat rászánni idevágó kérdések kutatására, azon nem csodálkozunk; ha a jogtörténetet úgy a jogtudomány, mint a történettudomány a maga egyik fontos segédtudományának tartja is, azért az tulajdonképen teljesen önálló disciplina, amely a maga céljait a maga külön, sajátos módszerével szolgálja, - tehát speciális kiképzést követel meg művelőjétől. Történész tehát egy jogtörténeti feladatot kellőkép megoldani nem tud, mert amint azt a német jogtörténet nagymestere, Brunner nagyszerüen megállapitotta: "für die Rechtsgeschichte bleibt, was sie dogmatisch nicht erfassen kann, totliegender Stoff." Másfelől nem szorul bővebb bizonyitásra az sem, hogy egy jogtörténeti téma vizsgálata az illető kor alapos ismerete és a történeti segédtudományokban való jártasság nélkül eredményesen el nem végezhető.

7 mostani igazságszolgáltatási szervezetünk és peres eljárásunk megértése céljából

RAL 1002/1926

39

Pihen munkával

Minthogy az első s legfontosabb ~~lépés~~ Követelmény a problémák helyes felismerése, a mi viszonyaink melett az első lépést a jogásznak kell megtennie; jogásznak kell megpróbálkoznia a megoldással, elsősorban és főképen dogmatikus szempontból tárgyalva a problémákat s igy mutatni rá a további kutatások irányára és útjaira.

Szerző teljesen tisztában volt ezzel és tisztában volt a vállalt feladat rendkivüli nehézségeivel is, s úgy fogott hozzá, hogy azt a lehetséges módon megoldásra is vigye. Arra nem is gondolt e második résznél, a polgári peres eljárás ismertetésénél sem, hogy a perek százait és százait buvárolja át köz-és családi levéltárainkban, s ezekből állapitsa meg az eljárás formáit és szabályait, — nem, forrásai a törvények, a statutumok ~~voltak~~ továbbá a Tripartitum és a Quadripartitum, valamint a 48 előtti jogi irodalom nevezetesebb termékei voltak. Erre vonatkozólag csak azt jegyezzük meg, hogy a Mill. Törvénytár forditásai, bár általában gondosak, mégis mindenesetre ellenőrizendők a latin eredetivel,- másfelől nagyon valószinünek tartjuk, hogy azok a gyakorlati célból készült kéziratos perjogi munkák, amilyenek pl. nagy számban őriztetnek a Nemz. Múzeum kézirattárában is, több kérdésben értékes felvilágositást nyujtottak volna szerzőnek; s ezeknek felkutatása és felhasználása nem is járt volna nagyobb fáradsággal. Hasonlókép ajánlatos lett volna legalább egyes fontosabb törvényeknél az illető országgyülés diáriumainak át-

Kimerítő levéltári kutatásokat végezzen,

RGL 1002/1926

nézése is. Sajnálattal érezzük több helyt az irodalom ismeretének hiányát,.[1]

De azért szerző nem esik abba a hibába, hogy mint par excellence jogász merev rendszerben igyekezzék megrögziteni többszázados fejlődés változó alakulatait; mindenütt a középkorból indul ki és igen nagy érzékkel a fejlődés iránt igyekszik ennek irányát megállapitani. A középkorra természetesen Hajnik nagyszabásu munkájára támaszkodik, de tisztában van jogtörténetünk e nagymestere iránt való minden nagy tisztelete mellettis azzal, hogy ő a perjogi dogmatika eredményeit nem eléggé használta fel, s azért ezeknek alaposabb felhasználásával gyakran nagyobb világosságot tud deríteni középkori birósági szervezetünk és perjogunk fejlődésének egyes fázisaira. Igy azután fejtegetései igen sok esetben a középkorra is rendkivül érdekesek. —

A már nyomtatásban is megjelent első rész a központi igazságügyi szervezet fejlődésével foglalkozik, igy a most benyujtott második rész a vidéki igazságügyi szervezet fejlődésének tárgyalásával kezdődik, és első fejezete a kerületi itélőtáblák kialakulása./1-44.1/ Minthogy az 1723:34.t.-c. áker. itélőtáblákat az itélőmesteri biráskodás helyébe állitotta fel, szerző Hajnik idevonatkozó fejtegetéseit kibővitve részletesen foglalkozik az itélőmesterek joghatósága kialakulásának nehéz, de igen érdekes kérdésével.

"Sok támpontot, sőt biztos alapot adna a megértéshez — irja szerző, — ha pontosan ismernők a nádor, valamint az országbiró helyettesének fejlődését." Nagy kár, hogy nem vette itt figyelembe azt a familiárisi viszonyt, amely e helyettesek

1) Felhívjuk szerző figyelmét arra, hogy az Akadémia kiadásában megjelent statutum-gyűjtemény több kötete két részből áll, ami az idézetekből nincs feltüntetve. Itt említjük meg azt is, hogy sokszor fontos volna azt is tudni, hogy a hivatkozott statutum melyik időből s melyik megyéből való!

7 amint azt már az első bírálat is hangsúlyozta!

RAL 1002/1926

és főnökeik közt állt fenn, ami sok mindent megmagyarázott volna. Az alnádor, az alországbiró a nádor ill. az országbiró familiárisa volt, tőle nyerte kinevezését, szolgálati szerződés füzte hozzá; magánjogi viszonyban volt tehát vele, ami azonban nem volt akadálya annak, hogy a király hozzájuk intézze parancsait. A protonotáriusok is kétségtelenül ilyen viszonyban álltak főnökükhöz, amit világosan bizonyit pl. az 1500:8.t.-c. is./Szekfü: Serv. és fam. 115./ Figyelembe kellett volna venni ezt a viszonyt a megyei autonomia vizsgálatánál is, ahol hangsulyozza, hogy "az a tény, hogy az alispán autonom tisztviselő-e vagy a főispán helyettese, döntő jelentőségü." /204./ Igaz ugyan, hogy az 1504:2. és az 1548:70. szerint az alispánt csak a vármegye beleegyezésével választhatta a főispán, de a tényleges viszonyokat illetőleg fontos tudni azt, hogy a XVI. században is lépten-nyomon előfordulnak még familiáris alispánok./Szekfü:i.m. 108/ Csak az 1723:56.vitte nyugvóra e küzdelmet, előirván, hogy a főispán négy jelöltje közül történjék a választás. Itt is, amikor már a főispánok kevésbbé tevékeny részt vesznek az apróbb ügyek intézésében, a királyi parancsok mind gyakrabban szólnak közvetlenül az alispánoknak és a szolgabíráknak.— Szerző fontos következtetéseket épit az 1556:34-re, pedig ez nem azt mondja, hogy az országbiró protonotáriusa egyedül vezetheti a törvényszéket, hanem hogyha ő eltávozik "eius tamen viceiudex curiae et magister protonotarius... iudicia ... continuare possint." /32./

A következő terjedelmes fejezetek a megye törvénykezési autonomiájával foglalkoznak 1869-ig. [-1609-ig /45-112/, majd 1609-1869-ig /143-170/] A nemesi, autonom vármegye kezdeteitől vizsgálja ezt a rendkivül fontos kérdést és pedig a legnagyobb részletesség-

DAL 1002/1926

gel. Tisztán látja, mily fontos ~~ennek~~ ez a kérdés ~~ennek~~ ~~tisztázása~~ a megyei autonom joghatóság fejlődésének megismerése szempontjából, s hogy a kuria generális joghatóságának a megyei törvénykezési autonom joghatósághoz való viszonya csak ugy tisztázható, ha előbb ez az autonom joghatóság fejlődése fogalmilag elhatároltatik. Érdekes gondolatmenetben vezet a ~~XXXX~~ s e d r i a /171- /, majd az a l i s p á n i s z é k / -218./, továbbá a s z o l g a b i r ó i i t é l ő s z é k /219-230/ kialakulásához, végül az ülnökök, a megyei t á b l a b i r á k törvénykezéséhez./231-234/, ¶ Kimutatva, hogy a kuria generális joghatósága kizárólag a megyei törvénykezési autonom joghatóság kizárólagos jellegét, az alternativitás dominál a kuria és a megye között éppen ugy, mint magában a kuriában a speciális joghatóság által vont korlátok mellett az egyes kuriális szervek között. A megyének és nem az ő autonom szerveinek volt joghatósága, ez a körülmény magyarázza meg, hogy az egyes autonom szervek csak a megyétől nyert ex-missionális alapján járhattak el, s hogy a megyei statutumok ezen autonom szervek joghatóságát egymással szemben ugyancsak alternativ jellegben állapitják meg.

E nagy fejezetnek első része majdnem egészen a középkori vármegye törvénykezési joghatóságával foglalkozik; szerző -mint már kiemeltük - szükségét érzi annak, hogy tisztán lássa e joghatóság lényegét s ehhez az utat, igen helyesen, kifejlődésének vizsgálatában találja meg. Igen sok értékes megfigyelése van, de a már mondottak alapján termé- ~~XXXX

vizsgálódásainak eredménye nem áll arányban azzal a lelkiismeretes munkával, amelyet erre a kérdésre fordít[redacted]gyes intézmények kialakulásának vizsgálata csak az illető kor viszonyainak minden oldalról való alapos ismerete alapján lehetséges. Ezt a részt ajánlatos volna szerzőnek az idevágó irodalom alapos áttanulmányozása után újból átdolgoznia,- megérné a fáradságot, - vagy pedig azzal az összefoglaló képpel kezdeni a fejezet tárgyalást, amelyet a 122-123. lapokon ad a megye autonom birói joghatóságáról 1526 előtt.

E kritikánk illusztrálására bemutatjuk egy-két e tekintetben jellemző helyét:

"És itt következik be annak a népléleknek magasztos megnyilvánulása, amit az Anjouk gondosan figyelve mindjárt felismertek és amire támaszkodva kidobták a jelszót: sacra corona radix omnium possessionum."../83./ Vagy: " Ilyen helyzetben egyszinte félvállról odavetett kivánság teljesitésének tünik fel Albert 1439.évi decretumának 1. cikke ....." /88./Nagyon is fontos kivánság volt ez Albert esetében, benne van hitlevelében is és ez lehetett koronázási esküjének tartalma, éppugy mint az 1453:1. V. László koronázási esküjének becikkelyezése. Igaz, hogy az 1444:10. / Sylloge 81./ szövege nem elég világos, de kétségtelen, hogy az ott szereplő e l e c t i-n nem érthetjük a szolgabirákat. /93./

A 106-107. lapon sokat foglalkozik az 1458:4. címével: "Lehetetlen más felvétel, minthogy az a kancelláriának, a decretum fogalmazójának inkorrekt ténye. Az aulikus érzelem, az arisztokrácia felé való vonzalom vagy ilyen behatások egy titokzatos betoldást eredményeznek." Igaz, hogy a Mill. Törvénytár megjegyzi,hogy Mossóczy szerint ez a toldalék minden kézirati példányban benne van, de ha szerző tudja, hogy a törvények cimei csak a XVI sz.

7 (97.)-

RAL 1002/1926

XXXXXXXX legvégétől kezdve autentikusak, nem von le belőle ily sulyos következtetéseket, éppugy nem épitett volna előzőleg az 1574:18. "cimére" sem, amikor magában a törvényben a protonotáriusokról szó sincs. /32./

Többször beszél a XVI. sz. folyamán centralizációról, (22., 26. 28., 36. pl.: " dühöng a c.") Erre vonatkozik kétségtelenül a köv. megjegyzése is:" a bérceken mindent elsöpréssel fenyegető viharban tombol, a viharból szeretettel igyekeznek a szélcsöndes völgybe, a megyei autonomiába terelni mindent, ami menthető," /124./ vagy: "1526 után herosi küzdelem folyik a nemzet és király között a birói hatalom nemzeti jellegéért" ./124./ Először is tudjuk, hogy a XVI. folyamán centralizációról oly értelemben, mint később, még nincs szó, de nagyon fontos tudnunk azt, ezeknek a kérdéseknek a vizsgálatánál, hogy azokat a nagy Közigazgatási reformokat, amelyeket az osztrák főhercegek burgund-francia mintára örökös tartományaikban megvalósitottak, nálunk is igyekeztek életbe léptetni.

Az 1486:39. nem ütött rést a nemességnek a jobbágyok feletti magánjogi hatalmán, mert hiszen csak az erőszakos elvitelt vagy visszatartást akarta meggátolni. / 147./ - Ugyanaz a törvény ugy rendelkezik, hogy a 8. cikk alapján megválasztandó királyi emberek delegáltatnak a főispán mellé a jobbágyköltözködéssel kapcsolatban felmerülő kérdések elintézésére szervetett itélőszékbe. V. szerint "lévén az alispán a főispán helyettese , ez a biróság éppen nem mondható az autonom törvénykezés igazságügyi szervének.... Ha ellenkezik -irja tovább - e rendelkezés a megye autonom jellegével, más kérdés, megegyezik-e a szent korona elvével. A közp. hatalomnak s vele a főuraknak mindenesetre kedvezett. Az egyik hatalmának tudatában, a másik hatalma sértettségének tudatában tartja a régi állapotot, nem ad

RAL 1002/1926

a jobbágynak költözködési szabadságot." /205./ Nem eléggé értjük mit akar tulajdonkép mondani, szerző ~~gondolatmenetét~~, de különben is az csak nem " az autonomia sérelme", ha ezekben a nem túl nagy fontosságu ügyekben a fő-, ill. alispán a királyi emberekkel biráskodik, mert hisz ezeket ugyanezen törvény 8. cikke értelmében - éppugy, mint a szolgabirákat - a vármegye választja. Másodszor pedig miért kedvezett volna e rendelkezés a főuraknak s a központi hatalomnak?! Hiszen e kérdésben e kettő inkább szemben állt egymással; Mátyás, bár közben kénytelen is volt engedményeket tenni, 1486-ban a jobbágy teljes költözködési szabadságát biztosítja. V. szerint az 1492:93. „enyhiti vagy legalább enyhiteni akarja a helyzetet." / 205./; erről szó sincs, hanem mivel u.e. országgyülés /53.t.-c./ eltörli a homo regiusok biráskodását, a szolgabirákat rendeli ujból a fő- ill. alispán mellé ez ügyek elintézésére. -

A következő fejezetekben azután részletesen foglalkozik az ú r i s z é k k el /235-260/, ~~majd rövidebben, inkább a teljesség kedvéért~~ a v á r o s i b i r ó s á g o k kal /261-271/, egyes /kiváltságos/ t e r ü l e t e k biróságaival /272-281/, Erdély és Horvát-, Szlavon-Dalmátország biróságaival /282-294./, a d e l e g á l t és v á l a s z t o t t biróságokkal /300-302./ és a s z e n t s z é k e kkel /303-310./ Az úriszékkel részletesebben foglalkozik s a szentszéki biráskodássak is, a többi kérdés azonban speciális térre vinné át, azért ezeket csak a teljesség kedvéért tekinti át, de e fejezetek minden vázlatosságuk mellett is igen hasznosak.

Erre vonatkozólag csak az a megjegyzésünk, hogyha az exemtiók általános és hazai történetét kissé áttanulmányozza, nem irja azt, hogy "az u.n. e.-k csak az adományozás által szerzett birói hatalomnak az elismerése", és hogy az e.-k

RAL 1002/1926

túlnyomólag egyházak részére adattak, nem fogja úgy magyarázza, hogy "elsősorban a leglojálisabb egyházfők igyekeznek a központ felfogásával ellenkező tényleges helyzetet a király akarataként feltüntetni."?!/237-238./—

A hatalmas munka második részével gyorsabban végezhetünk. Az eljárási részben u.i. -szemben a szervezeti résszel - az egyensúly a perjogdogmatikus javára billen át,s itt szerző már az ő saját területén mozog. Leghelyesebb, ha részletesen bemutatjuk e második rész tartalmát, ez tiszta képet nyujt arról, mily szigoru módszerességgel és lelkiismeretesen igyekezett szerző az idevágó kérdésekket mind feldolgozni.

A POLGÁRI PERES ELJÁRÁS. A/. Rendes szerkezetü perek. 1/. A birói hatalom, joghatóság. Kizárólagos joghatóság. /311-316./-- 2/ A per alanyai. a/ A biróság. A felek. Harmadik személyek részvétele a perben. A képviselet a perben. /317-393./ -3/ A törvénykezés ideje./394-5./ 4/ A keresetlevél. /395-403./ 5/ Az idézés. /404-443./ 6/ Perfelvétel. /444-456./ 7./Kikiáltás. /457-462./ 8/ A megjelenés és makacsság. /463-472./ 9/ A kereset előadása. /473-479./ 10/ Kifogások. /480-491./ 11/Alperes perbebocsátkozása. /492-497./ 12/ A bizonyitás. /498-595./ 13/ Az itélet. /596-640./ 14/ Peregyezség. /641-646./ 15/ Perorvoslatok. /647-723./ 16/ Végrehajtás. /725-736./ 17/ Perköltség. /757-768./ 18/ A birói parancsok. /769-783./ B./ Sommás perek. / 779-783./

Különösen ki kell emelnünk az idézésről, a bizonyitásról, és az itéletről szóló terjedelmes fejezeteket, és a perorvoslatok c. fejezetben az inhibitio és prohibitio közti különbségnek tisztázását.

Néhány megjegyzésünket a következők-

— Ez utóbbiban a büncselekmények szembeállítását a hatalmaskodással —

RAL 1002/1926

ben tesszük meg.

Itt is, mint már előbb is, több alkalommal t ö r z s i szerkezetről beszél n e m z e t s é g i helyett / 312., 550. stb./. Az ispán hatalma a nemességre nem terjedt ki /312/. - Szerző szerint "a nemesség magatartása hivta a életre a megye törvénykezési autonomiáját, melyet a királyi hatalom tür, de kifejezetten nem sanctionált." /314./ Hiszen az autonom törvénykezés legelső emlékében, a hires 1232-i oklevélben, világosan benne van, hogy "dom. autem rex ex beneplacito suo concessit nobis benigne licentiam ab eo petitam ..." A XIII. sz. végétől kezdve már törvények szólnak róla. - " 1298-ban is azt olvassuk, irja egy helyt /577./, hogy a szolgabiráknak az általuk eszközölt inquisitióról a királytól nyert pecsét alatt kell ugyancsak a királynak relatiót adni." A hivatkozott törvényekben azonban ez nem olvasható ki; igaz, hogy a szövegük romlott, de azt meg lehet állapitani, hogy inquirálni "per dominum regem tunc eligendi" 12 nemes megy, akik természetesen a királytól kaptak pecsétet. - Hogy 1550 előtt csak Somogymegyének volt pecsétje, azt világosan mutatja az 1550:62., mely úgy rendelkezik hogy a vm. nevében kiadandó leveleket pecsét alatt adják ki, "amint az Somogyvármegyében történik."/579./

Az 582. lapon Sárosvm. 1621-i statutumából azt olvassa ki, hogy minden bevallás stb. káptalan vagy konvent előtt eszközlendő s az erről szóló levelek a megye minden congregációján megpecsételhetők. Az ill. statutum azonban nem ezt mondja: "Interim quod capitula et conventus installabuntur, per regnicolas quaelibet fassiones ... secundum superinde sancitum articulum confici queant ac in singulis congregationibus comitatus nostri sigillari..." Itt valami spec

RAL 1002/1926

ciális esetről lehet szó, amelyből kifolyólag a közgyüléseket rendelték ki a hiteleshelyi müködés pótlására Sárosban, de arról szó sem lehetett volna, hogy a hit. helyek előtt tett fassiókat a közgyülés pecsételje meg. Az e statutumhoz füzött messzemenő következtetései tehát nem állhatják meg a helyüket.

Ingatlan tulajdonátruházás nem csak a hit. helyek előtt történhetett /583/, hanem általában hiteles pecséttel biró forumok előtt; az 594. lapon a fejedelmet is hiteles helynek nevezi, tehát csak nem szabatosan fejezi ki magát. —

---88---

Összefoglalva már most birálatunk eredményét, Vinkler pályamüvében egy munka áll előttünk, amelyet egy kitünő perjogász kilenc év lelkes és odaadó munkájával alkotott meg. Aki tudománnyal foglalkozik, tudja azt, micsoda lemondást jelent a szakstudiumtól hosszabb időt elszakitani és azt attól többé-kevésbbé távolabb eső kérdések vizsgálatára forditani, s az értékelni is tudja szerző áldozatkészségét, aki ily hosszú időt munkáját forditotta arra, hogy a magyar jogtörténeti irodalom egy nagy hiányát pótolja.

Hogy munkája nem teljesen kimerető és nem kifogástalan, azt a bevezetésünkben előrebocsátottak, szerző par excellence jogász volta megmagyarázza. Kifogásaink legtöbbje a középkori részekre esik, ami érthető, mert a korai időkre, az egyes jogintézmények kialakulásának idejére vonatkozólag rendkivül fontos azoknak a gazdasági stb. tényezőknek az ismerete, is amelyek kialakulásukra közremunkálnak. A megfelelő egyensulynak tehát - amelyről fentebb szóltunk - a jogtörténészben ugy kell alakulnia, hogy a középkorra vonatkozólag a történész kerüljön kissé tulsúlyba, mig az ujkorra vonatkozólag inkább a dogmatikus.

Azonban jogtörténeti irodalmunk emlitett elhanyagoltsága mellett ki tudja, mikor akadt volna valaki, aki erre az óriási munkára vállalkozott volna, s igy

RAL 1002/1926

a legteljesebb elismerés illeti meg szerzőt, hogy ennyi munkát és lelkesedést áldozva megtette az első lépést; ez most már lehetővé fogja tenni, hogy történészeink is hozzá merjenek nyúlni ujabbkori perjogunk egyes kérdéseihez a levéltári anyag felhasználásával, s igy előkészitsék az utat egy későbbi tökéletesebb szintézishez. Addig azonban nélkülözhetetlen lesz Vinkler e hatalmas munkája, de azután is az övé marad az a nagy érdem, hogy megtéve az első lépést úttörő munkával ajándékozta meg a magyar tudományt.

Mindezek alapján tehát tisztelettel azt javasoljuk a Tek. Akadémiának, hogy egy részről azzal a legnagyobb pályadijjal jutalmazza Vinklernek kb. 50 ivre terjedő hatalmas pályamunkáját, amely csak rendelkezésére áll, - másfelől pedig tegye lehetővé hogy a szerző áldozatkészségével kiadott első kötet ne soká maradjon csonka, hanem mielőbb napvilágot láthasson a második kötet is.

Budapest 1926 april 9.

Magyary Géza
r. t. birtokjogi elnök

Jelcs József
l. t.

l. t.
Holub József
l. t. elnök

RAL 1002/1926

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

K e g y e l m e s U r a m !

Mély megilletődéssel és hálás köszönettel vettem Nagyméltóságodnak folyó évi május hó 5-én 1002/926. sz. a. hozzám intézett nagybecsü sorait, a melyekben értesiteni méltóztatott arról, hogy a Magyar Tud. Akadémia nagygyülése a dr. Chorin Ferenc-alapitvány 1926. évi kamatait egyhangulag felejthetetlen férjem „Magyarország küzdelmes évei" c. művének itélte oda, és egyuttal elhatározta, hogy ez a jutalomdij kezeimhez kiutaltassék.

A Magyar Tud. Akadémiának ez a nagylelkü elhatározása nemcsak nagy tudományos értéket jutalmazott, a mint ezt a javaslattevő bizottság mértékadóan megállapitotta, hanem egyszersmind a közügyek, s különösen a M. Tud. Akadémia ügyei iránt való lángoló lelkesedést és tökéletes önfeláldozást is, a melyeknek tisztelettel alulirott állandó, mindennapi tanuja volt. Az a nemes elhatározás, a mellyel a M. Tud. Akadémia a megboldogultnak érdemeit visszamaradt családjában is jutalmazni kivánta, mélyen meghatott és igen nagy hálára kötelez, s fokozza azt a lelkemben meggyökerezett érzést, hogy felejthetetlen férjem elárvult családjának még földi életének befejezte után is állandóan szerető gondját viseli.

Mély tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, hogy hálás köszönetemet a M. Tud. Akadémia összes illetékes tényezői előtt tolmácsolni kegyeskedjék.

Fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1926. május hó 8-án.

özv. Buday Lászlóné

Ad 1002/1926.

Erk. máj. 11

A köszönő leveleket bemutattam az összes ülésen 1926. május 31.

Ad acta Balogh

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Bemutatjuk az összes ülésen VI/31.

d

1002/1926.sz.

Méltóságos Uram !

Szerencsém van tisztelettel közölni,hogy a M.Tud.Akadémia LXXXVI.nagygyülése B.Wlassics Gyula ig.és t.t. és Magyary Géza biráló urak ,valamint a II.osztály egyhangu javaslata alapján a beküldött tervrajz és mutatvány alapulvételével megbizást adott Méltóságodnak a következő jutalomtétel kidolgozására: " A kisebbségek jogi helyzete a békeszerződések és egyéb nemzetközi egyezmények értelmében."

A munka megirásának határidejéül 1927.december 31 tüzetett ki azzal,hogy szükség esetén ez a határidő meghosszabbitható lesz.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1926.május 8.

k. Balogh

főtitkár

Méltóságos

Buza László

egyetemi tanár urnak

szeged

1002
1026

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1002/1926.sz.

Méltóságos Tagtárs Ur !

Szerencsém van örömmel közölni,hogy a M.Tud.Akadémia LXXXVI.nagygyülése az e tárgyban kiküldött bizottság tagjainak és a III.osztálynak egyhangu javaslata alapján megbizást adott Méltóságodnak,szivesked jék A természeti emlékek megóvása és fenntartása érdekében bel-és külföldön tett intézkedések ismertetése alapján gyakoralti javaslatok formájában megjelölni a szükséges intézkedéseket arranézve,hogy az osztatlan Magyar Birodalom területén található és az állat-,növény-és földtan körébe tartozó termézseti emlékek az elpusztulsától megóvassanak.

A munka megirásának határideje 1927. dec.31.

Fogadja Méltóságod kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1926.május 8.

k. Balogh
főtitkár

Méltóságos

Kaán Károly

l.t.urnak

Budapest

1002
1003

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

1002/1926.sz .

Nagyságos Uram !

Szerencsém van nagybecsü tudomására hozni,hogy Akadémiánknak LXXXVI.nagygyülése azt a jutalomdijat,amely a főváros történetét vagy annak valamely részét uj eredményekkel megvilágitó dolgozat jutalmazására tüzetett ki ,az e tárgyban kiküldött bizottság és II.osztály egyhangu javaslatára Nagyságodnak :" Buda és Pest zenei müvelődése " c.müve eddig megjelent I.kötetének itélte oda.

A két millió korona jutalomdijról kiállitott utalványt mellékelve,kérem fogadja őszinte szerencsekivánataimat és kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1926.május 8.

ks. Balogh
főtitkár

Nagyságos

I s o z K á l m á n

osztályigazgató urnak

B u d a p e s t

Csatolandó egy 2 millió, koronáról kiállitott utalvány

1002
1008

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

47
d

Ad Nm 1002/1926.

1002/1926

Trattárba.

Balogh

Kegyelmes Uram!

Vidékről hazatérve itt találom a Nagyjutalom érmét, melynek elküldéséért halás köröneket mondok.

Kiváló tisztelettel

Dr Krompecher Edön

Budapest 1926. VI. 8.

a

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad 1002
1926.

Irattárba

Balogh

Budapest, 1926. május 7.

Kegyelmes Főtitkár Úr!

A Magyar Tudományos Akadémia magas kitüntetéséért, mellyel a Marczibányi-mellékjutalmat az én és munkatársaim Magyar Flóra c. munkájának itélte oda, legyen szabad leghálásabb köszönetemet kifejeznem.

Bár életem munkaprogramját minden melléktekintet, minden mellékcél nélkül iparkodtam eddig is keresztülvinni, mégis a Magyar Tudományos Akadémia részéről jövő ez a kitüntető figyelem, ha lehet, még hathatósabban fog ösztönözni arra, hogy szerencsétlen hazám javát megkezdett munkaprogrammom további végrehajtásával szolgáljam.

Legmélyebb tisztelettel

Dr Jávorka Sándor
m. n. muzeumi osztályigazgató

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ad 1002/1926.

A. a.
Balogh

Excellentiás Uram!

A Magyar Tudományos Akadémia 1926 évi Nagyjutalmának részemre történt odaítélésére vonatkozó mies jelentéseért, valamint az értesítéséhez csatolt mivélyes jókívánságaiért fogadja Nagyméltóságod igaz mivből eredő hálás könönetem kifejezését.

Maradtam kiváló tinteléttel

Krompecher Ödön

Budapest 1926 V. 7.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1002/1926.sz.

Méltóságos Tagtárs Ur !

Szerencsém van örömmel közölni,hogy a M.Tud.Akadémia LXXXVI.nagygyülése a f.évi Nagyjutalmat az e tárgyban kiküldött öt tagu bizottság és a III.osztály egyhangu javaslata alapján Méltóságos Tagtárs Ürnak a rákbetegséget,főleg pedig a basalsejtü rákot tárgyaló sorozatos dolgozatainak itélte oda.

A jutalomdijról kiállitott utalványt ./. alatt tisztelettel mellékelve,kérem engedje meg,hogy több mint három évtized óta folytatott kórszövettani buvárkodásának ehhez a méltó elismeréséhez ,amelyet az illetékes szakférfiak Méltóságodnak külön megküldött jelentésben érdeme szerint méltattak,részemről is kifejezhessem őszinte szerencskivánatáimat.

Intézkedem a Nagyjutalom odaitéléséről átadandó emlékérem vésése iránt és azt Méltóságodnak lesz szerencsém nehány hét mulva megküldeni.

Fogadja Méltóságod kiváló nagyrabecsülésem őszinte nyilvánitását.

Budapest,1926.május 5.

k. Balogh

főtitkár

Méltóságos

Dr. K r o m p e c h e r Ödön

l.tag urnak

B u d a p e s t

1002
1026

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA